

Vast Comité van Toezicht
op de politiediensten

Activiteitenverslag 1997

Wetstraat 52
1040 BRUSSEL

Inhoudsopgave :

INHOUDSOPGAVE :	3
VOORWOORD	10
HOOFDSTUK I : DE KLACHTEN EN AANGIFTEN BEHANDELD DOOR HET VAST COMITÉ P	12
Algemene beschouwingen	13
1. Het werkjaar 1996 - 1997	14
2. De vorige werkjaren (1994-1995 en 1995-1996)	21
3. Conclusies	22
HOOFDSTUK II : DE GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN EN INFORMATIE BEHANDELD DOOR DE DIENST ENQUÊTES P	24
1. De vonnissen en arresten betreffende misdaden of wanbedrijven begaan door de leden van de politiediensten	25
2. Conclusies	28
HOOFDSTUK III : DE TOEZICHTSONDERZOEKEN	33
ISTE DEEL : ALGEMENE BESCHOUWINGEN	34
IIIDE DEEL : DE AFGEWERKTE TOEZICHTSONDERZOEKEN	39
Toezichtsonderzoek nr. 1472/94 naar het functioneren van het politiekorps van Wemmel	41
1. Aanleiding	41
2. Beslissing	41
3. Opdracht	41
4. Eindverslag	41
5. Opvolging	43
Toezichtsonderzoek nr. 1833/94 naar de inzet van hulpagenten in het politiekorps van Sint-Joost-ten-Node	45
1. Aanleiding	45
2. Beslissing	45
3. Opdracht	45
4. Eindverslag	45
5. Opvolging	46
Toezichtsonderzoek nr. 1834/94 naar de coördinatie tussen diverse politiekorpsen in het kader van het prostitutiebeleid in Brussel, Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node	47
1. Aanleiding	47

2.	Beslissing	47
3.	Opdracht	47
4.	Eindverslag	47
5.	Opvolging	47
Toezichtsonderzoek nr. 2081/94 naar het functioneren van het politiekorps van Machelen		49
1.	Aanleiding	49
2.	Beslissing	49
3.	Opdracht	49
4.	Eindverslag	49
5.	Opvolging	49
Toezichtsonderzoek nr. naar een eventuele schending van de artikelen 16, 2e lid en 40, 2e lid van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten		51
1.	Aanleiding	51
2.	Beslissing	51
3.	Opdracht	51
4.	Eindverslag	51
5.	Opvolging	52
Toezichtsonderzoek nr. 3320/94 naar het functioneren van het politiekorps van Verviers		53
1.	Aanleiding	53
2.	Beslissing	53
3.	Opdracht	53
4.	Eindverslag	53
5.	Opvolging	54
Toezichtsonderzoek nr. 3472-3683/94 naar het functioneren van het politiekorps van Sint-Gillis		55
1.	Aanleiding	55
2.	Beslissing	55
3.	Opdracht	55
4.	Eindverslag	55
Toezichtsonderzoek nr. 3697/94 naar het functioneren van het politiekorps van Vilvoorde		56
1.	Aanleiding	56
2.	Beslissing	56
3.	Opdracht	56
4.	Eindverslag	56
5.	Opvolging	59
Toezichtsonderzoek nr. 3048/95 naar het functioneren van het politiekorps van Watermaal-Bosvoorde		60
1.	Aanleiding	60
2.	Beslissing	60
3.	Opdracht	60
4.	Eindverslag	60
5.	Opvolging	63
Toezichtsonderzoek nr. 3152/95 naar de organisatie en de werking van het politiekorps te Mons		64
1.	Aanleiding	64

2.	Beslissing	64
3.	Opdracht	64
4.	Eindverslag	64
5.	Opvolging	68
Toezichtsonderzoek nr. 4623/95 naar de organisatie en de werking van de brigade van de gerechtelijke politie van Charleroi		70
1.	Aanleiding	70
2.	Beslissing	70
3.	Opdracht	70
4.	Eindverslag	70
5.	Opvolging	71
Toezichtsonderzoek nr. 1561/96 naar de organisatie en de werking van het Hoog Comité van Toezicht		73
1.	Aanleiding	73
2.	Beslissing	73
3.	Opdracht	73
4.	Eindverslag	73
5.	Opvolging	75
Toezichtsonderzoek nr. 1897/96 naar het optreden van het politiekorps van Brasschaat inzake vaststellingen van druggebruik en -handel bij jongeren		76
1.	Aanleiding	76
2.	Beslissing	76
3.	Opdracht	76
4.	Eindverslag	76
Toezichtsonderzoek nr. 2717/96 naar de houding van het politiekorps van Sint-Joost-ten-Node ten opzichte van bepaalde fenomenen van prostitutie		77
1.	Aanleiding	77
2.	Beslissing	77
3.	Opdracht	77
4.	Eindverslag	77
Gemeenschappelijk toezichtsonderzoek nr. 3122/96 betreffende de eventuele vernietiging van documenten afkomstig van de gerechtelijke politie door de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid (A.D.I.V.)		78
1.	Aanleiding	78
2.	Beslissing	78
3.	Opdracht	78
4.	Eindverslag	78
Toezichtsonderzoek nr. 6468/96 naar het functioneren van het politiekorps van Sint-Genesius-Rode		82
1.	Aanleiding	82
2.	Beslissing	82
3.	Opdracht	82
4.	Eindverslag	82
III DE DEEL : DE LOPENDE TOEZICHTSONDERZOEKEN		85
Toezichtsonderzoek nr. 1678/94 met betrekking tot de organisatie van de politie van de stad Antwerpen		86

1.	Aanleiding	86
2.	Beslissing	86
3.	Opdracht	86
4.	Stand van zaken	86
Toezichtsonderzoek nr. 1692/94 naar de werking van de spoorwegpolitie		90
1.	Aanleiding	90
2.	Beslissing	90
3.	Opdracht	90
4.	Stand van zaken	90
Toezichtsonderzoek nr. 3422/94 met betrekking tot de organisatie en de werking van het commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie bij de parketten, van de APSD en van de brigades van de gerechtelijke politie		91
1.	Aanleiding	91
2.	Beslissing	91
3.	Opdracht	91
4.	Stand van zaken	91
Toezichtsonderzoek nr. 3601/94 met betrekking tot de organisatie en het functioneren van het politiekorps van Herentals		93
1.	Aanleiding	93
2.	Beslissing	93
3.	Opdracht	93
4.	Stand van zaken	93
Toezichtsonderzoek nr. 2472/95 naar de werkwijze van het Gentse politiekorps met betrekking tot de vaststellingen zoals deze werden opgenomen in het parlementair onderzoek naar een structureel beleid met het oog op de bestraffing en de uitroeiing van de mensenhandel		95
1.	Aanleiding	95
2.	Beslissing	95
3.	Opdracht	95
4.	Stand van zaken	95
Toezichtsonderzoek nr. 5730-9525/95 naar het functioneren van het politiekorps van Anderlecht		97
1.	Aanleiding	97
2.	Beslissing	97
3.	Opdracht	97
4.	Stand van zaken	97
Toezichtsonderzoek nr. 8660/95 naar het functioneren van het politiekorps van Ninove		98
1.	Aanleiding	98
2.	Beslissing	98
3.	Opdracht	98
4.	Stand van zaken	98
Toezichtsonderzoek nr. 2128/96 met betrekking tot de organisatie en de werking van de brigade van de gerechtelijke politie bij het Parket te Mons		99
1.	Aanleiding	99
2.	Beslissing	99
3.	Opdracht	99

4.	Stand van zaken	99
Toezichtsonderzoek nr. 4086/96 met betrekking tot de wijze waarop de politiediensten inlichtingen inwinnen		
1.	Aanleiding	101
2.	Beslissing	101
3.	Opdracht	101
4.	Stand van zaken	101
Toezichtsonderzoek nr. 4490/96 met betrekking tot het functioneren van de politiediensten, werkzaam op het grondgebied van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek in hun relatie tot de bevolking inzonderheid de jeugd en de gevolgen daarvan op het klimaat in de gemeenschap		
1.	Aanleiding	102
2.	Beslissing	102
3.	Opdracht	102
4.	Stand van zaken	102
Toezichtsonderzoek nr. 6454/96 naar de werking van het politiekorps van Etterbeek		
1.	Aanleiding	105
2.	Beslissing	105
3.	Opdracht	105
4.	Stand van zaken	105
Toezichtsonderzoek nr. 6842/96 met betrekking tot de organisatie en de werking van het politiekorps van Rochefort		
1.	Aanleiding	106
2.	Beslissing	106
3.	Opdracht	106
4.	Stand van Zaken	106
Toezichtsonderzoek nr. 7116/96 naar de werking van het politiekorps van Grâce-Hollogne		
1.	Aanleiding	108
2.	Beslissing	108
3.	Opdracht	108
4.	Stand van zaken	108
Toezichtsonderzoek nr. 9392/96 met betrekking tot bepaalde aspecten van de werking van de Centrale Dienst voor de bestrijding van de Georganiseerde Economische en Financiële Delinquentie (C.D.G.E.F.I.D.)		
1.	Aanleiding	109
2.	Beslissing	109
3.	Opdracht	109
4.	Stand van zaken	109
Toezichtsonderzoek nr. 9395/96 naar het functioneren van het politiekorps van Ingelmunster		
1.	Aanleiding	110
2.	Beslissing	110
3.	Opdracht	110
4.	Stand van zaken	110
Toezichtsonderzoek nr. 2685/97 naar het functioneren van het politiekorps van Beersel		
		111

1.	Aanleiding	111
2.	Beslissing	111
3.	Opdracht	111
4.	Stand van zaken	111
HOOFDSTUK IV : DE BIJZONDERE OPDRACHTEN		112
Enquête nr. 3869/95 bij de stedelijke politiekorpsen van de gemeentepolitie naar de werking van de hulpagenten van politie		112
1.	Aanleiding	112
2.	Beslissing	112
3.	Opdracht	112
4.	Eindverslag	113
5.	Opvolging	113
Onderzoek nr. 1392/96 naar de eventuele extreem-rechtse activiteiten van de hoofdcommissaris van de politie te Schaarbeek		114
1.	Aanleiding	114
2.	Beslissing	114
3.	Opdracht	114
4.	Eindverslag	114
Onderzoek nr. 5765/96 in toepassing van artikel 16 van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten		116
1.	Aanleiding	116
2.	Beslissing	116
3.	Opdracht	116
4.	Eindverslag	116
Advies nr. 6346/96 aan de Minister van Justitie met betrekking tot de beoordeling van het onderzoek naar het onderzoek		118
1.	Aanleiding	118
2.	Beslissing	118
3.	Opdracht	118
4.	Eindverslag	119
5.	Beschouwingen	119
6.	Conclusies	124
7.	Advies aan de Minister van Justitie met betrekking tot de beoordeling van het onderzoek naar het onderzoek	130
8.	Besluit	135
9.	Vastgestelde disfuncties in het kader van de gerechtelijke dossiers behandeld door de Dienst Enquêtes van het Vast Comité P	136
Advies nr. 8549/96 aan de Parlementaire Commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit		138
1.	Aanleiding	138
2.	Beslissing	138
3.	Opdracht	138
4.	Eindverslag	138
5.	Opvolging	141
Advies nr. 1774/97 aan de Commissie voor Binnenlandse en administratieve aangelegenheden van de Senaat met betrekking tot de hervormingen		

van het politielandschap	142
1. Aanleiding	142
2. Beslissing	142
Discussie met betrekking tot het hoofdstuk “de bijzondere opdrachten” en over de bevoegdheden van het Vast comité P	143
1. De context van de wet	143
2. De bevoegdheden van het Vast Comité P in het licht van de wet, het Huishoudelijk reglement en de voorbereidende werkzaamheden	144
3. De Bijzondere opdrachten	145
4. ConclusieS	149
HOOFDSTUK V : ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	150
Inleiding	151
1. De bescherming van de grondwettelijke rechten en vrijheden van de burgers	152
2. De doelmatigheid van de politiediensten	162
3. De coördinatie van de politiediensten	170
4. Het extern toezicht op de politiediensten	174

VOORWOORD

Het opzet van het jaarverslag 1997 is een balans te maken van drie jaar werking van het Vast Comité P⁽¹⁾.

In de hoofdstukken over “De klachten en aangiften behandeld door het Vast Comité P” en “De gerechtelijke onderzoeken en informatie behandeld door de Dienst Enquêtes” wordt, naast een overzicht van het voorbije werkjaar, een vergelijking getrokken naar de vorige twee werkjaren.

In het hoofdstuk over “De toezichtsonderzoeken” wordt een overzicht gegeven van de door het Vast Comité P, sedert zijn effectieve start in mei 1994, gevoerde toezichtsonderzoeken. Het resultaat van de afgewerkte toezichtsonderzoeken wordt in de vorm van een synthese weergegeven. Daar waar nodig wordt de stand van opvolging, die de bevoegde overheden aan de conclusies en aanbevelingen van het Vast Comité P hebben gegeven, vermeld.

Wat betreft de nog lopende toezichtsonderzoeken beperkt het Vast Comité zich tot een omschrijving van het onderzoek en, waar het kan, een stand van zaken.

Naast de klassieke toezichtsonderzoeken heeft het Vast Comité P ook andere opdrachten toebedeeld gekregen. Deze worden weergegeven in het hoofdstuk “Bijzondere opdrachten” en het resultaat eveneens onder de vorm van een synthese weergegeven.

Het hoofdstuk “Algemene conclusies en aanbevelingen” vormt de weerslag van het onderzoekswerk dat het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes het afgelopen jaar hebben verricht. Gelet op de beperkte respons van de bevoegde overheden op de aanbevelingen uit vorige jaarverslagen worden sommige, die nog steeds brandend actueel zijn, herhaald.

Formeel heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers het verslag namens de parlementaire onderzoekscommissie in de zaak “Dutroux-Nihoul en consorten” unaniem goedgekeurd.

Een geïntegreerde politiezorg op twee niveaus gestructureerd heeft nood aan interne en externe controle.

Gelet op zijn ondervinding heeft het Vast Comité P in het hoofdstuk “Algemene conclusies en aanbevelingen” enkele elementen naar voor gebracht waarop een toezichtsstructuur kan worden opgebouwd.

Het spreekt vanzelf dat de precieze invulling van de externe controle afhankelijk zal zijn van de uiteindelijk uitgewerkte geïntegreerde politiestructuur. Wat dit laatste betreft is het voor de politieambtenaar van essentieel belang dat hierover zo vlug mogelijk duidelijkheid komt en aldus een einde komt aan de reeds jaren woekerende strijd om macht en prestige.

---

¹ Voor de uitoefening van zijn opdrachten waarvoor het bij wet van 18 juli 1991 werd opgericht, diende het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes te wachten tot de goedkeuring van het Huishoudelijk Reglement door de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat. Dit gebeurde op 6 mei 1994.

Het politielandschap heeft dringend nood aan duidelijkheid en sereniteit.

De maatschappij heeft dringend nood aan een optimaal werkende politiestructuur.

Voor het Vast Comité P,

Freddy TROCH,
Voorzitter.

Georges PYL,
Ondervoorzitter.

Walter DE SMEDT,
Vast Lid.

Geneviève MOLLE ⁽²⁾,
Vast Lid.

Carmelo ZAITI,
Griffier.

Valère DE CLOET,
Vast Lid.

---

² Gelet op het ontslag van de heer Arile CORNET, heeft zijn plaatsvervanger, Mevrouw Geneviève MOLLE, de eed afgelegd op 13 maart 1997 en werd vanaf die datum vast lid van het Vast Comité P.

***Hoofdstuk I :
de klachten en aangiften behandeld door
het Vast Comité P***

Algemene beschouwingen

Het Vast Comité P is niet in het leven geroepen om de problemen van individuele klagers op te lossen.

Dat neemt niet weg dat elk individu dat rechtstreeks betrokken is geweest bij het optreden van een politiedienst een klacht kan indienen of een aangifte kan doen.

Bovendien kan elke ambtenaar, elke persoon die een openbaar ambt uitoefent en elk lid van de krijgsmacht die of dat rechtstreeks betrokken is bij richtlijnen, beslissingen of toepassingsregels daarvan, alsmede bij werkwijzen of handelingen, een klacht indienen of aangifte doen bij de Dienst Enquêtes P zonder daartoe machtiging te moeten vragen aan zijn chefs of aan zijn hiërarchische meerderen.

Het Vast Comité P kan beslissen geen gevolg te geven aan de klachten of aangiften wanneer blijkt dat deze klaarblijkelijk ongegrond zijn.

Het is de Dienst Enquêtes P die onder toezicht van het Vast Comité P voornamelijk instaat voor het onderzoek van de klachten en de aangiften. Het Vast Comité P kan ook, in voorkomend geval, aan de diensten Intern Toezicht of de inspectiediensten vragen een onderzoek in te stellen en het resultaat ervan mee te delen.

Het is echter niet de taak van het Vast Comité P om te oordelen over de eventuele individuele fouten van politieambtenaren, maar eerder om na te gaan of er een structureel probleem aan de orde is.

Wanneer blijkt dat een klacht of een aangifte feiten betreft die een misdrijf uitmaken of die een disciplinaire fout uitmaken, of indien dit blijkt na afloop van het onderzoek, dan wordt de zaak meegedeeld aan de bevoegde gerechtelijke overheid of aan de bevoegde disciplinaire overheid.

1. HET WERKJAAR 1996 - 1997

(3)

De twee federale politiediensten, in casu de rijkswacht en de gerechtelijke politie bij de parketten beschikken elk over een eigen inspectiedienst. Bij de gemeentepolitie zijn in toepassing van een ministeriële omzendbrief diensten van Intern Toezicht opgericht, voornamelijk in de korpsen die over meer dan 100 personeelsleden beschikken ⁽⁴⁾.

Elk individu dat betrokken is geweest bij een politieoptreden kan zich ook wenden naar een van deze diensten om zijn grieven bekend te maken. Met uitzondering van de misdaden en de wanbedrijven zijn de inspectiediensten en de diensten van Intern Toezicht niet verplicht deze klachten en aangiften bekend te maken en/of mee te delen aan het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes.

De door het Vast Comité P behandelde klachten en aangiften zijn dus slechts een deel van de totaliteit aan klachten en aangiften die door individuele burgers worden ingediend en geven dus geen correct beeld van de werkelijke situatie op het terrein.

1.1. Aantal en behandeling van de klachten en aangiften in de periode van 1 augustus 1996 tot en met 30 juni 1997

Aantal klachten en aangiften	249
<i>reeds afgehandeld</i>	174
◆ onmiddellijk sepot	43
◆ sepot na onderzoek	87
– door de Dienst Enquêtes P	62
– door het « Intern Toezicht »	25
◆ meegedeeld aan de bevoegde diensten	44
– gerechtelijke overheid	33
– bestuurlijke overheid	4
– hiërarchie	7
<i>nog in onderzoek</i>	75

Het aantal ontvangen klachten en aangiften is gestegen met 18% ten opzichte van vorig werkjaar.

³ Het werkjaar 1996-1997 loopt in tegenstelling tot de voorgaande werkjaren slechts over 11 maanden (van 1 augustus 1996 tot en met 30 juni 1997). De voorgaande werkjaren liepen over twaalf maanden (van 1 augustus tot en met 31 juli).

⁴ Omzendbrief POL 48 betreffende de inrichting van een dienst "Intern Toezicht" bij de korpsen van de gemeentepolitie, Belgisch Staatsblad van 7 juli 1994. Koninklijk besluit van 4 november 1987 betreffende de algemene inspectie van de rijkswacht, gewijzigd bij koninklijk besluit van 23 juni 1994, Belgisch Staatsblad van 15 juli 1994. Koninklijk besluit van 30 maart 1995 tot de oprichting van een algemene inspectie van de gerechtelijke politie bij de parketten, Belgisch Staatsblad van 28 april 1995.

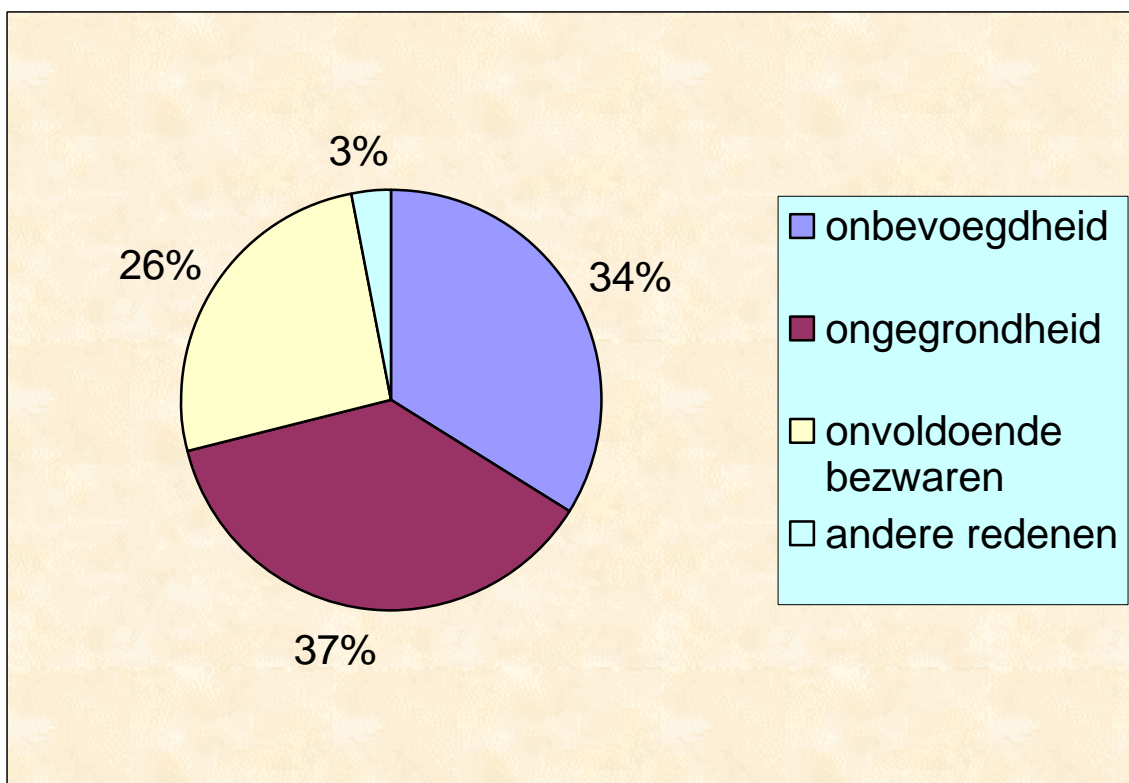
Het aantal dossiers dat zonder gevolg is geklasseerd bedroeg bij het afsluiten van het werkjaar (30.06.1997) 52% van het totaal aantal dossiers.

Dat gebeurde op de volgende wijze :

- zonder onderzoek : 17%
- na onderzoek : 35%

De Dienst Enquêtes P nam ongeveer drie vierden van deze onderzoeken voor zijn rekening terwijl het Intern Toezicht van de politiediensten op vraag van het Vast Comité P de resterende onderzoeken uitvoerde.

1.2. De belangrijkste redenen voor het klasseren zonder gevolg

De onbevoegdheid van het Vast Comité P wordt meestal vastgesteld wanneer de klacht reeds een gerechtelijk karakter heeft; wanneer de geviseerde dienst of ambtenaar geen politiedienst - ambtenaar betreft of wanneer het om bevoegdheden gaat die een prerogatief zijn van de politieoverheden.

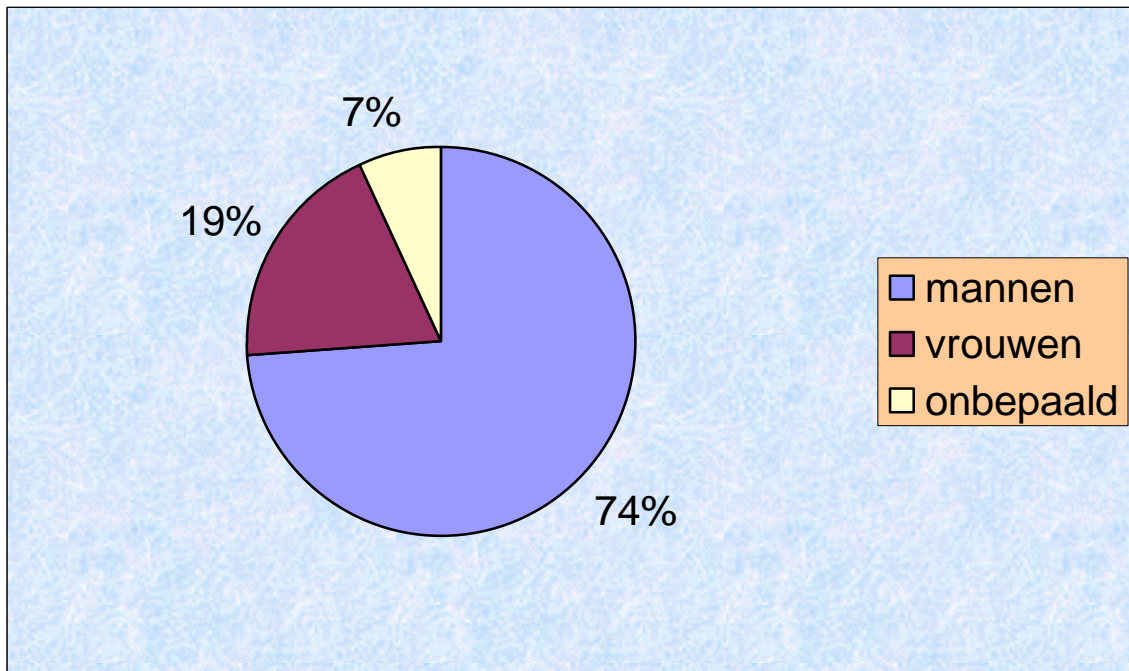
Klachten of aangiften worden ongegrond bevonden wanneer er geen enkele reden is om de politieambtenaar - dienst in vraag te stellen.

Een klassering zonder gevolg wegens onvoldoende elementen geeft aan dat er aanwijzingen zijn van fout of vermoeden van fout maar dat deze niet voldoende zijn om te worden aanzien als een disfunctie.

Een klacht of aangifte wordt meegedeeld aan bevoegde diensten; in casu de gerechtelijke overheid wanneer er strafrechtelijke elementen zijn vastgesteld; de bestuurlijke overheid wanneer er disciplinaire elementen zijn vastgesteld; de hiërarchie wanneer het Vast Comité P van mening is dat bepaalde informatie ter kennis van de hiërarchie moet gebracht worden.

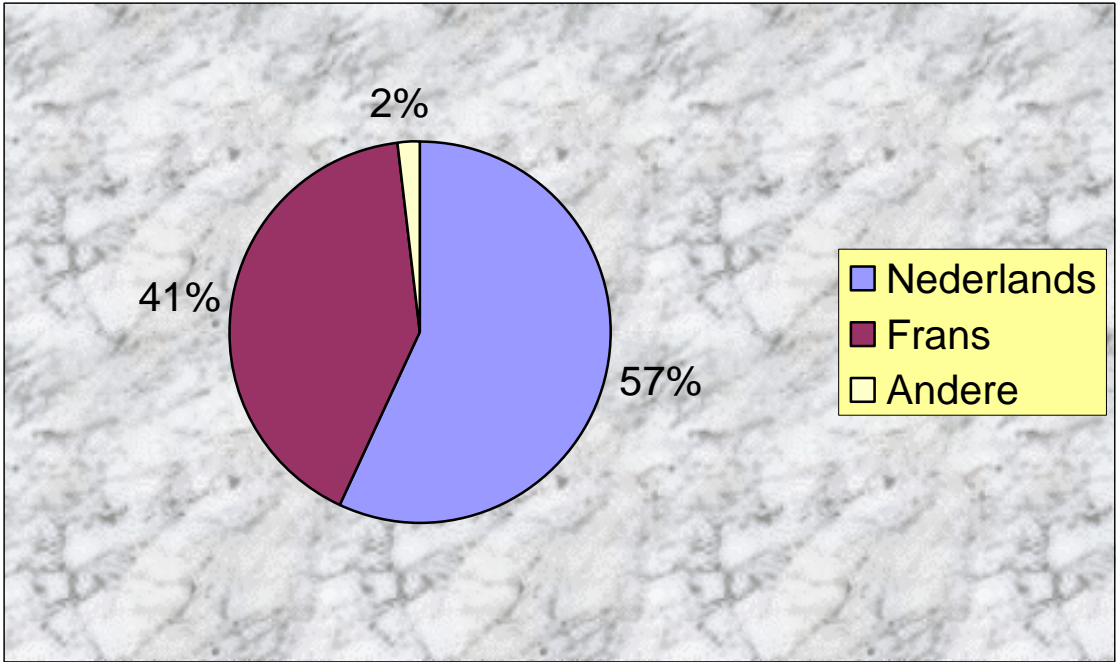
1.3. De klagers - aangevers

1.3.1. Geslacht

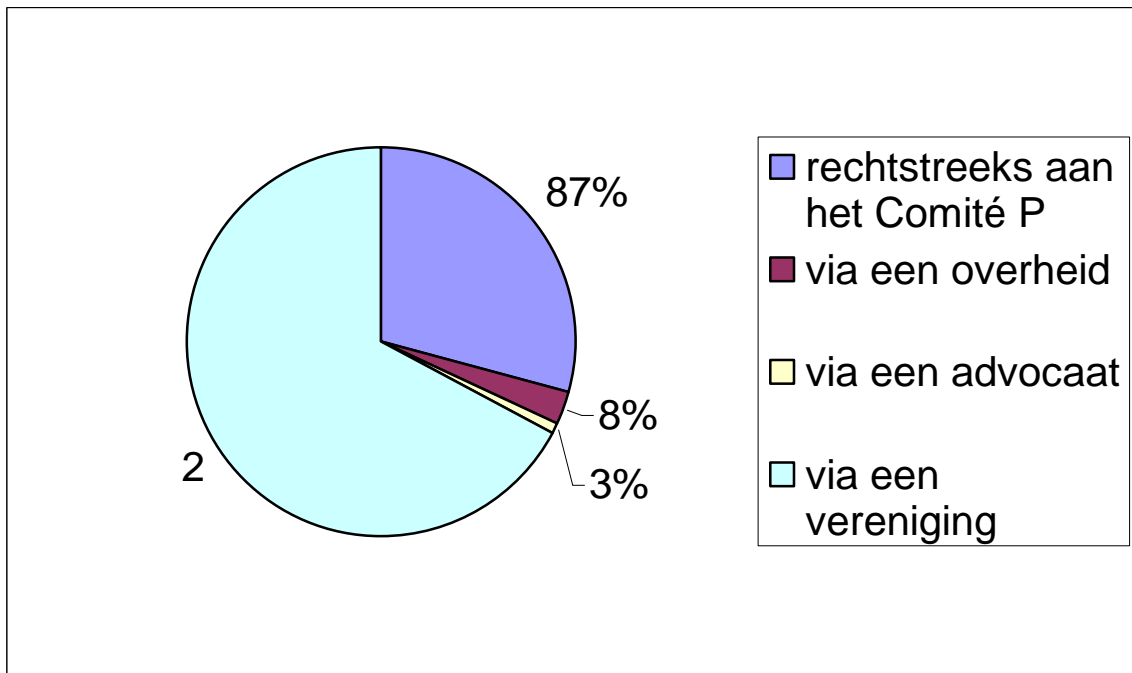

1.3.2. Taalrol

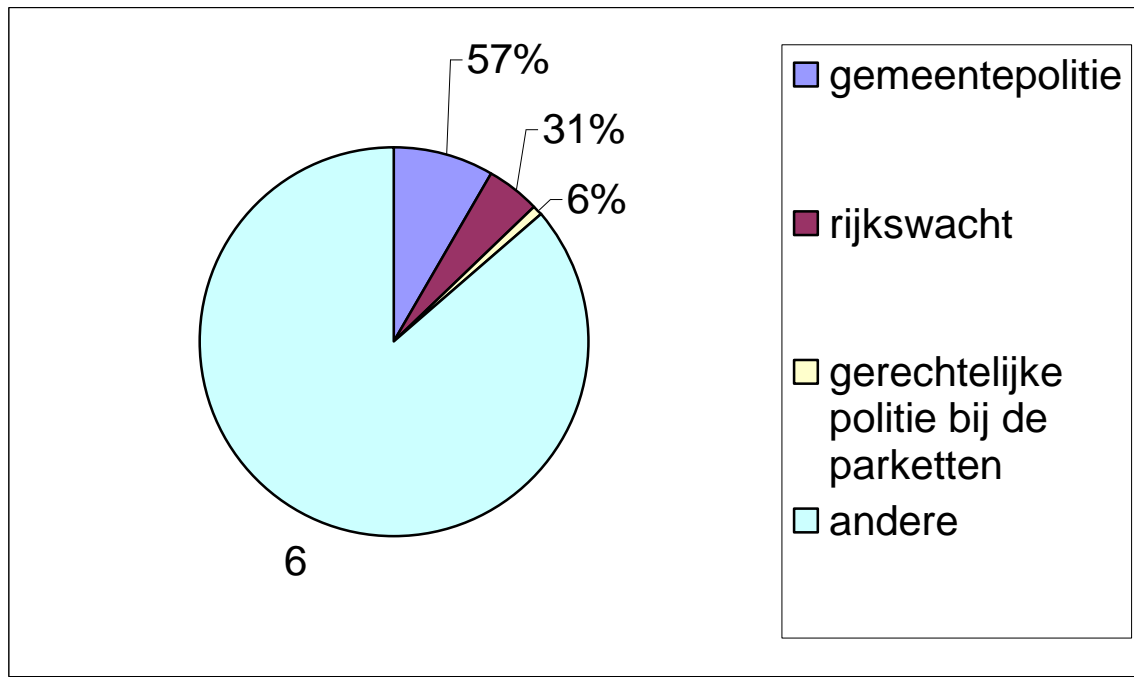

1.3.3. Wijze van indienen

Zoals in de gerechtelijke onderzoeken zijn het overwegend mannen die klacht indienen of aangifte doen van bepaalde feiten. De verdeling naar taalrol weerspiegelt perfect de taalverhouding in het Rijk en is volkomen normaal. De meeste mensen wenden zich rechtstreeks naar het Vast Comité P; andere wijze(n) van indienen zijn vooral bedoeld om meer druk uit te oefenen; omdat men meerdere instanties tegelijk wil aanspreken of omdat men bij andere instanties geen gehoor heeft gekregen.

1.3.4. De betrokken politiediensten

De verhouding tussen de geveiseerde politiediensten loopt opvallend gelijk met de gerechtelijke onderzoeken, met uitzondering van de gerechtelijke politie bij de parketten. Het feit dat de meeste klachten gericht zijn tegen de gemeentepolitie heeft verschillende oorzaken. De gemeentepolitie staat in voor 52% van de politie-effectieven (van de drie algemene politiediensten); zij komt nog altijd het meest in contact met de bevolking en beschikt in veel gevallen niet over een dienst Intern Toezicht.

De rijkswacht staat voor 44% van de effectieven maar behandelt een deel van de klachten en aangiften zelf; hetzij in de eenheden hetzij via de inspectie ⁽⁵⁾.

De gerechtelijke politie bij de parketten is goed voor 4% van de effectieven; heeft weinig contact met de bevolking en is als dusdanig een beetje oververtegenwoordigd in deze oefening.

⁵ In 1996 behandelde de rijkswacht 297 klachten ten laste van rijkswachters : 156 door de Inspectie-generaal; 139 door het korps zelf en 2 door het parket. De 231 onderzochte dossiers gaven aanleiding tot vaststelling van 75 disfuncties (32,5%) en tot 156 klasseringen zonder gevolg wegens ongegrond (67,5%).

1.3.5. Het voorwerp van de ingediende klachten en aangiften ⁽⁶⁾

De meest voorkomende klachten en aangiften hebben dus betrekking op een politieoptreden dat in strijd wordt geacht met de voorschriften. Veel voorkomende problemen hebben betrekking op brutaal optreden, willekeurig optreden, machtsmisbruik en het niet acteren van klachten/aangiften.

Op het vlak van de deontologie hebben de klagers vooral oog voor het neutraal karakter van het politieoptreden, de attitude van de politieambtenaar en de voorbeeldfunctie.

Klagers hebben ook oog voor de politieorganisatie; vooral de doelmatigheid van het politieoptreden wordt soms in vraag gesteld.

⁶ De kwalificatie van de klachten en aangiften wordt gedaan vóór de behandeling. Er werd dus geen rekening gehouden met de gegrondheid van de klacht of met een eventuele herkwalificatie.

2. DE VORIGE WERKJAREN (1994-1995 EN 1995-1996)

(7)

Een analyse van de vorige werkjaren levert niet onmiddellijk opmerkelijke informatie op.

Er is een stijging waar te nemen van het aantal klachten en aangiften :

- 181 in 1994-1995 ⁽⁸⁾
- 212 in 1995-1996 (een stijging met 17%) ⁽⁹⁾
- 249 in 1996-1997 (een stijging met 17,5%) ⁽¹⁰⁾

De oorzaken van deze stijging kunnen veelvuldig zijn. Ongetwijfeld speelt de mondigheid van de burger een grotere rol en neemt de bekendheid van de instelling toe.

Er is ook een verschuiving waar te nemen in het aandeel van de betrokken politiediensten. Schommelde de verhouding gemeentepolitie - rijkswacht in de beide vorige werkjaren nog rond de 70 - 20 dan is die verhouding thans geëvolueerd naar 60 - 30.

De juiste oorzaak van deze evolutie is moeilijk te achterhalen, maar ongetwijfeld speelt de grotere rol van de diensten Intern Toezicht daarbij een rol. Politiediensten zouden inderdaad in staat moeten zijn de meeste klachten over individueel politieoptreden zelf en objectief af te handelen, weliswaar onder toezicht van de externe controle.

Deze tendens is ook waar te nemen in de afhandeling van de klachten en aangiften. In het eerste werkjaar 1994 - 1995 bedroeg het aandeel van het Intern Toezicht in de onderzoeken amper 6%. Het daaropvolgend werkjaar was dat reeds 22% en in het afgelopen werkjaar geklommen tot 29%.

Bijna een derde van de aan het Vast Comité P gerichte klachten en aangiften wordt reeds afgehandeld door de diensten van Intern Toezicht. Op deze wijze evolueert men stilaan naar een vloeiende samenwerking tussen het extern en het intern toezicht.

Wat betreft het voorwerp van de klachten en aangiften is er een lichte daling waar te nemen van de inbreuken tegen de wettelijke voorschriften (van 56% naar 52%) maar stijgt daarentegen het cijfer met betrekking tot de deontologie (van 27% naar 35%).

---

⁷ De vorige werkjaren liepen in tegenstelling tot het eerder besproken werkjaar 1996-1997 over twaalf maanden.

⁸ Het jaarverslag 1995 geeft een totaal van 197 behandelde klachten en aangiften. Acht klachten zijn echter omgevormd tot een toezichtsonderzoek; nog acht klachten bleken geen klachten te zijn en 4 klachten werden toegevoegd aan andere dossiers. Daarmee wordt het totaal aan "zuivere" klachten en aangiften voor 1994-1995 herleid tot 181.

⁹ Het jaarverslag 1996 geeft een totaal van 221 behandelde klachten en aangiften. Negen klachten bleken achteraf geen klacht te zijn; één klacht werd toegevoegd aan een ander dossier. Daarmee wordt het totaal aan "zuivere" klachten en aangiften voor 1995-1996 herleid tot 212.

¹⁰ Voor het afgelopen werkjaar (elf maanden) werden alleen de zuivere klachten en aangiften weerhouden, onder voorbehoud voor wat de klachten en aangiften betreft die nog in onderzoek zijn.

3. CONCLUSIES

Gelet op het feit dat elke individuele burger bij het Vast Comité P terecht kan voor klachten en aangiften in verband met het optreden van een of meerdere van de pakweg 40.000 politieambtenaren, is het aantal klachten en aangiften dat het Vast Comité P bereikt vrij laag.

Zoals reeds aangegeven eerder, behandelen de politiediensten zelf een groot deel van de klachten en aangiften. Maar met uitzondering van de rijkswacht beschikken de andere politiediensten niet over precieze cijfers daaromtrent.

Er bestaat dus een zeker “zwart cijfer” dat misschien aan de hand van een georganiseerde meldingsplicht zichtbaar kan gemaakt worden.

Ruim drie vierden van de klachten en aangiften blijkt uiteindelijk geen aanleiding te geven tot enig ander gevolg dan het klasseren van het dossier. Dit resultaat wijkt niet af van de tendens bij onder andere de rijkswacht en gelijkaardige organisaties in het buitenland.

De redenen van dit relatief hoog cijfer zijn meervoudig.

Eén klacht op vier behoort niet tot de bevoegdheid van het Vast Comité P. En dat niet alleen omdat het voorwerp van de klacht niet gericht is tegen een politiedienst en/of - ambtenaar, maar dikwijls omdat burgers voor éénzelfde klacht verschillende autoriteiten tegelijk aanspreken.

Als een van die autoriteiten een gerechtelijke overheid betreft, die door de klacht wordt gevat, kan het Vast Comité P niets anders doen dan zijn onbevoegdheid vaststellen ⁽¹¹⁾.

Eén klacht op vier wordt bijna onmiddellijk geseponeerd omdat ze totaal ongegrond is. Het Vast Comité P blijkt nogal wat mensen aan te trekken die blijkbaar al zowat alles hebben geprobeerd om een of ander ongenoegen te ventileren. Het gaat dan meestal om zeer vaag geformuleerde en zeer algemene problemen die in feite hoegenaamd niets te maken hebben met de doelstellingen van de wet. Zoals elke overheidsdienst die z'n oor te luisteren legt heeft het Vast Comité P ook een aantal “klanten” die ten gepasten tijde hele dossiers voorbrengen waar uiteindelijk niets in staat.

Nog één klacht op vier wordt geseponeerd na onderzoek door hetzij de Dienst Enquêtes P, hetzij een dienst Intern Toezicht, hetzij een inspectiedienst. Het feit dat er een onderzoek is geweest geeft al enige aanwijzingen dat er inderdaad een probleem was, maar in veel gevallen blijkt het probleem een reactie te zijn op een gerechtvaardigd politieoptreden. Daar de meeste vormen van politieoptreden niet gestandaardiseerd zijn is de kans reëel dat de burger de politieambtenaar achteraf gaat interpellieren over de genomen beslissingen. Dat gebeurt dan soms via een klacht bij het Vast Comité P.

In een aantal gevallen zijn er wel degelijk aanwijzingen van foutief gedrag maar kan het onderzoek niet voldoende of zwaarwichtige elementen aanhalen om daar een formeel gevolg aan te geven of blijkt een gedeelde verantwoordelijkheid tussen burger en politieambtenaar.

Tenslotte blijft nog één klacht op vier over die wel een formeel gevolg krijgt. In de meeste van

---

¹¹ Voor de toekomst wil het Vast Comité P nagaan in hoeverre de informatie die dergelijke dossiers bevatten niet anders en beter kan aangewend worden.

deze gevallen gaat het over strafrechtelijke feiten die aan het parket worden gemeld. Heeft het probleem een disciplinair karakter dan wordt de bestuurlijke overheid ingelicht; de rest gaat naar de hiërarchie bij wijze van informatie al dan niet met opvolging van de zaak.

De aard van de meegedeelde dossiers wijkt weinig af van de soorten inbreuken die voorkomen in de gerechtelijke onderzoeken en de meldingen op basis van artikel 26.

In de verschillende politiediensten en dan voornamelijk in de stedelijke milieus, komt het meeste werk terecht op de schouders van de politieambtenaren die bij de permanenties zijn ingedeeld, het zogenaamde “wachtwerk”.

De werkomstandigheden in deze wachtdiensten zijn dikwijls moeilijk, niet in het minst omdat over het algemeen in deze diensten het minst geïnvesteerd wordt, uitzonderingen niet te na gesproken.

De omkadering van deze mensen laat dikwijls te wensen over en de professionele begeleiding die nodig is opdat ze hun taak beter en beter zouden uitoefenen ontbreekt in veel gevallen. Bovendien zijn het vooral de jongere politieambtenaren - en bijgevolg de minst ervaren - die het zwaarste en het meest complexe werk te verrichten krijgen.

Een groot aantal klachten en aangiften zou kunnen vermeden worden indien aan deze problematiek meer aandacht zou worden geschonken.

***Hoofdstuk II :
de gerechtelijke onderzoeken en informatie behandeld door
de Dienst Enquêtes P***

1. DE VONNISSEN EN ARRESTEN BETREFFENDE MISDADEN OF WANBEDRIJVEN BEGAAN DOOR DE LEDEN VAN DE POLITIEDIENSTEN

De procureurs-generaal en de auditeur-generaal worden, op basis van artikel 14 van de wet, geacht ambtshalve een kopie van de vonnissen en arresten betreffende de misdaden of wanbedrijven begaan door de leden van de politiediensten, toe te sturen aan de voorzitter van het Vast Comité P.

Deze mededeling heeft als belangrijkste doelstelling te garanderen dat het Vast Comité P op de hoogte is en blijft van problemen binnen de politiediensten zodat daarmee rekening kan gehouden worden bij het uitoefenen van de opdracht.

Gelet op het gerechtelijk karakter van deze informatie stelt het Vast Comité P ze ter beschikking van de Dienst Enquêtes P.

De bruikbaarheid van deze informatie is niet onbelangrijk. Het betreft hier immers feiten die door een rechtbank ten gronde zijn beoordeeld en waarvan het delictueel karakter dus onomstotelijk vaststaat.

Bovendien zou deze informatie moeten toelaten na te gaan in hoeverre er een logisch verband bestaat tussen de opsporings- en gerechtelijke onderzoeken en de uiteindelijke vervolgingen en veroordelingen.

Helaas is dit, zoals bij de toepassing van artikel 26, niet het geval.

Het blijkt immers dat slechts twee parketten - generaal gevolg geven aan de verplichting van artikel 14 van de wet; in casu Antwerpen en Gent.

De andere; in casu Brussel, Mons en Liège doen dat gewoon niet of laten na te bevestigen dat er geen informatie is...

In deze omstandigheden is de analyse van de gegevens dan ook beperkt en niet representatief voor het geheel van de politiediensten.

Als gevolg hieraan is het zinloos de gegevens per werkjaar te bespreken omdat die kwantitatief onbeduidend zouden zijn. De gegevens worden dus gegroepeerd over de laatste drie werkjaren naar analogie met de voorgaande analyses ⁽¹²⁾.

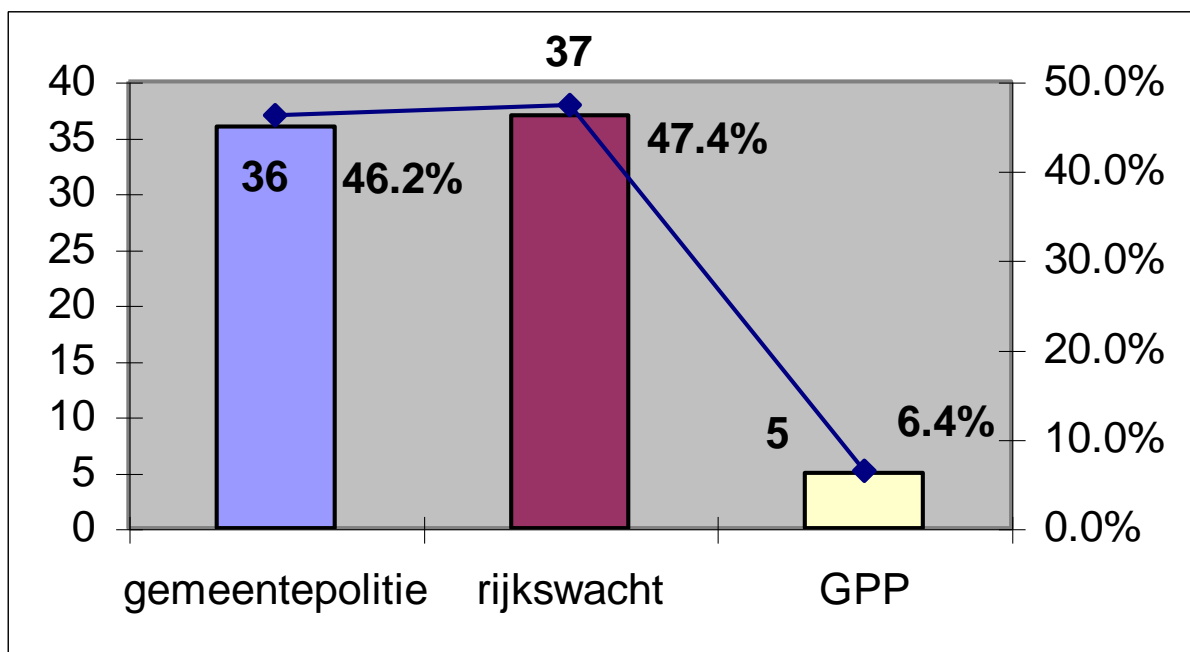
---

¹² Referentie is het werkjaar waarin de laatste beslissing is genomen.

1.1. Aantal vonnissen en arresten

De gerechtelijke overheden van Antwerpen en Gent hebben sedert 1994 een totaal van 78 vonnissen en arresten meegedeeld ⁽¹³⁾

1.1.1. Betrokken politiediensten

In tegenstelling met de bevindingen met betrekking tot de gerechtelijke onderzoeken en de toepassing van artikel 26 wordt hier een zeker evenwicht tussen de twee grote algemene politiediensten vastgesteld en is het aandeel van de derde politiedienst tot normale verhoudingen herleid.

Het vormt dan ook een zekere bevestiging van het vermoeden dat de eerder vastgestelde verhoudingen geen weergave zijn van de realiteit.

De relatie van het aantal vonnissen en arresten tot de politiesterkte in de beide Hoven van Beroep leert dat het aandeel veroordeelde politieambtenaren zeer laag is.

Voor de gemeentepolitie is dat 0,4% van de effectieven; voor de rijkswacht 0,8% van de effectieven en voor de gerechtelijke politie 0,9% van de effectieven.

¹³ De meegedeelde vonnissen en arresten zijn definitieve beslissingen die niet meer voor verdere rechtsgang vatbaar zijn.

1.1.2. De motieven van veroordeling

De achtenzeventig vonnissen en arresten hebben betrekking op een groot aantal feiten al dan niet in samenhang met elkaar.

Het beeld verschilt vrij radicaal van de gegevens eerder besproken.

Absolute toppers zijn hier de verkeersmisdrijven die drie vierden van de feiten uitmaken:

- dronken voeren.
- inbreuken wegverkeer.
- vluchtmisdrijf.
- onvrijwillige slagen en verwondingen en onvrijwillige doodslag.

De inbreuken op basis van de gerechtelijke dossiers en de meldingen artikel 26 die het hoogst scoorden, in casu de vrijwillige slagen en verwondingen, bedreigingen en daden van willekeur komen samen slechts voor 8% voor.

In de lijst van veroordelingen komen nog voor : verduistering, bezit van verdovende middelen, valsheid in geschriften, misbruik van vertrouwen, aanranding op de eerbaarheid, oplichting en corruptie.

Het geheel moet echter gelezen worden met de bedenking dat slechts twee rechtsgebieden de gegevens hebben gemeld en zij dus slechts betrekking hebben op 42% van de politiesterkte.

2. CONCLUSIES

Onverminderd het respect voor het principe van vermoeden van onschuld van de politieambtenaren die het voorwerp zijn van gerechtelijke dossiers, moet vastgesteld worden dat de misdrijven die hen in het afgelopen werkjaar werden ten laste gelegd, in grote lijnen dezelfde zijn als die vastgesteld in de vorige werkjaren.

Bij gebrek aan voldoende gegevens over de totaliteit van het politieel delinquent gedrag kunnen de gegevens niet grondiger geanalyseerd worden.

De analyse van de vonnissen en arresten daarentegen geeft, tenminste voor wat de twee rechtsgebieden betreft, wel een beeld van de aard van het gesanctioneerde delinquent gedrag waarin het gebruik van alcohol van belangrijke plaats inneemt.

2.1. De gerechtelijke onderzoeken

2.1.1. *Toevertrouwd door de gerechtelijke overheden*

Er zijn een aantal opdrachten die inderdaad alleen maar kunnen behandeld worden door een externe controledienst, omdat ze politieambtenaren betreffen van verschillende politiekorpsen of die hun oorsprong vinden in de interne conflicten binnen een politiekorps.

Andere opdrachten zijn geïnspireerd vanuit de bezorgdheid van de magistraten om een onderzoek te kunnen voeren in alle objectiviteit en neutraliteit, omwille van de ernst van de feiten of omwille van de persoon, graad of functie van de betrokken politieambtenaren.

Nog andere opdrachten hebben betrekking op de feiten die eigen zijn aan een politiekorps in zijn totaliteit.

Maar samen met de zojuist beschreven opdrachten zijn er andere, die voor een externe controledienst slechts weinig belang hebben, maar die evenzeer zijn beperkte middelen aan mensen bezig houden.

- Talrijke dossiers, aanvankelijk maar onvolledig behandeld door diverse politiediensten.
- Talrijke dossiers die - gelet op de inhoud - eenvoudig kunnen behandeld worden door de diensten van Intern Toezicht (individuele feiten van politieambtenaren tegen burgers).
- Dossiers die eerder van deontologische dan van strafrechtelijke aard zijn.
- Dossiers die eerder tot de bevoegdheid van de hiërarchie, of de bestuurlijke overheid behoren, maar die naar het gerechtelijk niveau worden doorgeschoven omdat men vermoedelijk z= n verantwoordelijkheid niet wil nemen.

Dan zijn er de grootschalige onderzoeken die een enorme investering vragen aan mensen en

middelen maar die niet altijd beantwoorden aan de doelstellingen van het artikel 1 van de wet.

Naar aanleiding van de evaluatie van de Vaste Comités van Toezicht stelde de commissie het als volgt :

AUit voormelde cijfers blijkt dat het Vast Comité en meer bepaald de Dienst Enquêtes grotendeels voor de gerechtelijke overheden werkt. In 1994 waren 57% van de enquêtes in opdracht van de gerechtelijke overheden, in 1995 zelfs 74%.

Geconfronteerd met deze vaststelling verwees de voorzitter van het Comité P naar de volgende conclusies die in het jaarverslag 1995 werd opgenomen :

AEr dient vastgesteld dat de burger en de gerechtelijke overheid veelvuldig beroep doen op het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes.

Hierdoor kwam in het voorbije werkjaar in hoofdzaak de eerste van het in artikel 1 van de wet van 18 juli 1991 omschreven doelstelling, in casu de bescherming van de grondwettelijke rechten en vrijheden van de burgers, aan bod.

Het is uiteraard een verheugende vaststelling dat onder andere de gerechtelijke overheid haar vertrouwen heeft gesteld in het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes.

Het veelvuldig beroep van de gerechtelijke overheid op de Dienst Enquêtes P heeft tot gevolg dat deze Dienst, tengevolge van zijn te beperkt aantal enquêteurs, hoofdzakelijk voor de gerechtelijke overheid heeft gewerkt en zich aldus minder kon bezighouden met de eigenlijke toezichtsonderzoeken of andere opdrachten van het Vast Comité P⁽¹⁴⁾

En verder,

AArtikel 16, derde lid, van de wet geeft de procureur des Konings de mogelijkheid om een beroep te doen op de Dienst Enquêtes en hem te belasten met het onderzoek naar misdrijven die ten laste worden gelegd van leden van de politiediensten.

Op deze bepaling wordt overmatig beroep gedaan. Het parket wendt zich haast automatisch tot de Dienst Enquêtes voor elk onderzoek met betrekking tot de politiediensten. Uiteraard krijgt het parlement noch het Comité P inzage in deze (geheime) gerechtelijke onderzoeken. Voor de wetgever is het nut van deze onderzoeken dus zeer beperkt in verhouding tot de budgettaire weerslag ervan⁽¹⁵⁾

2.1.2. De ambtshalve onderzoeken

---

¹⁴ Evaluatie van de werking van de Vaste Comités van Toezicht op de politie- en inlichtingendiensten, Kamer en Senaat, o.c., 6 en 7.

¹⁵ Evaluatie van de werking van de Vaste Comités van Toezicht op de politiediensten- en inlichtingendiensten, Kamer en Senaat, o.c., 6 en 7.

De leden van de Dienst Enquêtes P zijn, zoals alle officieren van gerechtelijke politie gehouden elk klacht of aangifte te acteren en proces-verbaal op te stellen ten behoeve van de gerechtelijke overheden.

Talrijke burgers wenden zich rechtstreeks tot de Dienst Enquêtes P om klacht neer te leggen tegen politieambtenaren. Wat ook de reden zij, gegrond of ongegrond, komt het niet aan de leden van de Dienst Enquêtes P toe de opportuniteit van dit optreden te beoordelen evenmin als het gevolg dat er aan gegeven moet worden.

Een aantal van deze klachten en aangiften verdienen een bijzondere aandacht want zij wijzen op disfuncties, misbruiken, laakbaar gedrag en flagrante inbreuken.

Het komt echter ook voor dat bepaalde klachten en aangiften geïnspireerd zijn door minder eerbare bedoelingen. Zij geven soms blijk van een intentie de rechtsgang te dwarsbomen en politieambtenaren, die niet meer dan hun werk hebben gedaan, in diskrediet te brengen.

Ook deze feiten verdienen onderzocht te worden omdat het voor de burgers en voor de politieambtenaren van groot belang is dat wordt vastgesteld dat de klacht of de aangifte ongegrond is en dat het eventueel geschokte vertrouwen wordt hersteld.

2.1.3. Een overzicht van de soorten inbreuken

Onverminderd het principe van vermoeden van onschuld en onverminderd het recht van de overheid om de beslissingen te nemen die zij meent te moeten nemen, kunnen op basis van de behandelde dossiers toch een aantal conclusies worden getrokken.

De inhoud van de behandelde dossiers wijst alleszins op een flagrant gebrek aan professionalisme; een zeer relatief respect voor de rechten en vrijheden van de burger; een gebrek aan respect voor richtlijnen en procedures en een nonchalante en impertinente houding ten opzichte van de principes van de wet op het politieambt.

De belangrijkste tekortkomingen die aan de betrokken politieambtenaren kunnen toegerekend worden zijn :

- ❑ het buitensporig gebruik van geweld dikwijls veroorzaakt door een slecht voorbereide interventie of begonnen met een provocerende en onbeschofte houding;
- ❑ het zeer willekeurig uitvoeren van huiszoeken;
- ❑ de principes van het beroepsgeheim zijn voor een aantal politieambtenaren van weinig of geen tel;
- ❑ valsheid in geschriften bij het opstellen van officiële documenten;
- ❑ de willekeur bij de beslissing tot vrijheidsberoving;

- het gebrek aan neutraliteit van bepaalde politieambtenaren in hun relatie tot privé-organisaties in de hoop er enig voordeel uit te halen.

Met betrekking tot racisme en xenofobie zijn de cijfers niet significant genoeg om er een objectief advies aan te verbinden. Niettemin rijst het vermoeden dat heel wat dossiers inzake slagen en verwondingen een racistisch karakter hebben.

2.2. De toepassing van artikel 26

De toepassing van het artikel 26 van de wet zou de Dienst Enquêtes P moeten toelaten een goed beeld te krijgen van de omvang en de aard van het delinquent gedrag bij de politiediensten.

Op basis hiervan zouden gerichte onderzoeken kunnen uitgevoerd worden en analyses worden gemaakt van de oorzaken van dat gedrag.

Deze informatie moet dan weer toelaten dat remedies worden gevonden om aan de structurele disfuncties te verhelpen.

Talrijke politiekorpsen, rijkswachteenheden en brigades van de gerechtelijke politie passen echter de wet niet toe of interpreteren de tekst zodanig dat hij onwerkbaar wordt.

De verhouding van de politiediensten op basis van de ingestuurde rapporten is niet normaal en geeft geen correct beeld van de realiteit. Het kan niet zijn dat één bepaalde politiedienst, door zich te houden aan wat de wet voorschrijft, daardoor nadeel zou ondervinden. Hieraan zal in de toekomst verholpen worden.

Met hetzelfde voorbehoud dat gemaakt werd voor de gerechtelijke dossiers en rekening houdende met wat voorafgaat kan gesteld worden dat de meldingen op basis van artikel 26 van de wet, de vastgestelde tekortkomingen bevestigen.

4.3. De vonnissen en arresten

De toepassing van artikel 14 van de wet zou moeten toelaten een correct beeld te krijgen van de gesanctioneerde delinquentie bij politieambtenaren.

Ook op basis van deze informatie zou het mogelijk moeten zijn een analyse te maken van de reële delinquentie en de oorzaken daarvan.

Maar zoals de politiediensten met betrekking tot artikel 26 blijven ook de gerechtelijke overheden in gebreke. Slechts twee hoven van beroep maken vonnissen en arresten over aan het Vast Comité P.

Nochtans is de aldus beperkte informatie reeds zeer relevant. Niet alleen met betrekking tot de verhouding tussen de politiediensten maar ook en vooral met betrekking tot de soorten inbreuken die worden gesanctioneerd.

Het ziet er immers naar uit dat de grote hoeveelheid aan gerechtelijke dossiers ten laste van politieambtenaren voor slagen & verwondingen, daden van willekeur, bedreigingen, enzovoort nooit het niveau van de rechtbank bereikt.

Om dit te onderzoeken zou men een zicht moeten krijgen op het sepotbeleid van het Openbaar Ministerie : maar dat is allerm minst de bevoegdheid van het Vast Comité P.

Drie vierde van de gesanctioneerde inbreuken betreffen het wegverkeer : vermoedelijk is het grootste deel van deze feiten gepleegd buiten de uitoefening van het ambt zodat de conclusie die men er kan aan verbinden van deontologische aard is, namelijk dat de betrokken politieambtenaren blijkbaar niet hoog oplopen met de waardigheid van het ambt en de eis van de voorbeeldfunctie.

Het is echter zeer de vraag in hoeverre deze veroordelingen ook nog gevolgd zijn door een tuchtrechtelijke procedure.

***Hoofdstuk III :
de toezichtsonderzoeken***

***Iste deel :
algemene beschouwingen***

Het Vast Comité P onderzoekt de werkwijze van de politiediensten om na te gaan in hoeverre de individuele rechten en vrijheden van de burgers niet worden in het gedrang gebracht en/of de doelmatigheid en de coördinatie van de werking van politiediensten disfuncties vertonen.

Het Vast Comité P kan dit op eigen initiatief, maar kan ook worden gevat door een verzoek vanwege de Kamer of de Senaat, vanwege de ministers van de federale regering en vanwege elke andere bevoegde overheid bepaald in artikel 7 van de wet.

Telkens wanneer het Vast Comité P een onderzoek heeft laten uitvoeren, hetzij op initiatief hetzij op verzoek, maakt het een verslag over dat onderzoek over aan de bevoegde minister, aan de bevoegde overheid en aan het parlement.

Deze verslagen moeten de overheid toelaten de nodige maatregelen te nemen en beleidsinitiatieven te ontwikkelen om te verhelpen aan eventuele tekortkomingen.

Sedert zijn effectieve start in mei 1994 is het Vast Comité P drieëndertig (33) toezichtsonderzoeken begonnen.

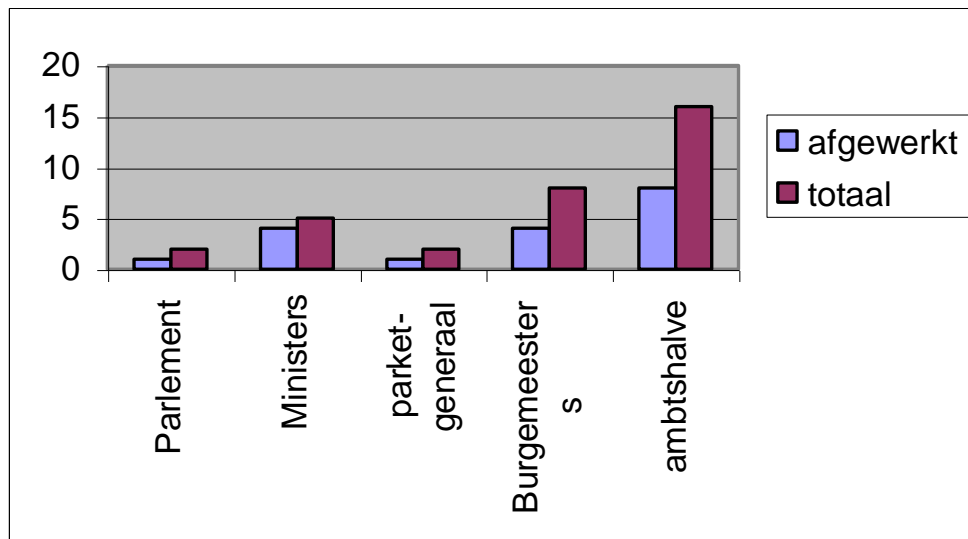
Ongeveer de helft daarvan ambtshalve; hetzij na informatie door de Dienst Enquêtes P; hetzij na informatie uit klachten en aangiften en soms ook na berichten in de pers.

Achtmaal (8) werd een toezichtsonderzoek begonnen op vraag van een burgemeester met betrekking tot zijn politiekorps.

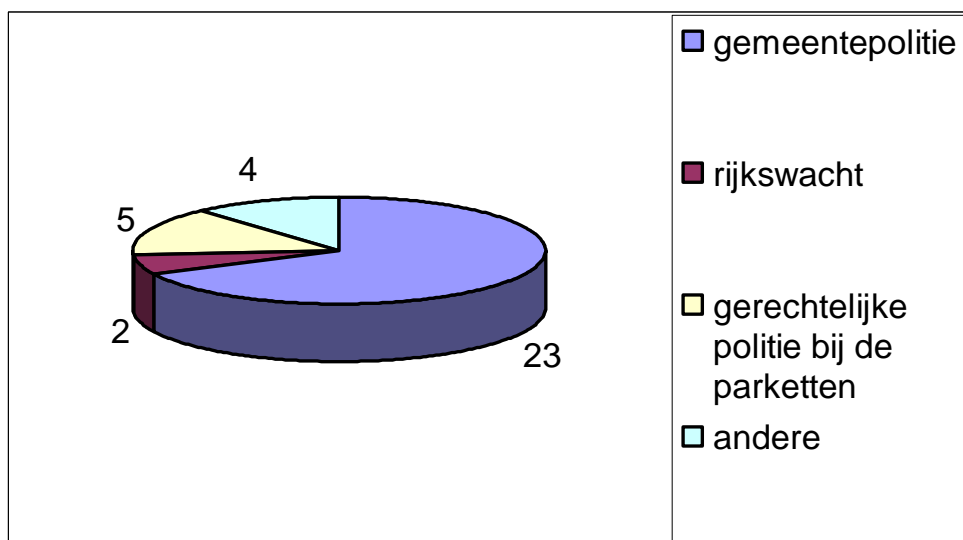
De vragen vanwege ministers gingen tweemaal uit vanwege de Minister van Binnenlandse Zaken; tweemaal vanwege de Minister van Justitie en éénmaal vanwege de Minister van Ambtenarenzaken.

Het parket-generaal van Mons heeft twee brigades van de gerechtelijke politie laten doorlichten.

Het Parlement tenslotte heeft het Vast Comité P tweemaal in werking gesteld met betrekking tot delicate dossiers waarin meer dan één politiedienst was betrokken.

De meeste toezichtsonderzoeken hebben betrekking op de gemeentepolitie. De vraag van de burgemeesters speelt daar natuurlijk een rol in en het feit dat slechts weinig politiekorpsen in staat zijn hun eigen werking te controleren.⁽¹⁶⁾

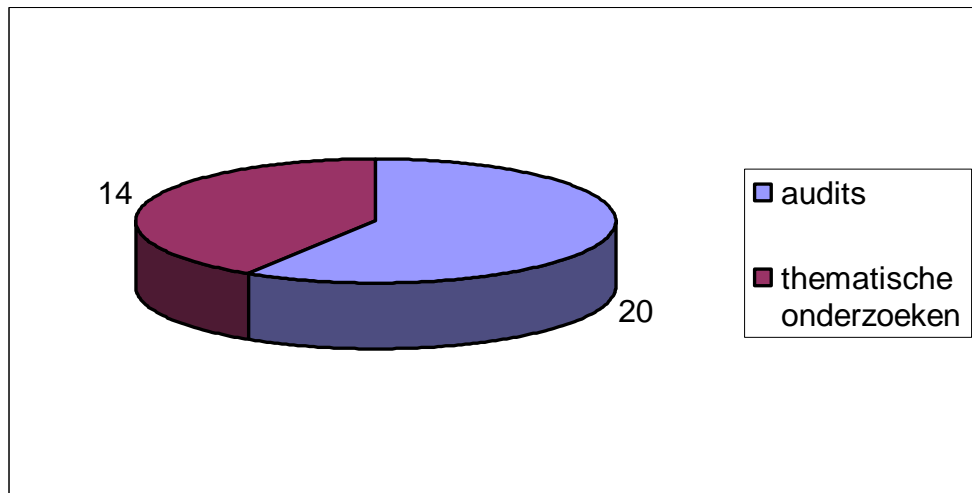

---

¹⁶ Een toezichtsonderzoek heeft betrekking op twee verschillende politiediensten.

Meer dan de helft van de toezichtsonderzoeken zijn “audits”; doorlichtingen van de organisatie en de werking van een politiekorps met als belangrijkste doelstelling te komen tot aanbevelingen die de doelmatigheid van het korps moeten verhogen ⁽¹⁷⁾.

De rest van de onderzoeken zijn thematische onderzoeken binnen de politiekorpsen met als doelstelling het nagaan van een bepaalde vraag of probleem of de controle op de uitvoering van een bepaald beleid.

Zeventien toezichtsonderzoeken zijn definitief afgewerkt en het verslag overgemaakt aan de bevoegde overheden en aan het Parlement.

Acht onderzoeken worden nog opgevolgd omdat de aanbevelingen structurele veranderingen bevatten die niet onmiddellijk kunnen worden doorgevoerd.

Sommige toezichtsonderzoeken zijn in de loop van hun uitvoering stilgelegd of vertraagd. De beperkte human resources van de Dienst Enquêtes P dwingen het Vast Comité P soms tot het vastleggen van prioritaire onderzoeken ten koste van andere ⁽¹⁸⁾.

Alle afgewerkte toezichtsonderzoeken worden hierna in de vorm van synthese weergegeven.

Voor wat de nog lopende onderzoeken betreft beperkt het Vast Comité P zich tot een omschrijving van het onderzoek en waar het kan, een stand van zaken, omdat deze onderzoeken nog niet het voorwerp zijn geweest van bespreking binnen het Vast Comité P.

---

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Een audit van een politiekorps neemt al gauw enkele maanden in beslag en vergt een enorme investering in tijd. Gelet op de beperkte mankracht van de Dienst Enquêtes P kunnen er maximaal twee enquêteurs per onderzoek worden ingezet. Ongeveer de helft van de dienst werkt uitsluitend voor de gerechtelijke overheden.

***IIde deel :
de afgewerkte toezichtsonderzoeken***

Toezichtsonderzoek nr. 1472/94 naar het functioneren van het politiekorps van Wemmel

1. AANLEIDING

Op 18 mei 1994 ontvangt het Vast Comité P een dossier betreffende de toestand van het politiekorps. Het dossier maakt gewag van twee fundamentele problemen :

- ❑ de feitelijke situatie van het politiekorps die een normaal functioneren onmogelijk maakt;
- ❑ een conflict tussen het gezag en de leiding van het politiekorps.

2. BESLISSING

Daar de eveneens gevatte nationale en provinciale overheden niet tot een oplossing komen beslist het Vast Comité P op 9 mei 1995 ambtshalve een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- ❑ Een onderzoek te voeren naar de werking van het politiekorps als eenheid van basispolitiezorg;
- ❑ De relatie tussen gezag en leiding te onderzoeken.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 19 maart 1996.

4.1. Belangrijkste conclusies

4.1.1. Met betrekking tot de politiewerking

De problemen van de werking van het politiekorps doen zich voor op alle niveaus.

4.1.1.1. Op beleidsniveau

Er is in het politiekorps geen sprake van beleid, noch van beleidsvoorbereiding.

Er bestaat geen visie op de politiewerkingen die aangeeft hoe het korps zou moeten functioneren.

Er zijn geen prioriteiten, noch is er informatie beschikbaar die dienstig zou kunnen zijn voor het bepalen van die prioriteiten.

Er is geen overlegcultuur : alles gebeurt schriftelijk op een autoritaire, afstandelijke wijze.

4.1.1.2. Op organisatieniveau

De fundamentele onderbezetting maakt enige organisatie zo goed als onmogelijk. In een

maximalistische visie wordt getracht een of twee politieambtenaren gedurende bepaalde tijd ter beschikking te houden van de bevolking, maar zelfs dat is een probleem, niet in het minst door een veel te ambitieuze dienstregeling.

Door het gebrek aan middenkader en de passieve medewerking van de korpschef, bestaat het basiskader op zichzelf en wordt een bevolkinggerichte werking niet gestimuleerd.

Wijkwerking bestaat enkel op papier en is louter gericht op het uitvoeren van opdrachten uitgaande van de politieoverheden.

4.1.1.3. Op taakniveau

Het gebrek aan organisatie wordt nog geaccentueerd door het ontbreken van taakomschrijvingen. De politieambtenaren voeren uit wat op hen afkomt zonder enige doelgerichtheid, planmatige actie of project.

Er zijn geen prioriteiten of doelstellingen en het politieoptreden is louter reactief.

Er moet echter wel onderstreept worden dat de politieambtenaren van het basiskader doen wat ze redelijkerwijze kunnen, maar dat het ontstellend gebrek aan leiding en organisatie, intern overleg en responsabilisering het hen onmogelijk maken beter te doen.

4.1.2. Met betrekking tot de relatie tussen de korpschef en de burgemeester

De huidige relatie is contraproductief en belet elke positieve ontwikkeling.

De talrijke meningsverschillen over relatief minder belangrijke zaken, zoals verlofregeling, het tijdsgebruik, dienstaanwijzingen enzovoort leiden tot een situatie waarin de persoonlijke belangen van burgemeester en korpschef de veiligheidsbehoeften van de gemeente gaan domineren.

Er is geen normale communicatie, geen vertrouwen, geen begrip van wederzijdse rechten en plichten.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

4.2.1. Met betrekking tot de politiewerking

Analoog aan de conclusies met betrekking tot de politiewerking, kunnen de aanbevelingen geformuleerd worden op drie niveaus.

4.2.1.1. Op beleidsniveau

In de eerste plaats moet werk gemaakt worden van de noden aan veiligheid en dienstverlening naar de bevolking toe. Op basis van deze informatie kan een inventaris worden opgesteld van taken en prestaties gericht op de basispolitiefunctie.

In de tweede plaats worden de doelstellingen geformuleerd die moeten gericht zijn op het bereiken van :

- ❑ verbetering van de relatie bevolking - politie en het verhogen van het veiligheidsgevoel;
- ❑ verbetering van de relatie politie en politiek bestuur;
- ❑ optimalisering van de relatie met andere (politie)diensten die kunnen bijdragen aan wat voorafgaat.

In de derde plaats wordt een managementplan opgesteld dat beide voorgaande punten vertaalt naar korpsprioriteiten met de basispolitiezorg als leidraad.

4.2.1.2. Op organisatieniveau

Met de zegen van het gemeentebestuur, en op voorwaarde dat tegelijkertijd aan het personeelsprobleem wordt gewerkt moet de korpsleiding voorzien in een organisatieplan om met de beschikbare middelen en gelet op de zeer specifieke situatie van de gemeente binnen het politielandschap, zo volwaardig en kwalitatief politiewerk te leveren als mogelijk is.

Dit organisatieplan moet rekening houden met de eventuele rol die de lokale rijkswacht in het concept kan of mag spelen.

4.2.1.3. Op taakniveau

Gelet op de beperkte middelen qua mankracht is polyvalentie en generale taakstelling de boodschap.

Het voltallige korps moet ingeschreven worden in het organisatieplan waarbij ieder op zijn niveau de verantwoordelijkheden en deeltaken op zich neemt die door de korpsleiding werden vastgesteld.

5. OPVOLGING

De situatie op 14 mei 1997 is als volgt :

Er is een tussenkomst noodzakelijk geweest van de federale overheid om de bestuurlijke overheid te bewegen iets te doen aan de vaststellingen van het onderzoek.

Via de provinciegouverneur werd een akkoord bereikt over een voorstel tot oplossing van de belangrijkste knelpunten :

- ❑ de normalisering van de relatie tussen het gezag en de leiding van het politiekorps;
- ❑ het opstellen van een veiligheidsplan met enerzijds een inventaris van de veiligheidsproblemen en anderzijds concrete werkafspraken inzake taakanalyse- en taakverdeling op het terrein;
- ❑ het uitwerken van een realistisch veiligheidsplan om het personeelsbestand op korte tijd aan te vullen.

Wanneer deze drie punten gerealiseerd zijn zal de mogelijkheid onderzocht worden tot oprichting van een rijkswachtbrigade in de gemeente.

Ondertussen blijft het politiekorps fel onderbemand en is het zeer moeilijk een efficiënt beleidsplan ten uitvoer te brengen.

Een veiligheidsplan zou nochtans aan de pers zijn voorgesteld waarin voornamelijk het accent wordt gelegd op het gebruik van videocamera's. Of hiermee de politie dichter bij de burger wordt gebracht is zeer de vraag.

Toezichtsonderzoek nr. 1833/94 naar de inzet van hulpagenten in het politiekorps van Sint-Joost-ten-Node

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 18 juli 1994 een verslag van de Dienst Enquêtes P waaruit blijkt dat er een structureel probleem bestaat in het politiekorps met betrekking tot het inzetten van hulpagenten op het terrein.

2. BESLISSING

Op 6 september 1994 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Onderzoek te voeren naar de activiteiten van het politiekorps en meer bepaald de deelname van hulpagenten aan interventiediensten en wijkwerking; hun taakomschrijving en de wijze waarop ze worden ingezet.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 20 juni 1995.

4.1. De belangrijkste conclusies

Een aantal hulpagenten zijn ingedeeld bij de interventiediensten waarbij ze opdrachten uitvoeren die buiten hun bevoegdheid liggen.

De uitrusting van de hulpagenten (kledij - wapens en ander materiaal) is in strijd met de voorschriften.

Meer dan de helft van de hulpagenten is niet in orde met de statutaire bepalingen.

Het contingent hulpagenten van het korps overschrijdt de norm met 85%.

4.2. De belangrijkste aanbevelingen

Het regelen van de statutaire toestand van de hulpagenten die niet in regel zijn; in afwachting daarvan hen aangepast werk geven.

De inzet van de reglementair bevonden personeelsleden beperken tot de wettelijke opdrachten.

De uitrusting van de hulpagenten aanpassen aan de voorschriften.

De getalsterkte van het contingent hulpagenten voorleggen aan de voogdijoverheid.

5. OPVOLGING

Op datum van 25 april 1997 is de situatie als volgt :

De aanpassing aan de statutaire vereisten is in uitvoering.

De opdrachten van de hulpagenten worden beperkt tot de reglementaire voorziene taken.

De uitrusting is aangepast.

Aan de voogdijoverheid werd een nieuw kader voorgesteld dat meer beantwoordt aan de voorgeschreven norm.

Toezichtsonderzoek nr. 1834/94 naar de coördinatie tussen diverse politiekorpsen in het kader van het prostitutiebeleid in Brussel, Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node

1. AANLEIDING

In de zomer van 1994 maakt de pers gewag van coördinatieproblemen tussen de politiekorpsen van Brussel, Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node in de uitvoering van het beleid inzake bestrijding van prostitutie.

2. BESLISSING

Op 6 september 1994 beslist het Vast Comité P om ambtshalve een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- Verzamelen van alle informatie over het toezicht op de straatprostitutie in de betrokken regio.
- De rol onderzoeken van de betrokken politiekorpsen en de andere algemene politiediensten.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 17 oktober 1995.

4.1. Belangrijkste conclusies

Het coördinatieprobleem leidt tot een territoriumstrijd tussen de prostituees. Noch de gerechtelijke, noch de bestuurlijke overheid slagen erin een oplossing te vinden.

De Dienst Vreemdelingenzaken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken versterkt de problematiek door niet in te spelen op de acties van de politiediensten.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

Een samenwerkingsverband opzetten met de betrokken politiekorpsen.

Via het vijfhoeksoverleg komen tot gecoördineerde aanpak van beleid, uitvoering en vervolging.

De repressieve acties plannen in overleg met de Dienst Vreemdelingenzaken.

5. OPVOLGING

De situatie op 1 juni 1997 is als volgt :

De problematiek is behandeld in het vijfhoeksoverleg maar geeft geen bevredigende oplossing.

Er is geen akkoord tussen de politiediensten met betrekking tot de finaliteit van de bestrijding van prostitutie.

De gerechtelijke overheid vervolgt niet.

De betrokken politiekorpsen voeren thans door de bestuurlijke overheid gecoördineerde acties met het oog op de handhaving van de openbare rust, veiligheid en gezondheid.

Toezichtsonderzoek nr. 2081/94 naar het functioneren van het politiekorps van Machelen

1. AANLEIDING

Op 14 september 1994 behandelt het Vast Comité P een klacht in verband met gebrekkige dienstverlening in het politiekorps.

Het onderzoek van de klacht toont niet alleen de nalatigheid aan van het politiekorps maar geeft ook aanwijzingen over ernstige disfuncties.

2. BESLISSING

Op 25 oktober 1994 beslist het Vast Comité P ambtshalve een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- De werking van het politiekorps onderzoeken als zelfstandige eenheid in een 24-uren permanentie.
- De mogelijkheden tot samenwerken met andere korpsen, casu quo diensten te onderzoeken.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 20 april 1995.

4.1. Belangrijkste conclusies

Op basis van de bestaande organisatie is het politiekorps niet in staat de basispolitiezorg te leveren en schiet op zowat alle terreinen tekort om aan de noden van de bevolking te voldoen.

Een aantal essentiële componenten van de basispolitiezorg, in casu het preventief toezicht; het contact met de bevolking; het bespreken en oplossen van lokale problemen; de bestrijding van de lokale criminaliteit komen niet aan bod.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

Onmiddellijke maatregelen treffen om de onderbezetting op te vangen.

Zoeken naar partners voor een samenwerkingsverband.

5. OPVOLGING

Op datum van 15 april 1997 is de situatie als volgt :

5.1. Op het vlak van mensen en middelen

Kaderuitbreiding tot 3 eenheden boven de minimale norm en opvulling van het kader tot 92%.

Informatisering van de werking onder andere via de installatie van het Politie Informatica Project netwerk en de aansluiting op POLIS.

Volledige vernieuwing van meubilair en gedeeltelijke vernieuwing van uitrusting en wagenpark.

5.2. Op het vlak van de samenwerking

Het politiekorps is ingedeeld in een IPZ zone met twee andere korpsen.

De samenwerking maakt het mogelijk alle componenten van basispolitiezorg in te vullen op het grondgebied van de zone.

Toezichtsonderzoek nr. naar een eventuele schending van de artikelen 16, 2e lid en 40, 2e lid van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten¹⁹

1. AANLEIDING

Op 26 september 1994 verneemt het Vast Comité P dat de hiërarchie van een politieambtenaar van de 23e brigade van de gerechtelijke politie bij de parketten die gebruik had gemaakt van de bepalingen van de wet door dezelfde hiërarchie werd geschorst.

2. BESLISSING

Op 28 september 1994 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- De feiten te onderzoeken.
- Na te gaan op welke wijze de betrokken politiedienst handelt wanneer een lid van de dienst artikel 16 en 40 van de wet van 18 juli 1991 toepast.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 10 januari 1995²⁰.

4.1. Conclusies

De feiten worden aangetoond. Een politieambtenaar van de 23e brigade van de gerechtelijke politie bij de parketten die aangifte deed bij het Vast Comité I van een mogelijke disfunctie van de A.D.I.V. werd bij zijn hiërarchie aangegeven en als gevolg daarvan geschorst.

Het onderzoek heeft uitgewezen dat door de werkwijze van onder andere de nationale brigade van de gerechtelijke politie de rechten van de aangever geschonden werden.

---

¹⁹ Het artikel 16, tweede lid, en 40, tweede lid van de wet van 18 juli 1991, bepalen dat elke ambtenaar, elke persoon die een openbaar ambt uitoefent en elk lid van de krijgsmacht die of dat rechtstreeks betrokken is bij richtlijnen, beslissingen of toepassingsregels daarvan, alsmede bij werkwijzen of handelingen, een klacht kan indienen of aangifte doen zonder daartoe de toelating te moeten vragen aan zijn chefs of aan zijn hiërarchische meerderen.

²⁰ Een lid van het Vast Comité P heeft het verslag niet goedgekeurd om de volgende redenen :

- de ondoelmatigheid van de politiedienst in kwestie, de 23e brigade van de gerechtelijke politie bij de parketten, wordt niet aangetoond.
- er worden evenmin suggesties gedaan om de situatie naar de toekomst te verbeteren of te verhelpen.
- het moet worden betwijfeld of de wetgever de bedoeling heeft gehad dat externe controleorganen elkaar "onderzoeken".

Aan de aangever werd niet de mogelijkheid gegeven om van bij het begin van de aangifte bij de Dienst Enquêtes van het Vast Comité I, beroep te doen op de anonimiteit. Evenmin werd de aangifte, van bij het begin, opgenomen in een proces-verbaal.

Integendeel de identiteit van de aangever en de reden van aangifte werden onmiddellijk bekend gemaakt aan een persoon die vreemd was aan het Vast Comité I. Dit had voor de aangever een nadelige maatregel tot gevolg en er kunnen in de toekomst nog nadelige maatregelen volgen.

Het onderzoek heeft eveneens uitgewezen dat de werking van de betrokken politiediensten met betrekking tot de toepassing van de wet van 18 juli 1991 ondoelmatig is.

In plaats van samen te werken met het Vast Comité P heeft de verantwoordelijke van de nationale brigade getracht het onderzoek te beletten of te bemoeilijken.

De houding van de leiding van beide politiediensten doet denken aan een meer voorkomende slechte gewoonte om, wanneer soortgelijke problemen zich voordoen, deze af te doen “buiten procedure”.

Het is niet aanvaardbaar dat de vastgestelde tekortkomingen het gevolg kunnen zijn van een verkeerde of onvoldoende kennis van de betreffende voorschriften. Zowel de aan deze regelgeving gegeven publiciteit als de functie van de betrokken politieambtenaren laten deze overweging niet toe.

Het komt de voor de betrokken diensten verantwoordelijke overheden toe om de maatregel te nemen die zij gepast achten om een betere en correcte werkwijze van die diensten te waarborgen.

Het Vast Comité P heeft deze overheden verzocht kennis te geven van de genomen maatregelen.

Aangaande de individuele inbreuken werd een verslag opgesteld ten behoeve van de gerechtelijke overheden.

5. OPVOLGING

Het is niet duidelijk welke opvolging door de overheden aan het verslag gegeven werd.

Toezichtsonderzoek nr. 3320/94 naar het functioneren van het politiekorps van Verviers

1. AANLEIDING

Op 26 oktober 1994 ontvangt het Vast Comité P een verzoek vanwege de Minister van Binnenlandse Zaken om een onderzoek in te stellen naar de aanwezigheid van extreem- rechtse activisten in het politiekorps van Verviers.

2. BESLISSING

Op 8 november 1994 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek in te stellen.

3. OPDRACHT

-Kennis te nemen van een televisiereportage van 25 september 1994 die aan de basis ligt van het verzoek.

- In het politiekorps te onderzoeken of leden van het korps zich lenen tot politieke activiteiten met extreem-rechtse inslag.
- Kennis te nemen van het gerechtelijk onderzoek terzake.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 19 januari 1996.

4.1. Belangrijkste conclusies

In het politiekorps worden inderdaad enkele politieambtenaren gevonden die uiting geven aan extreem-rechtse sympathieën. Onder de honderdenzeven (107) korpsleden werden zes (6) sympathisanten van extreem-rechtse bewegingen gevonden.

Er bestaat geen bewijs van een extreem-rechts activisme bij de politie van Verviers.

Gelet op de elementen van het dossier kan gezegd worden dat de door de R.T.B.F. voorgestelde toestand op zijn minst lijdt aan een gebrek aan objectiviteit.

Het tuchtstatuut voor de gemeentepolitie behandelt het probleem van de politieke activiteiten niet op specifieke wijze zodat nogal wat ruimte open blijft voor interpretatie.

4.2. Aanbeveling

Ten einde een globale en eenvormige benadering te krijgen van de problematiek betreffende de uiting van een politieke opinie door de leden van de politiediensten zou het bijzonder nuttig zijn

het opstellen van een disciplinair statuut te overwegen, dat voor alle politiediensten van toepassing zou zijn en dat de politieke activiteiten van de leden van alle politiediensten zou reglementeren. Dit zou het voordeel hebben aan al de leden van de verschillende politiediensten dezelfde rechten te geven en deze leden aan dezelfde plichten te onderwerpen.

Op korte termijn kan een aanpassing van het artikel 216 van de Nieuwe Gemeentewet worden voorzien, die de tekst zou bevatten van het artikel 24/9 van de wet van 27 december 1973 gewijzigd door de wet van 24 juli 1991 betreffende het statuut van het actieve en operationele personeel van de Rijkswacht.

5.OPVOLGING

Ten gevolge van de televisiereportage “La Vesdre brune” werden volgende maatregelen getroffen :

- ❑ een politieambtenaar kreeg een blaam en een andere werd gestraft met terugzetting in graad;
- ❑ elk zichtbaar spoor van extreem-rechtse sympathieën werd verwijderd en de lokalen worden vernieuwd.

Toezichtsonderzoek nr. 3472-3683/94 naar het functioneren van het politiekorps van Sint-Gillis

1. AANLEIDING

Einde 1994 ontvangt het Vast Comité P een vijftal anonieme aangiften die betrekking hebben op disfuncties in de werking van het politiekorps.

De informatie is concreet genoeg om onderzocht te worden.

2. BESLISSING

Op 16 januari 1995 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Op basis van de inhoud van de anonieme aangiften wordt het onderzoek gericht op :

- de wijze waarop het korps wordt geleid;
- de organisatie van het schietonderricht;
- de organisatie en de inzet van hulpagenten op het terrein.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 20 juni 1995.

4.1. Belangrijkste conclusies

Sedert de pensionering van de korpschef (op 1 december 1994) wordt het korps op vrij strenge wijze geleid door de vervangende korpschef. Blijkbaar valt dat niet bij iedereen in goede aarde met een aantal anonieme klachten tot gevolg.

Het onderzoek wijst echter uit dat er geen aanleiding bestaat om de leiding van het politiekorps in vraag te stellen en dat de strenge aanpak allerminst als een disfunctie kan worden aanzien.

De klachten in verband met het schietonderricht zijn ongegrond; het onderzoek bewijst eerder het tegendeel.

De organisatie en de inzet van de hulpagenten werd niet afzonderlijk onderzocht maar opgenomen in de globale enquête naar de werking van de hulpagenten ²¹.

---

²¹ Vast Comité P, de enquête bij de stedelijke politiekorpsen van de gemeentepolitie naar de werking van de hulpagenten van politie, Jaarverslag 1995.

Toezichtsonderzoek nr. 3697/94 naar het functioneren van het politiekorps van Vilvoorde

1. AANLEIDING

Op 25 november 1994 verzoekt de burgemeester een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop het politiekorps functioneert.

2. BESLISSING

Op 6 december 1994 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- ❑ De operationele werking van het politiekorps door te lichten.
- ❑ De relatie tussen gezag en leiding te onderzoeken.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 23 januari 1996.

4.1. Belangrijkste conclusies

4.1.1. Met betrekking tot het personeelskader

Het mathematisch tekort van 24 % ten opzichte van het organiek kader is in de huidige omstandigheden niet noodzakelijk een probleem.

Gelet op de minimale veiligheidsnorm, gelet op de criminaliteitsgraad van de gemeente, gelet op de aanwezigheid van een rijkswachtbrigade en een BOB afdeling kan met het huidig effectief de basispolitiezorg geleverd worden.

Er is wel een schrijnend tekort aan leidinggevend personeel (politieofficieren) en een tekort aan gerechtelijke en bestuurlijke bevoegdheid, zowel in eerste als in tweede lijn.

4.1.2. Met betrekking tot de politiewerking

De conclusies met betrekking tot de politiewerking kunnen worden getrokken op drie niveaus :

- ❑ beleidsniveau;
- ❑ organisatieniveau;
- ❑ taakniveau.

Op alle niveaus doen zich structurele, culturele en communicatieproblemen voor.

4.1.2.1. Op beleidsniveau

Er is in het politiekorps geen sprake van beleidsvoorbereidend werk met organisatie-oriëntatie en taakomschrijvingen. Er wordt geen werk gemaakt van fenomeenanalyse, noch van het verzamelen van basisinformatie voor de gemeente, noch van effectenmeting.

De korpscultuur, gericht op “crime-fighting” en reactieve werkwijze kan bij gebrek aan een duidelijke strategie naar pro-actieve benadering, niet veranderen.

De communicatie is totaal onvoldoende, niet georganiseerd en louter incidenteel.

4.1.2.2. Op organisatieniveau

De klassieke organisatiewijze van het korps belet een bevolkinggerichte werking. Deconcentratie ontbreekt bij gebrek aan jobdescriptie en daaraan gekoppelde toewijzingen. De wijkwerking bestaat enkel op papier en is louter gericht op het uitvoeren van opgelegde taken.

De communicatie is ook op dit niveau ontoereikend, onder meer bij gebrek aan een duidelijke taakomschrijving van het middenkader. De gegevens en de informatie voor het operationeel beleid worden niet doorgegeven of worden gewoon niet gebruikt.

4.1.2.3. Op taakniveau

Bij gebrek aan een duidelijke taakomschrijving is er geen mogelijkheid om te komen tot despecialisatie. De meeste politieambtenaren werken in het luchtledige. Het opleidingsniveau is laag en de bijscholing ontoereikend.

Het ontbreken van een gebruiksvriendelijke informatisering belet bovendien de zelfredzaamheid van het basiskader te verhogen.

4.1.3. Met betrekking tot de relatie korpschef - burgemeester

De relatie tussen de korpschef en de korpsbeheerder is gewoon slecht.

Onverminderd de persoonlijke tegenstellingen tussen beide personen, is het duidelijk dat men zich niet volledig bewust is van de wederzijdse rechten en plichten.

De noodzakelijke openheid en vertrouwensband tussen beide actoren is niet aanwezig.

Een aantal problemen van de politiewerking op beleidsniveau en op organisatieniveau worden door deze situatie onoplosbaar.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

4.2.1. Met betrekking tot de politiewerking

Analoog aan de conclusies kunnen de aanbevelingen geformuleerd worden op drie niveaus.

4.2.1.1. *Op beleidsniveau*

Er moet een inventarisatie komen van taken en prestaties gericht op de basispolitiefunctie, zowel intern (zelf bepaalde werkdruk) als extern (via bevolkingsbevraging).

Er moet een mission statement ontwikkeld worden dat tegemoet komt aan een aantal belangrijke doelstellingen :

- ❑ de verbetering van de relatie bevolking-politie en een betere opvolging van de noden van de bevolking;
- ❑ de verbetering van de relatie politie-politiek bestuur en het sensibiliseren van de politiek verantwoordelijken voor de veiligheidsproblematiek ten voordele van een probleemgerichte pro-actieve aanpak;
- ❑ de verbetering van de relatie politie met andere diensten die belangrijk zijn voor de veiligheid van de bevolking (bijvoorbeeld de preventiecel, sociale dienst, enzovoort).

4.2.1.2. *Op organisatieniveau*

Het politiekorps zal beter kunnen functioneren indien de organisatiestructuur :

- ❑ decentraliseert;
- ❑ kwaliteitsgericht werkt;
- ❑ de dienstverlening optimaliseert;
- ❑ communicatiegericht is.

De oriëntatie naar een pro-actieve werking op basis van basispolitiezorg kan door een graduele en gefaseerde uitvoering van een eerste wijkwerking.

4.2.1.3. *Op taakniveau*

De specialisatie in het korps in verschillende diensten is niet bevorderlijk voor het onderling contact en naar de bevolking toe wordt de politiefunctie in schijfjes aangeboden.

Polyvalentie en generale taakstelling verdienen prioriteit. De zichtbaarheid en aanspreekbaarheid moet verhoogd worden.

Analoog aan het organisatieniveau moet gradueel en gefaseerd gewerkt worden aan :

- ❑ opleiding en bijscholing van het personeel;
- ❑ uitbouw van communicatiekanalen via briefing, groepsbesprekingen, enzovoort;
- ❑ uitbouw van een gebruiksvriendelijke informatisering die de autonomie van het personeel bevordert.

4.2.2. *Met betrekking tot de relatie korpschef-burgemeester*

De relatie korpschef-burgemeester wordt aan de ene kant beheerst door de wettelijke bepalingen terzake en aan de andere kant door principes van deontologie.

Onverminderd de persoonlijke tegenstellingen tussen beide personen is het duidelijk dat zij zich niet volledig bewust zijn van hun wederzijdse plichten en rechten en van hoger genoemde bepalingen en principes.

Het zijn dus deze bepalingen en principes die in herinnering moeten worden gebracht en toegepast.

In de tweede plaats zou een soort “overeenkomst” kunnen worden afgesloten die gaandeweg, wanneer de relatie zich heeft genormaliseerd, vanzelfsprekend wordt en bijgevolg overbodig.

5. OPVOLGING

Op datum van 12 mei 1997 is de situatie als volgt :

- ❑ De implementatie van de aanbevelingen zijn opgenomen in een globaal hervormingsplan van het politiekorps.
- ❑ De lokale overheid verkiest echter eerst de IPZ-vorming af te werken om daarna rekening te houden met de onderzoeksresultaten.
- ❑ De stad heeft een nieuw politiecommissariaat ter beschikking van het korps gesteld.

In juni 1997 kende het politiekorps een periode van sociale onrust wegens financiële kwesties. Deze strubbelingen zijn niet van aard de implementatie van de aanbevelingen te versnellen.

Toezichtsonderzoek nr. 3048/95 naar het functioneren van het politiekorps van Watermaal-Bosvoorde

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 13 februari 1995 een verzoek van de burgemeester om tussen te komen in ernstige functioneringsproblemen in het politiekorps.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist op 21 februari 1995 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Onderzoek te voeren naar de organisatie van het politiekorps; de arbeidsvoorwaarden; de interne en de externe communicatie en de invloed van de vakbonden op de dagelijkse werking van het korps.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 4 juli 1995.

4.1. Conclusies

4.1.1. Sterkte - zwakte analyse

De concrete situatie van het politiekorps van Watermaal-Bosvoorde vertoont een aantal sterke en zwakke punten.

4.1.1.1. De sterke punten

De sterke punten van het korps worden vooral teruggevonden in statische en statutaire elementen; zoals de gemeente waarin gewerkt wordt, de effectieven die behoorlijk ingevuld zijn en de financiële beloning van het personeel die alle voorziene vergoedingen krijgt uitbetaald.

4.1.1.2. De zwakke punten

De zwakke punten zijn heel gediversifieerd en verschillend van inhoud. De belangrijkste worden hier kort weergegeven.

Eerst en vooral was er de houding van de bestuurlijke overheid die weinig betrokkenheid vertoonde; dat heeft in de loop der jaren ernstige gevolgen gehad op het vlak van de infrastructuur, de discipline en de uitrusting.

Van het nieuwe bestuur kan sinds begin 1995 een andere houding verwacht worden.

In de tweede plaats, maar niet minder belangrijk is er een gebrek aan management in het korps. De relatie tussen de hiërarchische diensten is ronduit slecht; er is geen vertrouwen, geen openheid en geen respect.

Er is geen personeelsmanagement; noch op het vlak van functieanalyse, noch op het vlak van evaluatie en beoordeling, noch op het vlak van delegatie en verantwoordelijkheid.

In de derde plaats is er een te sterke betrokkenheid van de vakbond(en) die hun rol van belangenverdediging van het personeel niet meer spelen, maar louter ageren tegen de korpsleiding voor rekening van een paar officieren. De rol van de vakbond(en) wordt trouwens op alle niveaus van het korps in vraag gesteld.

In de vierde plaats is er geen korpsvisie en geen beleid. Het ontbreekt het korps aan basisinformatie over de criminaliteit in de gemeente; er is geen fenomeenanalyse en geen effectenmeting.

In de vijfde plaats maar niet minder belangrijk, is er een algemeen attitudeprobleem bij de meeste politieambtenaren met miskenning van elementaire principes van deontologie die begint aan de top en zo verder doorsijpelt naar de basis.

4.1.2. De oorzaken van de malaise

Met de gegevens van de sterkte - zwakte analyse en op basis van de enquête en interviews van het politiepersoneel is het niet zo moeilijk de belangrijkste oorzaken op een rijtje te zetten.

- ❑ Een manifest gebrek aan externe en interne communicatie in het politiekorps.
- ❑ Een slechte algemene organisatie met een gebrek aan management in alle domeinen.
- ❑ Een gebrek aan discipline, zowel op het vlak van de toepassing als van het toezicht.

4.2. Aanbevelingen

Onverminderd de reactie van de bestuurlijke overheid, en rekening houdende met de richtlijnen die zullen uitgaan van de regionale overheid in verband met de politiezones en de samenwerkingsverbanden met andere korpsen en/of diensten, stelt het Vast Comité P voor om in elk geval tegemoet te komen aan een aantal principiële noden.

De concrete invulling van elk van die principiële noden zal dan moeten gebeuren in overleg en in samenwerking met de bestuurlijke overheid en het politiekorps.

4.2.1. Reorganiseren

Op basis van het onderzoek dringt een globale reorganisatie van het politiekorps zich op. Deze reorganisatie moet gebeuren in de geest van een moderne politieorganisatie; dicht bij de burger en rekening houdende met de noden van de plaatselijke bevolking.

Het model van de “community - policing” ligt hier het meest voor de hand.

Voorwaarde voor een grondige reorganisatie is een studie van de plaatselijke veiligheidsproblematiek die op een wetenschappelijk verantwoorde wijze moet worden uitgevoerd.

Krachtlijnen in de reorganisatie van de structuren zijn :

- afslanking van de directie;
- creëren van autonome gedecentraliserende secties;
- indeling in wijken;
- de permanentiedienst.

4.2.2. Responsabiliseren

De verticale hiërarchie moet grotendeels worden afgebroken en verdeeld over de nieuwe structuur; waarbij aan de officieren en gegradueerden van het korps die verantwoordelijkheid wordt gegeven die hen toekomt.

Het principe van de delegatie moet worden ingevoerd met toekennen van individuele verantwoordelijkheid, maar met behoud van de trapsgewijze eindverantwoordelijkheid.

Alle niveaus van het korps moeten ingepast worden in een geheel van bevoegdheden waarbij het principe van de evenredigheid tussen bevoegdheden en verantwoordelijkheden moet worden toegepast.

Alle politieambtenaren moeten het voorwerp uitmaken van een jaarlijkse evaluatie die in rekening zal gebracht worden in de verdere uitbouw van de carrière.

4.2.3. Een nieuwe dynamiek

Het zal de rol zijn van de leidinggevende personeelsleden een nieuwe dynamiek op gang te brengen, gebaseerd op samenwerking, optimaal gebruik van vaardigheden en participatie in het korpsbeheer. Regelmatige bijeenkomsten van het personeel en officieren zowel binnen als tussen de diensten moeten een openheid creëren die tegelijkertijd het vertrouwen zal herstellen.

Een systeem van mobiliteit moet het mogelijk maken te functioneren in verschillende diensten.

4.2.4. Motiveren

Aan alle personeelsleden moet de mogelijkheid gegeven worden zich uit te spreken over de reorganisatie en te participeren in de uitbouw ervan.

De permanente vorming moet op gang gebracht worden, via een systeem van faciliteiten, maar enkel en alleen in het belang van de dienst.

Het politiekorps moet zich identificeren met de gemeenschap waarin gewerkt wordt, waarbij taken ondergeschikt zijn aan de doelstellingen en niet omgekeerd.

Wanneer het personeel zich bewust wordt van het feit dat gewerkt wordt om een doel te bereiken zal de motivatie automatisch versterkt worden.

5. OPVOLGING

Op datum van 1 juni 1997 is de situatie als volgt :

5.1. Op het vlak van organisatie

Reorganisatie van het korps naar een model van wijkwerking en interventie met evenredige verdeling van de middelen.

Oprichting van een aantal autonome diensten (jeugdsectie - gerechtelijke sectie - intern toezicht - opleiding en vorming - verkeerssectie).

5.2. Op het vlak van mensen en middelen

Kaderuitbreiding met 10% en een aangepaste kaderstructuur.

Uitgewerkt en evenwichtig opleidingsprogramma voor het personeel.

Aankoop van een performant informaticanetwerk.

Beslissing van de gemeenteraad voor de bouw van een nieuw politiecommissariaat met een ruimtelijke winst van 33%.

5.3. Op het vlak van de samenwerking

Samenwerkingsverband met een rijkswachtbrigade en een nabij politiekorps maken het mogelijk supralokale problemen aan te pakken.

5.4. Op het vlak van de mentaliteit

De responsabilisering schijnt vruchten af te werpen; de toestanden die aanleiding hebben gegeven tot het onderzoek behoren tot het verleden. De syndicale acties eveneens.

De interne en externe communicatie is fel verbeterd en volgens de burgemeester laat de bevolking dat merken.

Toezichtsonderzoek nr. 3152/95 naar de organisatie en de werking van het politiekorps te Mons

1. AANLEIDING

Naar aanleiding van de zelfmoord van een lid van het middenkader van de politie van Mons, werd op 16 februari 1995 bij het Vast Comité P een vraag tot onderzoek ingediend, door de echtgenote van de overledene die de dood van haar man onder meer toeschreef aan het betreurenswaardige klimaat dat zou heersen bij dit politiekorps.

De korpschef heeft zich eveneens tot het Vast Comité P gericht en heeft gevraagd dat een objectief onderzoek zou worden gevoerd.

Gelijktijdig begint het parket een gerechtelijk onderzoek dat uitmondt in een buitenvervolginstelling voor de raadkamer.

De toelating tot inzage in het gerechtelijk dossier levert voldoende informatie op om een meer uitgebreid onderzoek te starten.

2. BESLISSING

Op 9 mei 1995 beslist het Vast Comité P een algemeen toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Een globale en grondige doorlichting van het politiekorps uit te voeren en meer bepaald de organisatie, de structuur, de menselijke en materiële middelen, de opdrachten en de activiteiten van het korps.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 19 maart 1996.

4.1. Belangrijkste conclusies

De organisatie van het korps is gebaseerd op de klassieke bureaucratie, zonder enige vorm van delegatie en decentralisatie van verantwoordelijkheden.

De gebrekkige structuur versterkt de disfunctie door een totaal gebrek aan coördinatie en communicatie.

De menselijke en materiële middelen zijn toereikend maar renderen niet.

De opdrachten van het politiekorps zijn geen voorwerp van planning, beschrijving - noch doelstelling. Een aantal wettelijk niet meer toegestane opdrachten worden nog steeds verdeeld en

uitgevoerd.

Het personeel is ten prooi aan een diepe malaise en onbehagen waarvan het vernoemde incident een orgelpunt was.

De oorzaken van deze malaise zijn grosso modo samen te vatten als volgt :

- ❑ een overduidelijk gebrek aan communicatie;
- ❑ het ontbreken van iedere verantwoordelijkheid op alle trappen van de hiërarchie;
- ❑ de te autoritaire houding van de top;
- ❑ de werkomstandigheden.

4.2. Aanbevelingen

Uit het gevoerde onderzoek resulteert dat het politiekorps in zijn geheel moet worden gereorganiseerd, dat het personeel opnieuw moet worden geresponsabiliseerd, gemotiveerd en gedynamiseerd.

4.2.1. Reorganiseren

4.2.1.1. Op het vlak van het te volgen beleid

Het is noodzakelijk de reorganisatie te baseren op een inventaris van de wettelijke opdrachten, de verwachtingen van de burgerbevolking en de noden van de overheid. De reorganisatie moet passen binnen de moderne politiefilosofie van een gemeentelijke politiedienst die dicht bij de burger staat.

De relatie tussen de politie en de bevolking moet worden verbeterd met in het bijzonder aandacht voor het zoeken naar middelen om het veiligheidsgevoel te versterken.

Dit plan met zijn doelstellingen moet worden voorbereid binnen het politiekorps en door het korps. Het moet worden voorgelegd aan de burgemeester die het zal voorstellen op de gemeenteraad.

4.2.1.2. Op organisatorisch vlak

De voorgestelde reorganisatie zou een maximale vermindering van het aantal beveltrappen moeten toelaten door het invoeren van twee functionele hiërarchische ketens, met andere woorden een uitvoeringsdirectie en een administratieve directie. Elk van deze ketens staat onder de functionele bevoegdheid van een politiecommissaris, met aan de top van de hiërarchie de korpschef die alle politiediensten superviseert.

Met het oog op rationalisatie van het administratief werk zouden de verschillende secretariaten moeten worden gegroepeerd.

Het beleidsmodel zou moeten streven naar een decentralisatie van de beslissingsmacht met name door een vermindering van de schakels in de bevelketen.

Er moeten statistische studies worden gerealiseerd om het personeel te affecteren naar waar ze daadwerkelijk noodzakelijk zijn en waar ze efficiënt kunnen worden ingezet.

De diensten waarvan de structuur en de opportuniteit worden betwist moeten het voorwerp uitmaken van een objectieve evaluatie.

Het aantal afdelingen en diensten moeten herzien en verminderd worden om een versnippering van de krachten te vermijden.

4.2.1.3. Op het vlak van de taken

In tegenstelling tot wat er nu gebeurt moeten de toebedeelde taken het voorwerp uitmaken van een operationele evaluatie of een systematische strategie, uitgevoerd door de verschillende trappen van de hiërarchie. Dit laat een eventuele reoriëntatie toe van de personeelsdiensten en van de middelen in tijd en ruimte.

De opdrachten van de preventieve brigade moeten opnieuw worden gedefinieerd. De specialisatie van bepaalde leden zoals de ruiters en de hondengeleiders moet ten volle worden benut.

Het aantal manschappen van de interventiedienst moet worden bepaald in functie van statistisch, objectieve gegevens met betrekking tot de toevertrouwde activiteiten en opdrachten en op basis van deze objectieve gegevens moeten de grenzen worden bepaald van een minimale bezetting in functie van de dag en de uit te voeren ploegdiensten. Er moet op worden toegezien dat er steeds een officier van gerechtelijke politie aanwezig is bij elke ploegdienst.

Het aantal manschappen van de gerechtelijke brigade moet worden aangevuld. Er moet een duidelijke en exacte beschrijving van de opdrachten worden gemaakt en de prioritaire doelstellingen moeten worden opgesteld onder andere met het oog op de strijd tegen de plaatselijke criminaliteit. De leiding van deze dienst moet worden toevertrouwd aan een officier.

De verkeersbrigade moet worden belast met opdrachten die de vlotheid van het verkeer verzekeren en instaan voor de veiligheid van de weggebruikers en in het bijzonder in de nabijheid van de scholen.

Er dringt zich een rationalisering op van het onthaal. De ambtenaren die deze taken waarnemen moeten worden geselecteerd en gekozen in functie van hun bijzondere bevoegdheden. Zij zouden moeten kunnen beschikken over een aangepast lokaal. Het onthaal is een opdracht waarvan het belang wordt onderlijnd in de wet op het politieambt.

De extreme versnippering van de manschappen van de territoriale eenheid vraagt een evaluatie van de doeltreffendheid en de efficiëntie van de permanenties gehouden door de wijkagenten in deze afdelingen. De noodzaak van het behoud van deze permanenties in hun huidige omschrijving blijkt niet vanzelfsprekend.

De taken van de wijkagent moeten worden herdacht zowel op het vlak van de administratieve activiteiten - onverenigbare opdrachten - als op het vlak van de gerechtelijke activiteiten. Zij zouden moeten worden belast met de voortzetting van de gerechtelijke onderzoeken in hun

district met als doel diensten te verlenen aan de bevolking en eenvoudige vaststellingen van overtredingen te doen. Zij moeten een reële aanwezigheid op het terrein verzekeren en algemene bewakings- en oriëntatieopdrachten uitvoeren.

Om de efficiëntie en de doeltreffendheid van de politieambtenaren op het terrein te verbeteren, zou de functie van buurtagent het voorwerp moeten uitmaken van een studie. Het vraagt de aanwerving van politieambtenaren met een bepaalde attitude waarvan de rol en de opdrachten duidelijk zouden worden gedefinieerd en de werkruimte omschreven (risicowijken, commerciële wijken ...).

De interne controle moet worden herzien gebaseerd op de ministeriële omzendbrief POL 48. Deze controle moet meer worden toegespitst op de dagelijkse werking van het korps en haar organisatie. Ze moet een instrument zijn binnen het beheer van het korps.

4.2.2. Responsabiliseren

Op basis van een functionele structuur moeten de verantwoordelijkheden van de verschillende niveaus opnieuw vastgesteld worden.

De hoofdcommissaris moet het ganse korps controleren, maar aan zijn naaste kollega's de leiding overlaten van de operationele, administratieve en logistieke diensten.

De functies uitgeoefend door de hoofden van de verschillende niveaus van de hiërarchie moeten het voorwerp uitmaken van een functie-analyse. Elkeen moet weten wat hij moet doen, moet initiatief kunnen nemen, zich betrekken in het beheer van het personeel onder zijn bevel, zich bewust zijn van zijn optreden en de vastgestelde gebreken melden.

4.2.3. Opnieuw motiveren

De leiding moet een inspanning doen om alle personeelsleden te integreren in een groepsdynamiek. Ze moeten betrokken worden bij het beheer (in belangrijke of mindere mate naargelang de rang), ze moeten worden geëvalueerd volgens een duidelijke en exacte procedure. Er moet een klimaat van transparantie heersen.

De lokalen ter beschikking gesteld van de politieambtenaren moeten functioneler en beter aangepast zijn.

De toekomstige installatie in de gebouwen van ELECTRABEL wordt nu al bekritiseerd. De directie moet het nodige doen om de lokalen functioneler te maken.

De voortgezette opleiding moet worden herzien en beter beantwoorden aan de reële noden van gans het personeel. Om niemand te benadelen moeten er voor het volgen van een opleiding normen worden opgesteld, gebaseerd op objectieve en meetbare criteria.

4.2.4. Een nieuwe dynamiek geven

Een oprechte en volledige samenwerking is noodzakelijk. Dit kan enkel bestaan indien elkeen zich bewust is van zijn eigen functies in het geheel van zijn kollega's.

Het diensthoofd bestuurt maar hij moet door formele ontmoetingen, zijn medewerkers actief laten deelnemen aan alle beleidsbeslissingen om afscheidingen, het niet kennen van het gevolgde beleid, het niet geïnteresseerd zijn in belangrijke problemen, te vermijden. Er moeten interne coördinatie- en communicatiemechanismen worden uitgewerkt.

De korpschef, bepaalde officieren en leden van het middenkader moeten erop toezien dat hun eigen imago verbetert.

Alle personeelsleden moeten het voorwerp uitmaken van een periodieke beoordeling volgens de regels opgesteld en aanvaard binnen het korps. Deze beoordeling moet bijdragen tot de individuele verbetering, de motivatie van voorafgaande adviezen tot nieuwe opdrachten, het toekennen van promoties en het inschrijven voor opleidingen.

Er moet in het bijzonder aandacht worden geschonken aan de public relations zodat de politie de tussenpersoon blijft tussen de burger en de inrichtende macht. Het korps zal er aan prestige en rechtmatigheid, bronnen van dynamisme, winnen.

De politie moet actief deelnemen aan plaatselijke acties zoals bvb. het houden van een stand op een beurs, aanwezig zijn op wijkvergaderingen, contacten leggen met allerlei verenigingen. De communicatie tussen de gemeentelijke administratieve diensten, de gerechtelijke overheden en de andere politiediensten moet worden verbeterd.

4.2.5. Promoties

Het hoger kader heeft een schrijnend gebrek aan titularissen van niveau 1. Er moeten inspanningen worden gedaan om bepaalde officieren toe te laten deze opleiding te volgen.

Om te vermijden dat het personeel nieuwe verwijten uit aan het adres van de directie en de politieke overheid, zou het gepast zijn geen nieuwe promoties te voorzien zolang de nieuwe beoordelingsmechanismen van het personeel niet zijn uitgewerkt en in werking zijn.

5. OPVOLGING

Op 18 juni 1997 is de situatie als volgt :

De grote lijnen van de conclusies en de aanbevelingen van het rapport van maart 1996 werden tot nu toe niet gevolgd. De aanbevelingen van het Vast Comité P zijn voor 90% niet uitgevoerd.

Het onderzoeksrapport is in tegenstelling tot wat de bestuurlijke overheid beweert nooit meegedeeld aan de leden van het politiekorps.

De gerealiseerde hervormingen beperken zich tot de directie van het korps : de andere organisatie-elementen werden slechts licht tot niet gewijzigd.

Zo wordt de omzendbrief met betrekking tot de administratieve taken van de politiediensten niet nageleefd. Ook al lijkt een nieuwe dynamiek door het politiekorps gewenst en aanvaard te worden, wordt er niets gedaan om er toe te komen.

Sommige problemen aangeklaagd in het onderzoeksrapport zijn inmiddels verergerd : er heerst thans een klimaat van fundamenteel wantrouwen.

De situatie van het politiekorps van Mons is zorgwekkend!

Toezichtsonderzoek nr. 4623/95 naar de organisatie en de werking van de brigade van de gerechtelijke politie van Charleroi

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 24 april 1995 een verzoek vanwege de procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Mons om een onderzoek te voeren naar de disfuncties binnen de brigade van de gerechtelijke politie te Charleroi.

Het verzoek wordt gesteund door de commissaris-generaal voor gerechtelijke opdrachten.

2. BESLISSING

Op 9 mei 1995 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Een algemeen toezichtsonderzoek uitvoeren met het oog op een structurele - en een beheersanalyse van de brigade.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 19 december 1996.

4.1. Belangrijkste conclusies

- Het ontbreekt aan een prioriteitenplan opgesteld door de gerechtelijke overheid in overleg met de brigade en bijgevolg de onmogelijkheid voor deze brigade om een onderzoeksbeleid te voeren.

Bijgevolg wordt de brigade belast met opdrachten die weinig verenigbaar zijn met haar initiële roeping als gespecialiseerde politiedienst en wordt de verdeling van de gerechtelijke taken met de andere politiediensten niet duidelijk doorgevoerd.

- De algemene organisatie van het korps laat te wensen over :
  - het voortbestaan van de oude managementsvisie waar alleen de chef leidt en zich met het beheer inlaat;
  - de verdeling van het grootste deel van het personeel in vijf onafhankelijke secties en het ontbreken van overleg- en coördinatievergaderingen leiden tot een gebrek aan medewerking en zelfs tot een zekere rivaliteit of concurrentie zonder wedijver tussen de leden van de verschillende secties;
  - het feit dat de chefs op verschillende niveau's slechts een beperkte eigen bevoegdheid hebben leidt tot het wegvallen van verantwoordelijkheid.

- ❑ De onzekerheid rond de toekomstvooruitzichten van de gerechtelijke politie in het algemeen alsook het gebrek aan doorzichtigheid bij de voorbereiding van de wijzigingen op het vlak van de loopbaan van de officieren en van de inspecteurs veroorzaken een gevoel van onbehagen; bron van algemene demotivatie.
- ❑ Een duidelijk gebrek aan communicatie tussen de leiding en het personeel. De officieren mogen op geen enkele wijze hun mening uiten over het beheer van het korps en moeten de door de leiding en het parket eenzijdig genomen beslissingen ondergaan.
- ❑ Het behoud van een permanentiedienst waar ambtenaren van aanzienlijke vergoedingen genieten voor nacht- en zondagprestaties zonder de risico's van het werk op het terrein te moeten beleven.
- ❑ De tucht is te weinig aanwezig en wordt enkel aan de beoordeling van de sectiehoofden overgelaten. Dit heeft ongetwijfeld misbruiken tot gevolg die niet worden bestraft. De goede elementen zijn gedemotiveerd en verliezen het vertrouwen in hun chefs.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

De gerechtelijke overheid moet zijn verwachtingen kenbaar maken en een beleid formuleren.

De gerechtelijke politie moet een perfecte kennis van het crimineel gebeuren verwerven.

Uitgaande daarvan kan de overheid, in overleg met de gerechtelijke politie bij de parketten, een beleid uitstippelen en hierbij rekening houden met :

- ❑ de specificiteit van de brigade
- ❑ de know-how van het personeel
- ❑ afstemmen van mensen en middelen.

De bestaande effectieven moeten gereorganiseerd worden en afgestemd op de noden van de regio waarbij goed functionerende secties worden opgebouwd.

Het management moet worden ontwikkeld in de richting van participatie, delegatie en communicatie.

De chefs moeten zich bewust worden van hun verantwoordelijkheid en beschikbaarheid : het herstel van de discipline in het belang van de dienst zal eerder motiverend werken dan afschrikkend.

De communicatie tussen hiërarchie en basis moet worden hersteld : de vakbonden zullen dan automatisch hun rol normaliseren.

5. OPVOLGING

Het Vast Comité P heeft op 18 juni 1997 beslist de Dienst Enquêtes P te gelasten met een

evaluatieopdracht.

Toezichtsonderzoek nr. 1561/96 naar de organisatie en de werking van het Hoog Comité van Toezicht

1. AANLEIDING

Op 29 januari 1996 ontvangt het Vast Comité P een dossier vanwege de Minister van Ambtenarenzaken, met het verzoek om, na onderzoek, voorstellen te doen die een structurele oplossing voor de dienst beogen²².

2. BESLISSING

Op 6 februari 1996 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen naar de organisatie en de werking van het Hoog Comité van Toezicht.

3. OPDRACHT

- Een onderzoek te voeren naar de fundamentele oorzaken van de disfunctie van de politiedienst.
- Voorstellen te doen die een structurele oplossing nastreven.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 10 december 1996²³.

4.1. Belangrijkste conclusies

De wettelijke basis van de politiedienst is vaag, onvolledig en dubbelzinnig.

Mede daardoor is in de loop der jaren een accentverschuiving ontstaan die de aanvankelijke rol van de dienst ver overschreed en gaandeweg een soort monopolie deed ontstaan op bepaalde problemen in de overheidssector.

Daar deze evolutie echter niet gepaard ging met een systematische aanpassing van het reglementair en structureel kader van de dienst kwamen snel ernstige disfuncties aan het licht.

De politiedienst werd bijna volledig gerecupereerd door de gerechtelijke overheid voor het

---

²² Het dossier van de Minister bevatte ook een aantal nota's, opgesteld door een leidend ambtenaar van de politiedienst waarin deze een aantal specifieke disfuncties aan de kaak stelde. Deze ambtenaar heeft enige tijd later deze en nog andere nota's voorgelegd aan een parlementaire commissie, nadat hij ze eerst aan de pers had voorgesteld. De parlementaire commissie heeft op 22 november 1996 het Vast Comité P belast het administratief luik van dit dossier te onderzoeken. Het resultaat van dit onderzoek is een afzonderlijke bijdrage, (z. advies 8549/96 aan de Parlementaire Commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit, hoofdstuk IV van dit jaarverslag).

²³ Een lid van het Vast Comité P was op de vergadering niet aanwezig en onderschrijft het eindverslag niet.

uitvoeren van louter repressieve opdrachten terwijl de beheersstructuur louter bestuurlijk was georganiseerd.

De operationele en functionele leiding van de dienst lopen kris kras door elkaar en geven aanleiding tot een machtsstrijd zonder weerga.

Bij gebrek aan een duidelijk onderscheid tussen beide kan geen strategie worden ontwikkeld en voert de dienst louter opdrachten uit die haar door de gerechtelijke overheid worden voorgeschreven.

De niet aflatende machtsstrijd aan de top van de politiedienst en de toenemende onzekerheid over de toekomst van de dienst leiden naar een diepe malaise en ontevredenheid bij het personeel dat zelfs overgaat tot publieke manifestaties.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen ²⁴

Er bestaat in België geen globaal noch een coherent fraudebeleid in de openbare sector. Dus vooraleer een dienst hiermee te belasten is het noodzakelijk fraude in de non-profitsector te definiëren en de doelstellingen van de bestrijding ervan vast te leggen.

Een louter repressieve aanpak van een overheidsdienst is een teken van het falen van het voorkomingsbeleid. Het is noodzakelijk de verhouding tussen preventie en repressie te herstellen.

In deze context is het noodzakelijk het bestuurlijk toezicht wettelijk te omschrijven en de bevoegdheidsregeling (*materiae, loci & personae*) wettelijk vast te leggen.

Met betrekking tot het gerechtelijk luik moeten de principes van de wet op het politieambt worden toegepast in verband met het gezag, de leiding en het toezicht op de politiedienst en zijn relatie met andere diensten.

Bovendien moeten de bepalingen over het aanwenden van dwangmiddelen en het verzamelen en verwerken van gegevens van persoonlijke aard van toepassing zijn op de leden van de dienst.

Beide componenten, gerechtelijk en bestuurlijk toezicht moeten op elkaar worden afgestemd rekening houdende met de beschikbare mensen en middelen.

Zoals aangehaald in voetnoot 6 heeft de Ministerraad op 6 december 1996 beslist het Hoog Comité van Toezicht over te hevelen naar de gerechtelijke politie bij de parketten.

Het Vast Comité P is geen voorstander van deze oplossing. De gerechtelijke politie is immers zelf ten prooi aan grote onzekerheid en structurele disfuncties.

De integratie van het Hoog Comité van Toezicht zal de zekere “verdwijning” van de eigenheid

---

²⁴ Het uitwerken van de aanbevelingen in dit onderzoek is doorkruist geworden door een plotse beslissing van de regering die in Ministerraad van 6 december 1996 besliste de betrokken dienst te integreren in een bestaande politiedienst (de gerechtelijke politie bij de parketten).

van de dienst in de hand werken en de gespecialiseerde knowhow van de personeelsleden doen verkommeren tot intelligente figuratie.

5. OPVOLGING

In het perspectief van integratie van de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht in de gerechtelijke politie heeft de Ministerraad op 14 maart 1997 de oprichting binnen het Commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie van een Centrale Dienst voor de bestrijding van de corruptie en zijn opdrachten goedgekeurd.

Op 23 juni 1997 heeft de Ministerraad een voorontwerp van wet goedgekeurd dat de integratie moet regelen. Hierin wordt bepaald dat de Koning de uitvoering regelt wat neerkomt op de overheveling van 95 personeelsleden van bepaalde graden naar de gerechtelijke politie, bij koninklijk besluit.

**Toezichtsonderzoek nr. 1897/96 naar het optreden van het
politiekorps van Brasschaat inzake vaststellingen van
druggebruik en -handel bij jongeren**

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 2 februari 1996 een verzoek vanwege de burgemeester van Brasschaat om een onderzoek in te stellen naar het politieoptreden van zijn korps dat voortdurend het voorwerp was van kritiek vanwege pers en publiek.

2. BESLISSING

Op 27 februari 1996 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- Inzage te vragen aan de bevoegde procureur-generaal in het strafdossier.
- De wettigheid en de opportuniteit van het politieoptreden na te gaan.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 5 juni 1997.

4.1. Belangrijkste conclusies

Het optreden van het politiekorps in dit dossier is niet door enige onwettelijkheid aangetast.

De interventie was verantwoord en geeft geen aanleiding tot fundamentele kritiek.

De woordvoerder van de betrokken belangengroepering bevestigde achteraf deze conclusies.

**Toezichtsonderzoek nr. 2717/96 naar de houding van het
politiekorps van Sint-Joost-ten-Node ten opzichte van bepaalde
fenomenen van prostitutie**

1. AANLEIDING

Op 15 maart 1996 verzoekt de Minister van Binnenlandse Zaken een onderzoek in te stellen naar aanleiding van de beweringen van een senator, door deze laatste voorgebracht in een parlementaire vraag.

2. BESLISSING

Op 2 april 1996 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Een onderzoek te voeren naar de mate waarin het politiekorps van Sint-Joost-ten-Node de aanzetting tot ontucht en de handel in illegale vrouwen gedooft dan wel bevordert.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 9 juli 1996.

4.1. Belangrijkste conclusies

De informatie over het aanzetten tot ontucht en/of het gedogen van handel in illegale vrouwen werd niet bevestigd.

Het onderzoek naar de vraag of het politiekorps in kwestie zich schuldig heeft gemaakt aan deze praktijken was negatief.

**Gemeenschappelijk toezichtsonderzoek nr. 3122/96 betreffende
de eventuele vernietiging van documenten afkomstig van de
gerechtelijke politie door de Algemene Dienst Inlichtingen en
Veiligheid (A.D.I.V.)**

1. AANLEIDING

Op 27 maart 1996 verschijnt in de krant “De Morgen” een artikel dat gewag maakt van het feit dat “spionnen” van het leger de hand hebben gelegd op het terrorisme-archief van de Brusselse gerechtelijke politie.

Daags nadien nemen andere kranten de berichtgeving over en worden in het Parlement vragen gesteld.

2. BESLISSING

Op 1 april 1996 beslissen de Vaste Comités van Toezicht op politie- en inlichtingendiensten een gemeenschappelijk toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- ❑ De waarachtigheid van de persberichten na te gaan.
- ❑ Het belang bepalen van de verdwenen documentatie.
- ❑ De reden vaststellen van de overbrenging van de documenten van de diensten van de gerechtelijke politie naar de inlichtingendiensten van het leger.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd in gemeenschappelijke vergadering van 24 juni 1997.

4.1. Conclusies

4.1.1. Met betrekking tot de Gerechtelijke Politie

De “Groupe Répression du Terrorisme” werd nooit officieel ontbonden . De leden van de cel werden wel geïntegreerd in de sectie “Crime”.

Na het vertrek van de verantwoordelijke van de dienst “Groupe Répression du Terrorisme” verwaterde het bijhouden en bewaren van de documentatie.

Het lokaal en de kasten met de documentatie bleven open zodoende dat iedereen vrije toegang had tot om het even welk dossier.

Sommige leden recupereerden bepaalde documentatie dewelke op andere plaatsen werd bewaard

Vermits er geen uitleenregister bestond, was, en is, hiervan geen spoor terug te vinden.

Uit dit toezichtsonderzoek bleek dat tengevolge van deze werkwijze het fenomeen ontstaat dat bij sommige leden van de GPP Brussel de kennis en ervaring te persoonsgebonden wordt, hetgeen nefaste gevolgen kan hebben voor de samenhang en de goede werking van het geheel. Dit probleem zal eventueel het voorwerp uitmaken van een toezichtsonderzoek door het Comité P.

Door de verantwoordelijken in de brigade Brussel werd voorgehouden dat het over onbelangrijke en onnuttige documentatie ging. Uit het toezichtsonderzoek is tevens gebleken dat zij weinig belangstelling en kennis hadden met betrekking tot de inhoud en de waarde ervan.

Hoewel de dienstdoende hoofdcommissaris de gehele verantwoordelijkheid op zich nam, was het duidelijk dat de feitelijke beslissing bij het hoofd van de dienst lag.

Hoewel in de voor vernietiging overgemaakte stukken heel wat afschriften van processen-verbaal zaten, werd geen toelating gevraagd aan de gerechtelijke overheden en werden deze laatsten evenmin vooraf in kennis gesteld.

Met de verantwoordelijke van de Anti-terroristische Gemengde Groep werd geen contact gezocht alhoewel deze dienst specifiek gelast is met het bijhouden en bestuderen van documentatie met betrekking tot terrorisme.

Evenmin werd er contact genomen met andere instanties zoals de Veiligheid van de Staat, alhoewel er zich tussen de documentatie, rapporten bevonden van deze dienst met de vermelding "Gevaar-Bron". Een afzonderlijk onderzoek zal ingesteld worden door het Comité I o.a. betreffende de wijze waarop er met dergelijke documenten wordt omgegaan.

Inzake de vernietiging van archieven diende de Gerechtelijke Politie rekening te houden met de Archiefwet van 24 juni 1955 en het uitvoeringsbesluit van 12 december 1957.

Artikel 1 van de wet bepaalt :

“Bescheiden meer dan honderd jaar oud, bewaard door de rechtbanken der rechterlijke macht, de Raad van State, de Rijksbesturen en de provincies worden, behoudens regelmatige vrijstelling, in het Rijksarchief neergelegd”.

Artikel 5 stipuleert :

“De overheden, bedoeld in het eerste artikel mogen geen bescheiden vernietigen zonder toestemming van de algemene rijksarchivaris of van diens gemachtigden”.

Dit werd in casu niet gedaan.

De enkele contacten die er waren tussen het Commissariaat-generaal en het Rijksarchief, vóór de feiten van 30 november 1995 leverden geen enkel tastbaar resultaat op.

Buiten de Archiefwet van 24 juni 1955 bestaan er bij de gerechtelijke politie noch voor het archiveren, noch voor het vernietigen van stukken, procedures of richtlijnen.

In de loop van de tijd werden wel enkele onderrichtingen gegeven inzake het beheer van de

documentatie maar deze hadden enkel betrekking op het Commissariaat-generaal.

Door deze gang van zaken, namelijk de vernietiging van de dossiers, werd een potentiële bron van informatie onttrokken aan gerechtelijke- en informatieonderzoeken .

Uit het toezichtsonderzoek is gebleken dat op het ogenblik van de verhuis van de documentatie van de GPP Brussel naar A.D.I.V. nog verschillende gerechtelijke onderzoeken hangende waren namelijk :

- ❑ aangaande de eventuele infiltratie van de CCC, dat pas beëindigd werd door een beschikking van de raadkamer van 21 december 1995 met een buitenvervolginstelling;
- ❑ de moord op Bull (nog steeds in onderzoek);
- ❑ onderzoek CCC lastens onbekende is nog niet afgesloten ;

Bovendien blijkt uit sommige verklaringen dat er ook nog informatieonderzoeken bezig zijn, waarin gebruik gemaakt wordt van deze documentatie. Een lid van de gerechtelijke politie verwijst naar een opdracht die hij kreeg in 1997 van één van de nationale magistraten met betrekking tot een terroristische aanslag van 10 jaar geleden. Hij bevestigde dat hij die vraag kon beantwoorden.

Naar aanleiding van deze feiten werd er geen intern onderzoek gedaan bij de gerechtelijke politie.

4.2. Aanbevelingen ²⁵

Er moeten procedures en richtlijnen opgesteld worden met betrekking tot de wijze waarop informatie bijgehouden, verwerkt en ter beschikking gesteld wordt.

Hierbij moet ook voorzien worden in een procedure van vernietiging.

De werkwijze zoals gevolgd door de Anti-terroristische Gemengde Groep (AGG) kan als voorbeeld gelden.

Volgens een interne nota van 5 juni 1997 is het Commissariaat -generaal nu in voortdurend overleg met het Rijksarchief ten einde onderrichtingen op te stellen inzake het beheer van de documentatie .

Door het personeel van het Rijksarchief is navraag gedaan in de brigades naar de aard van de documenten die bewaard worden .

Deze onderrichtingen moeten toelaten te beslissen of een document :

- ❑ bewaard wordt in de dienst;
- ❑ bewaard wordt door het Rijksarchief;
- ❑ of dat het vernietigd wordt.

Daarna moeten de nodige onderrichtingen uitgevaardigd worden om de toepassing vast te leggen voor de verschillende brigades van de gerechtelijke politie.

Het directiecomité van de gerechtelijke politie moet hierover beslissen.

Het advies van de parketten-generaal is onontbeerlijk omdat het toch gaat over documenten

---

²⁵ De aanbevelingen gedaan aan de A.D.I.V. behoren niet tot de bevoegdheid van het Vast Comité P.

waarover zij ook zeggenschap hebben.

Het uiteindelijk resultaat van deze werkzaamheden zou kunnen zijn dat een onderrichting voor archievenbeheer bij de politiediensten tot stand gebracht wordt.

Tenslotte moet er nauwlettend toegekeken worden op de eerbiediging van de procedures en voorschriften.

Eveneens dient er de aandacht op gevestigd dat ondanks het feit dat het om afschriften gaat, het gerechtelijk karakter van bepaalde stukken niet verdwijnt.

Toezichtsonderzoek nr. 6468/96 naar het functioneren van het politiekorps van Sint-Genesius-Rode

1. AANLEIDING

Op 24 september 1996 verzoekt de burgemeester van Sint-Genesius-Rode een onderzoek in te stellen naar het functioneren van het plaatselijk politiekorps.

2. BESLISSING

Op 28 oktober 1996 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- De werking van het politiekorps te evalueren als eenheid voor de basispolitiezorg.
- De mogelijkheden tot samenwerking met een rijkswachtbrigade en twee andere politiekorpsen nagaan.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 13 mei 1997.

4.1. Belangrijkste conclusies

4.1.1. Op beleidsniveau

De werking van het politiekorps is niet gebaseerd op een uitgewerkte en coherente beleidsvisie.

De communicatie tussen het beleidsniveau en het uitvoerend niveau is onbestaande en gebeurt enkel incidenteel. Het toezicht op de werking van het korps is niet efficiënt en bijgevolg ook niet effectief.

Het samenwerkingsverband tussen het politiekorps en de rijkswachtbrigade bevat een aanzet tot veiligheidsbeleid dat echter niet geconcretiseerd is en enkel de theoretische principes bevat.

4.1.2. Op organisatieniveau

De driedelige structuur van het korps (korpsleiding + administratie-wijkpolitie - interventiepolitie) vertoont verschillende disfuncties.

De omkadering van de verschillende diensten is onvoldoende wegens een gebrek aan middenkader.

Er bestaan geen functiebeschrijvingen zodat de werking louter gericht is op het uitvoeren van

opdrachten !

Er is een ongezonde rivaliteit ontstaan tussen de twee hoofddiensten (wijkpolitie-interventiepolitie) op basis van verschil in verloning veroorzaakt door nacht- en weekendprestaties.

Het samenwerkingsverband met de rijkswachtbrigade wordt door deze disfuncties aangetast en verliest bijgevolg aan efficiëntie.

4.1.3. Op taakniveau

De gebrekkige organisatie van het korps wordt op taakniveau doorgetrokken door het ontbreken van taakomschrijvingen.

Het werk op terrein is bijgevolg louter re-actief; projecten bestaan niet, planmatige acties zijn zeldzaam.

In het samenwerkingsverband is sprake van enige prioritaire werking met dien verstande dat de principes van de omzendbrief OOP 13 enkel van toepassing zijn als beide politiediensten op het terrein aanwezig zijn.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

4.2.1. Op beleidsniveau

De politiewerking moet afgestemd worden op het essentiële van politiewerk; een goede dienstverlening naar de bevolking toe en naar de overheden.

Een beleidsplan voor basispolitiezorg moet het geheel van diensten omvatten dat het politiekorps aan de lokale gemeenschap biedt om de problemen van openbare rust, veiligheid en gezondheid op te lossen. Het plan wordt opgesteld in samenwerking met de lokale gemeenschap (bevolking + overheid).

Als uitgangspunt worden de veiligheidsbehoeften en de verwachtingen van de bevolking centraal gesteld.

Gelet op de samenwerkingsakkoorden met de rijkswacht spreekt het vanzelf dat het beleidsplan wordt voorbereid door de beide politiediensten samen.

4.2.2. Op organisatieniveau

Het organisatieplan zal uiteraard worden opgesteld in functie van het samenwerkingsakkoord met de rijkswacht met dien verstande dat beide politiediensten instaan voor alle aspecten van de basispolitiezorg.

Voor de verschillende kaderniveaus worden functiebeschrijvingen opgesteld die nog een onderscheid kunnen maken in de organisatieniveaus.

De verdeling van het personeel over de organisatieniveaus gebeurt op basis van kennis, kunde en

vaardigheid, getoetst aan de functiebeschrijving, met dien verstande dat regelmatig ruimte moet worden gegeven aan jobrotatie en permanente vorming.

De organisatie van bepaalde diensten moet rekening houden met ongelijkheden en verschillen in verloning en beloning.

De administratie van het korps moet maximaal verwerkt worden door niet-politiepersoneel.

4.2.3. Op taakniveau

Het politiekorps moet streven naar een probleemoplossende en pro-actieve aanpak. Eerder dan te reageren op symptomen moet gekozen worden voor een gerichte aanpak van problemen waarbij men ook aandacht heeft voor de oorzaken.

Een pro-actieve werkwijze vereist uiteraard een gerichte keuze aan takenpakketten afgestemd op de specifieke noden van de gemeente. Een keuze moet worden gemaakt in samenwerking en overleg met de overheid, de bevolking en de plaatselijke maatschappelijke instanties.

Problemen die een gespecialiseerde politiezorg behoeven mogen niet genegeerd worden maar moeten zo snel mogelijk doorspeeld worden naar die politiedienst die daar voor in aanmerking komt. Bepaalde takenpakketten zullen bijkomende opleiding veroorzaken.

***IIIde deel :
de lopende toezichtsonderzoeken***

Toezichtsonderzoek nr. 1678/94 met betrekking tot de organisatie van de politie van de stad Antwerpen

1. AANLEIDING

Uit een aantal gerechtelijke onderzoeken ten laste van leden van het Antwerps politiekorps en uit talrijke klachten en aangiften over het optreden van agenten en officieren van het politiekorps komen zowel de Dienst Enquêtes als het Vast Comité P tot de vaststelling dat er ontevredenheid heerst over de werking van de politie in de stad Antwerpen.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in zijn vergadering van 25 oktober 1994 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Een analyse te maken van :

- de organisatie;
- de werking in het algemeen;
- de communicatie;
- de kwaliteitszorg

van het politiekorps van de stad Antwerpen.

4. STAND VAN ZAKEN

Ingevolge een beslissing van het stadsbestuur van de stad Antwerpen, is in het raam van het bestuursakkoord een externe doorlichting uitgevoerd met het oog op een beter management, een grotere effectiviteit en een betere organisatie van het politiekorps.

Deze doorlichting, uitgevoerd door de firma Berenschot heeft aanleiding gegeven tot het opstellen van een verbeterplan.

Dit plan omvat drie grote delen :

- omgeving;
- interne organisatie;
- personeel.

Deze drie delen omvatten in totaal 19 projecten :

1. Professionalisering public-relationsplan
2. Verbetering onthaal burelen
3. Geïntegreerde projectaanpak

4. Leidinggeven en teammanagement
5. Responsabilisering
6. Taakverdeling (officieren/operationele taken)
7. Selectieve decentralisatie
8. Flexibilisering dienstrooster
9. Zones en burelen (opstelling burelen/zones districtgewijs)
10. Functionele capaciteitsverdeling
11. Aanpassen rapporteringssysteem
12. Automatisatie
13. Infrastructuur
14. Interne communicatie
15. Personeelsevaluatiesysteem
16. Opleiding
17. Sociaal beleid oudere agenten
18. Bevorderen van de gedragsdiscipline
19. Eensoortige uniformen

Het bestuur voegde daar een twintigste project aan toe : aanwerving van vrouwen en Belgen van vreemde origine.

Ondertussen had de Dienst Enquêtes van het Vast Comité P een eerste balans opgemaakt van zijn werkzaamheden in een tussentijds verslag, voorgesteld op 8 maart 1995.

De belangrijkste besluiten uit dit tussentijds rapport luiden als volgt :

4.1. Met betrekking tot de werking

De werking moet afgestemd worden op de geldende normen inzake basispolitiezorg; gerechtelijke werking, preventie, onthaal en wijkwerking met aandacht voor de continuïteit van de onderzoeken zonder aan een doorgedreven specialisatie te willen doen. De werking van de interventiepolitie afstemmen op de wijken onder het gezag van de zoneleiding, doch centraal gestuurd vanuit de telecommunicatiekamer, hetgeen een waarborg moet zijn voor een vlugge interventie, met een minimum aanrijtijd.

De werking zal zijn plaats moeten vinden binnen een gewijzigde uurregeling. Een hertekening van bepaalde zones kan overwogen worden.

4.2. Met betrekking tot de uurregeling

De huidige uurregeling waarbij het personeel in 5 reeksen wordt ingedeeld, werkzaam in een 2x12 urensysteem is thans onhoudbaar geworden. Een grondige studie over een mogelijke wijziging, rekening houdend met de sociale impact en de behoeften van de basispolitiezorg, dringt zich op. De niet rendabele activiteiten worden best uit de uurregeling gelicht.

4.3. Met betrekking tot de leiding

Het is wenselijk dat een degelijke stafstructuur wordt uitgebouwd die kan instaan voor het mee bepalen van een beleidsvisie, de vertaling naar de doelstellingen en taakomschrijvingen en de ondersteuning en uitvoering ervan. Deze stafstructuur moet gevormd worden door mensen die,

dank zij hun professionele bekwaamheden, communicatie en sociale vaardigheden, een natuurlijk leadership uitstralen.

Bij deze staffunctie zal tevens een degelijke personeelsdienst horen, die een beleid uitvoert en zich niet alleen beperkt tot de administratie. Zij zullen onder meer instaan voor het bepalen van de personeelscapaciteit per dienst, het openverklaren van vacatures en het bepalen van het personeelsprofiel om die vacatures in te vullen.

Om een bestand van □ 1800 personeelsleden op een efficiënte manier te leiden, zal er behalve een goede gezagslijn, ook een degelijke communicatielijn moeten worden opgestart. Zowel intern als extern, formeel als informeel, is de behoefte groot. Pas wanneer men blijk geeft van voldoende sociale vaardigheden aan de top, kan men hopen dat een gepaste attitude aan de basis doordringt.

In overleg met het bestuur van de stad Antwerpen werd beslist het toezichtsonderzoek een andere wending te geven in de richting van opvolging en begeleiding van het verbeterplan.

Na twee jaar ziet de situatie er uit als volgt :

Gedurende twee jaar hebben de programmamanagers met hun medewerkers van de “Stuurgroep Korpsverbeteringen” het vooropgesteld verbeterplan trachten in te vullen en uit te werken. Deze activiteiten kenden de te voorziene tegenkantingen, die hun oorsprong vinden in de natuurlijke weerstand tegen veranderingen, maar die ook een voedingsbodem schijnen te vinden in een mogelijke aantasting van zogenaamde “sociale verworvenheden”. Vele projecten kenden een gunstige evolutie; het project automatisering, onthaal, infrastructuur en andere projecten die niet onmiddellijk een impact hebben op het sociaal leven van de agenten.

De verschillende projecten werden doorkruist door een langdurige staking, vooral in de Mobiele Brigade, voor het bekomen van zaterdagvergoedingen. Uiteindelijk zou een doorbraak in deze materie bereikt zijn, en zou het zowel op ministerieel niveau als op stedelijk niveau tot een akkoord zijn gekomen voor de uitbetaling van een zaterdagvergoeding.

In januari 1997 werd een tekst neergelegd met als titel “Het lokaal geïntegreerd veiligheidsbeleid Politie ANTWERPEN”. Deze tekst gebaseerd op de filosofie van “community-policing” heeft de verdienste een aanzet te geven tot een nieuw beleid, met een nieuwe structuur en duidelijk afgelijnde taakomschrijving. De intentie is aanwezig te werken als een modern politiekorps, dat tot een efficiënte dienstverlening wil komen in een geest van basispolitiezorg met kwaliteit.

Er werd tevens een “Personeelsbehoeftenplan” ontwikkeld. Dit document voorziet in een gedeeltelijke reorganisatie van de politie Antwerpen, rekening houdend met de visie over basispolitiezorg, met de principes vastgesteld in het Veiligheids- en Samenlevingscontract, alsook met de krachtlijnen en taakafspraken zoals verwoord in het Veiligheidscharter.

De geplande herstructurering, die zou ingevoerd worden op 01 oktober 1997 stelt zich tot doel dat :

- de krachtlijnen van het verbeterplan zullen verwezenlijkt worden;
- de verschillende politiezones zelfbedruipende entiteiten worden met verregaande bevoegdheid en verantwoordelijkheid;

- ❑ er stafdiensten zullen voorzien worden die er moeten voor zorgen tot een coherent geheel te komen, niet alleen wat de visie betreft, maar zeker wat de uniformiteit op de werkvloer betreft.

Bij dit document wordt een decentralisatie vooropgesteld van de Mobiele Brigade, de Opsporingsdienst en de Verkeerspolitie naar de verschillende zones. Het dienstrooster wordt aangepast en gaat van een 5-reeksendienst naar een 6-reeksendienst. Het 2x12 urenstelsel wordt afgebouwd voor sommige diensten en er wordt overgeschakeld naar een flexibel 5x8 urenstelsel. Dit alles zal ongetwijfeld een effect hebben op het sociale leven van de politieambtenaren.

Het zal voor de korpsleiding ongetwijfeld een grote uitdaging zijn dit ambitieuze project uit te voeren.

Het Vast Comité P wil dan ook de aandacht vestigen op een paar elementen die de realisatie dreigen te schaden.

- ❑ Ingevolge recente benoemingen in het officierenkader werden twee van de drie programmamanagers van hun functie ontheven.
- ❑ Het politiekorps wordt nog steeds geleid door een waarnemend hoofdcommissaris die, onverminderd zijn kwaliteiten, niet het gezag kan hebben van een benoemde hoofdcommissaris.
- ❑ Er wordt vastgesteld dat een ernstige inspanning dient te worden geleverd naar de basisattitude van de politieambtenaren die dagelijks en rechtstreeks met de bevolking in aanraking komen. Een belangrijke taak is weggelegd voor de “Opleiding” en elkeen die betrokken is bij enige vormingsactiviteit. De opleiding van de toekomstige politieman vereist goed gekwalificeerde en gemotiveerde docenten, doordrongen van de visie “community-policing” en deontologische regels.

Niet alleen tijdens de opleiding, maar ook tijdens de eerste stappen in de uitvoering van hun functie als politieambtenaar zullen de agenten moeten bijgestaan worden door “mentoren” die blijk geven van niet alleen professionele kennis, maar ook een uitstraling tentoonspreiden van hun kunnen in een materie van sociale en communicatieve vaardigheden. Die mentoren moeten vooreerst een vorming hebben genoten omtrent begeleiding en evaluatie van medewerkers. Enkel een goede basisopleiding, onderhouden in een voortgezette vorming kan er toe leiden om het gehele korps op lange termijn tot een gepaste politieattitude te brengen.

Toezichtsonderzoek nr. 1692/94 naar de werking van de spoorwegpolitie

1. AANLEIDING

In de loop van 1994 ontvangt het Vast Comité P verschillende klachten en aangiften vanwege politieambtenaren van de spoorwegpolitie zelf die wijzen op bepaalde disfuncties binnen deze dienst.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in vergadering van 25 oktober 1994 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Een studie te maken van de organisatie van de werking van de spoorwegpolitie en de werking van de dienst door te lichten.

4. STAND VAN ZAKEN

Ingevolge een beslissing van het Vast Comité P is het onderzoek gekwalificeerd als niet-prioritair en een tijd stilgelegd.

Er stelt zich immers het probleem van het statuut van de spoorwegpolitie, als bijzondere politiedienst binnen een autonoom overheidsbedrijf.

Bovendien heeft de regering einde 1996 het voornemen geuit de 5 federale polities van enige omvang : de rijkswacht, de gerechtelijke politie bij de parketten, de zeevaart-, spoorweg- en luchtvaartpolitie samen te brengen in één federale politie.

Tenslotte is er de unanieme goedkeuring door het parlement van het voornemen om de politiediensten in hun geheel om te vormen tot een geïntegreerde politiestructuur.

Al deze elementen samen stellen de opportuniteit van het verder afwerken van dit toezichtsonderzoek in vraag.

**Toezichtsonderzoek nr. 3422/94 met betrekking tot de
organisatie en de werking van het commissariaat-generaal van
de gerechtelijke politie bij de parketten, van de APSD en van de
brigades van de gerechtelijke politie**

1. AANLEIDING

Naar aanleiding van de oprichting van de Algemene Politie steundienst werd een doorlichting van het Commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie bij de parketten doorgevoerd²⁶.

Het Vast Comité P heeft kennis genomen van deze doorlichting en stelde vast dat de doorlichting een aantal vragen onbeantwoord liet.

Om die reden werd een toezichtsonderzoek overwogen.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in zijn vergadering van 25 oktober 1994 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

In een eerste fase wordt het toezichtsonderzoek gericht op de werking van de brigades van de gerechtelijke politie bij de parketten.

Meer bepaald moet onderzoek gevoerd worden naar :

- de opdrachten en hun uitvoering;
- de organisatieontwikkeling;
- de functionele structuren;
- het management.

Het toezichtsonderzoek moet gevoerd worden in overleg en met de medewerking van de brigades van de gerechtelijke politie bij de parketten.

4. STAND VAN ZAKEN

Na een aantal voorbereidende contacten met de Minister van Justitie en de procureurs-generaal werd een instrument ontworpen dat een maximale bevraging van het personeel van de brigades moet toelaten.

Een planning gespreid over 52 werkdagen werd opgesteld.

---

²⁶ Door de toekomstige leden van het directiecomité van de A.P.S.D.

Begin september 1995, op een ogenblik dat de doorlichting moest beginnen, beslist het Parlement in overeenstemming met de regeringsverklaring van 28 juni 1995 het Vast Comité P zelf aan een evaluatie te onderwerpen.

Gelet op een aantal “ongelukkige” uitspraken van de voorzitters van de begeleidingscommissies in de pers werd de geloofwaardigheid van het Vast Comité P in vraag gesteld.

Op voorstel van de voorzitter beslist het Vast Comité P op 10 oktober 1995 met meerderheid van stemmen, de doorlichting van de gerechtelijke politie bij de parketten uit te stellen en het toezichtsonderzoek te schorsen.

Toezichtsonderzoek nr. 3601/94 met betrekking tot de organisatie en het functioneren van het politiekorps van Herentals

1. AANLEIDING

Begin 1995 maakt de pers gewag van problemen binnen het politiekorps van Herentals. Het Vast Comité P ontvangt talrijke brieven van politieambtenaren van het korps en tenslotte een uitvoerige brief van de korpschef zelf. Het geheel van de aldus bekomen informatie bevat voldoende aanwijzingen van disfunctie.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in zijn vergadering van 23 maart 1995 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Onderzoeken welke disfuncties aan de basis liggen van de huidige malaise in het politiekorps van Herentals.

Voorstellen te doen om aan deze disfuncties te verhelpen.

4. STAND VAN ZAKEN

De Dienst Enquêtes van het Vast Comité P heeft op 20 augustus 1997 een onderzoeksrapport voorgelegd aan het Vast Comité P met als belangrijkste punt een sterke - zwakte analyse van het politiekorps van Herentals.

4.1. Sterke punten

- de personeelsbezetting;
- een verjonging van het kader met een vernieuwde opleiding;
- een verlangen tot verandering bij een groot deel van het personeel;
- een relatief lage criminaliteitsgraad;
- de middelen.

4.2. Zwakke punten

- er is geen duidelijke visie, beleid noch doelstellingen;
- het ontbreken van een personeelsmanagement;
- de leiding en leiderschap op alle niveau's;
- een gebrek aan responsabilisering;
- de operationele inzet van kaders en personeel;

- ❑ de bedrijfscultuur en communicatie;
- ❑ een gebrek aan flexibiliteit, creativiteit; conservatisme;

4.3. Opportuniteiten

- ❑ de positieve omgevingsfactoren;
- ❑ de samenwerkingsverbanden;
- ❑ de wil tot verbetering;
- ❑ de criminaliteitsbeheersing en dienstverlening;

4.4. Bedreigingen

de externe beïnvloedingen en inmenging;
de reacties uit de bevolking en in de pers;
de escalatie van het conflict tussen de burgemeester en de politiecommissaris.

Het rapport zal de basis vormen van het eindverslag van het Vast Comité P, dat na overleg met de lokale overheid en het politiekorps en de beraadslaging binnen het Comité zal overgemaakt worden aan het Parlement en de bevoegde overheden.

**Toezichtsonderzoek nr. 2472/95 naar de werkwijze van het
Gentse politiekorps met betrekking tot de vaststellingen zoals
deze werden opgenomen in het parlementair onderzoek naar
een structureel beleid met het oog op de bestraffing en de
uitroeiing van de mensenhandel**

1. AANLEIDING

In het parlementair onderzoek naar een structureel beleid met het oog op de bestraffing en de uitroeiing van de mensenhandel ²⁷ werden een aantal concrete bevindingen in het Gentse politiedossier gedaan.

In het verslag uitgebracht namens de onderzoekscommissie ²⁸ werden een aantal aanbevelingen met betrekking tot de politieorganisatie geformuleerd.

Een jaar na datum lijkt het opportuun na te gaan in hoeverre deze aanbevelingen in Gent werden opgevolgd.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in zijn vergadering van 23 januari 1995 over te gaan tot een toezichtsonderzoek.

3. OPDRACHT

Het toezichtsonderzoek moet zich concentreren op drie vragen :

- welke maatregelen werden voorgesteld ?
- hoe werden deze opgevolgd ?
- hoe is de huidige situatie ?

4. STAND VAN ZAKEN

De parlementaire onderzoekscommissie heeft naar de politie van Gent toe geen specifieke aanbevelingen gedaan.

De algemene aanbevelingen met betrekking tot de politieorganisatie zijn echter wel van toepassing op het politiekorps. De commissie heeft aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot :

- het Intern Toezicht;
- het tuchtrecht en het administratief toezicht daarop;

---

²⁷ Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 673/8-91/92, pagina's 352-357.

²⁸ Ibidem, 673/7-91/92, pagina's 84-87.

- ❑ rotatie en opleiding;
- ❑ de aanwezigheid van vrouwen in het politiekorps;
- ❑ de gemeentelijke belastingen.

In een eerste reactie op de aanbevelingen van de commissie werden in de schoot van het Gents politiekorps volgende maatregelen genomen :

er werd een cel “bestrijding van mensenhandel, prostitutie en de exploitatie ervan” opgericht;
de controle op de tewerkstelling van vrouwelijk personeel in openbare inrichtingen van verbruik en vermaak werd verscherpt;
de gemeentelijke belasting op barpersoneel werd afgeschaft;
een dienst “Intern Toezicht” werd opgericht.

Op initiatief van het stadsbestuur is het politiekorps doorgelicht via een interne doorlichting hierin gesteund door een wetenschappelijk sturingscomité.

Het resultaat van de doorlichting was duidelijk : het korps heeft dringend nood aan totale en resolute verandering.

De reorganisatie werd toevertrouwd aan een ploeg van externe specialisten, in overleg en samenwerking met het politiekorps.

Op dit ogenblik is de reorganisatie nog niet beëindigd maar de eerste resultaten zijn zeer positief.

Toezichtsonderzoek nr. 5730-9525/95 naar het functioneren van het politiekorps van Anderlecht

1. AANLEIDING

Op 11 januari 1996 ontvangt het Vast Comité P een verslag van de Dienst Enquêtes P waaruit blijkt dat een geheel van gerechtelijke en niet-gerechtelijke opdrachten aanwijzingen bevatten van disfuncties in de werking van het politiekorps.

2. BESLISSING

Op 23 januari 1996 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Na te gaan in hoeverre de activiteiten van het politiekorps in overeenstemming zijn met de wet op het politieambt.

De werkwijze en de richtlijnen van de hiërarchie van het korps te evalueren en te toetsen aan het uitgestippeld beleid.

De korpsorganisatie door te lichten.

4. STAND VAN ZAKEN

Ingevolge een beslissing van het Vast Comité P is het toezichtsonderzoek gekwalificeerd als niet-prioritair, dit wil zeggen dat voorlopig enkel aan informatiegaring wordt gedaan.

Aldus werd een informatiebestand uitgebouwd met de morfologische gegevens van korps en gemeente; de geregistreerde criminaliteit over de laatste twee jaar; alle gerechtelijke en disciplinaire procedures ten laste van politieambtenaren van het korps.

Bij verschillende instanties werden gegevens verzameld met betrekking tot de relatie met het politiekorps, onder meer bij het Centrum voor gelijke Kansen & Racisme; de Afgevaardigde voor de rechten van het kind; het Vast Secretariaat voor Preventiebeleid en de Commissie tot bescherming van het privé-leven.

In het najaar van 1997 zal de informatie worden geëxploiteerd en zal worden nagegaan in welke mate het toezichtsonderzoek moet worden verder gezet dan wel afgesloten.

Toezichtsonderzoek nr. 8660/95 naar het functioneren van het politiekorps van Ninove

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 19 oktober 1995 een verzoek vanwege de burgemeester om een onderzoek in te stellen naar de werking van zijn politiekorps. Het blijkt dat ingevolge een diepe interne en externe malaise het korps zowat stuurloos is geworden.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in zijn vergadering van 14 december 1995 een toezichtsonderzoek uit te voeren.

3. OPDRACHT

In een eerste fase wordt opdracht gegeven een analyse te maken van de menselijke verhoudingen binnen het politiekorps en na te gaan in hoeverre er problemen aanhangig zijn gemaakt bij de gerechtelijke overheden.

4. STAND VAN ZAKEN

Het toezichtsonderzoek is tot nu toe vrij beperkt gebleven. De fundamentele problemen die aan de basis liggen van de disfunctie zijn voorwerp van gerechtelijk onderzoek bij het parket te Dendermonde. Dit onderzoek dat uit een achttal dossiers bestaat is nog niet afgerond.

In overleg met de Dienst Enquêtes P werd beslist :

- het parket te Dendermonde te vragen welke beslissingen worden overwogen;
- het verder verloop van het onderzoek af te stemmen op deze beslissingen.

**Toezichtsonderzoek nr. 2128/96 met betrekking tot de
organisatie en de werking van de brigade van de gerechtelijke
politie bij het Parket te Mons**

1. AANLEIDING

Naar aanleiding van de tragische dood van een inspecteur van de gerechtelijke politie van de brigade Mons overweegt het Vast Comité P in het voorjaar van 1996 een toezichtsonderzoek.

Op 7 mei 1996 ontvangt het Vast Comité P een verzoek vanwege de procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Mons om in samenwerking met de inspecteur-generaal van de gerechtelijke politie bij de parketten een toezichtsonderzoek te openen.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in vergadering van 7 mei 1996 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Een globaal toezichtsonderzoek uitvoeren naar de organisatie en de werking van de brigade.

De feiten en/of toestanden die voorwerp kunnen zijn van disciplinaire procedures over te maken aan de inspecteur-generaal van de gerechtelijke politie bij de parketten.

4. STAND VAN ZAKEN

Begin 1997 werd het onderzoek voorlopig opgeschort omdat de bevoegde overheden zich voorbereidden om maatregelen te nemen die positieve gevolgen zouden kunnen hebben op de organisatie en de werking van het politiekorps.

Ondanks de onzekere toekomst van de gerechtelijke politie in zijn geheel en de carrièremogelijkheden die aan de leden zullen worden aangeboden, kunnen de hierna aangehaalde voorstellen echter op lokaal niveau verwezenlijkt worden en samengevat worden in :

- ❑ de aanduiding van bevoegde chefs op alle niveaus van de hiërarchie;
- ❑ het ontwikkelen van een strikt beheer van mensen en middelen;
- ❑ een permanente zorg vanwege de chefs om het personeel te leiden en te omkaderen;
- ❑ een volledige herstructurering van de brigade in functie van de vastgelegde doelstellingen in overleg met de juridische en operationele leiding en van de gemaakte keuzes in verband met de opdrachten die de brigade prioritair zou moeten uitvoeren. Een aanzienlijke vermindering van het effectief van de opsporingssectie kan nu reeds overwogen worden ten behoeve van andere secties. Een evaluatie van de noodzaak om gerechtelijk personeel in te zetten voor administratieve taken;
- ❑ de indeling van personeelsleden in functie van hun bekwaamheden en, indien mogelijk, rekening houdende met hun persoonlijke verwachtingen;
- ❑ een wijziging van bepaalde gewoonten om de beschikbare middelen te kunnen

optimaliseren. De herziening van de aangeworven effectieven om onder andere de wachtdiensten en de permanenties te kunnen verzekeren;

- ❑ een aanzienlijke verbetering van de communicatie zowel intern als extern en het ontwikkelen van een participatief management;
- ❑ een onpartijdiger en rechtvaardiger taakverdeling;
- ❑ een permanente opleiding van de personeelsleden, een geïndividualiseerde vorming in functie van de toewijzingen en de uitgedrukte noden;
- ❑ een versterking van het toezicht op het personeel met de invoering van een periodiek en systematisch beoordelingssysteem met het oog op het bestraffen maar ook, en vooral, het voorkomen van afwijkend gedrag;
- ❑ een permanente evaluatie van de bereikte resultaten ten opzichte van de vastgelegde doelstellingen;
- ❑ het gebruik van moderne middelen om op een meer efficiënte manier te strijden tegen de criminele fenomenen;
- ❑ een permanente in vraagstelling als politie bij de burger en in het bijzonder, de slachtoffers.

In juni 1997 moest vastgesteld worden dat de betrokken bestuurlijke en tuchtrechtelijke overheden geen consensus hadden gevonden en dat op dit ogenblik geen enkele reële beslissing mogelijk is gezien de tuchtrechtelijke instantie nog niet is samengesteld.

Het resultaat is dat de brigade van de gerechtelijke politie van Mons, ondanks de goede wil en de constante en manifeste inspanningen van vele personeelsleden van de brigade, over het algemeen disfunctioneert.

Op korte termijn moeten een aantal maatregelen worden genomen om de brigade terug in de hand te nemen. Dit zal echter slechts mogelijk zijn als de gerechtelijke overheid hieraan wil meewerken en voor eens en altijd haar verantwoordelijkheid zal willen opnemen. Het is in dat perspectief dat de nieuwe Procureur generaal zich lijkt te richten zoals blijkt uit zijn openingsrede dd. 1 september 1997. Deze maatregelen situeren zich voornamelijk op het vlak van het beheer, de organisatie en de leiding van de brigade. Zolang deze dringende maatregelen niet genomen zijn is elke vorm van verder onderzoek overbodig.

Toezichtsonderzoek nr. 4086/96 met betrekking tot de wijze waarop de politiediensten inlichtingen inwinnen

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 9 mei 1996 een brief vanwege de Bijzondere Commissie belast met de parlementaire begeleiding van de Vaste Comités van Toezicht op de politie- en inlichtingendiensten om een verzoek tot onderzoek uitgaande van de heer Deleuze - Volksvertegenwoordiger uit te voeren.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in vergadering van 21 mei 1996 in te gaan op het verzoek van de heer Deleuze met dien verstande dat het onderzoek zal worden georganiseerd op basis van één specifiek geval, nl. het inwinnen en de behandeling van informatie door de rijkswacht in het kader van het dossier "REBEL"⁽²⁹⁾.

3. OPDRACHT

Onderzoeken op welke wijze de rijkswacht informatie heeft verzameld in het kader van het dossier "REBEL".

Onderzoeken op welke wijze de rijkswacht de verkregen informatie behandelt en verwerkt.

Nagaan in hoeverre beide elementen in overeenstemming zijn met de regelgeving, en meer bepaald met de wet op het politieambt.

4. STAND VAN ZAKEN

Het onderzoek is in uitvoering maar werd vertraagd door de dringende dossiers die door het Vast Comité P behandeld werden sinds september 1996.

In het kader van het onderzoek van bedoelde dringende dossiers, komt de belangrijke problematiek van de informatiegaring en de behandeling ervan weer naar voor.

Het Vast Comité P overweegt dan ook de mogelijkheid om dit toezichtsonderzoek breder te benaderen en zich niet te beperken tot de studie van één geval.

---

²⁹ Verzameling, door het Centraal Bureau der Opsporingen van de rijkswacht, van informatie over de Turkse gemeenschap.

Toezichtsonderzoek nr. 4490/96 met betrekking tot het functioneren van de politiediensten, werkzaam op het grondgebied van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek in hun relatie tot de bevolking inzonderheid de jeugd en de gevolgen daarvan op het klimaat in de gemeenschap

1. AANLEIDING

In de tweede helft van de maand mei 1996 verschijnt in de Nederlandstalige pers een artikel met als titel “*Geef Molenbeekse migranten hun zelfrespect terug*”.

In dit uitgebreid artikel vertellen jeugdwerkers over de vergeten gemeente en de haat van de politie.

Andere kranten publiceren even later nog andere artikelen onder de titel “*Koude oorlog tussen Molenbeekse jongeren en politie*” - “*Naar nieuwe rassenrellen in Brussel ?*” enzovoort.

Uit voorafgaandelijke contacten met vertegenwoordigers van de jeugdhuizen, de korpschef van de gemeentepolitie en een afgevaardigde van de rijkswacht blijkt dat de jongste spanningen en incidenten onder meer het gevolg zijn van de slechte relatie tussen de ordediensten en de jeugd in Molenbeek.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in vergadering van 11 juni 1996 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- ❑ Een onderzoek te starten naar de oorzaken van de slechte verstandhouding tussen de politiediensten enerzijds en de jeugdige bevolking anderzijds.
- ❑ Het meten van de mate waarin maatschappelijke en structurele oorzaken de relatie tussen de politiediensten en bevolking beïnvloeden.
- ❑ Het zoeken naar externe factoren die de genoemde relatie beïnvloeden of trachten te beïnvloeden.
- ❑ De evaluatie van deze drie opdrachten moet leiden naar het vinden van aanbevelingen en adviezen die het functioneren van de politiediensten in hun relatie tot de bevolking kunnen verbeteren.

4. STAND VAN ZAKEN

Het toezichtsonderzoek naar de relatie tussen de politiediensten en de bevolking in de gemeente Molenbeek is een lange termijn opdracht.

Om aan de opdracht te kunnen voldoen was het noodzakelijk het onderzoek zo breed mogelijk op te vatten en zoveel mogelijk informatie uit de meest uiteenlopende bronnen te verzamelen.

Met dit doel voor ogen werd een informatiestructuur opgezet die bestaat uit zeven delen. In elk deel wordt de informatie gegroepeerd en geëvalueerd.

4.1. Politiediensten

De onderzoeksgegevens met betrekking tot de algemene politiediensten werkzaam in Molenbeek; de openbare diensten met politiebevoegdheid zoals de Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer Brussel en de gegevens met betrekking tot de operationele coördinatie van die diensten.

4.2. Overheidsdiensten (niet-politie)

De contacten met de gemeentelijke diensten zoals slachtofferhulp, overlegassistenten en het gemeentelijk onderwijs.

De contacten met het Centrum voor gelijke kansen en racisme, het Executief van Moslims en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

4.3. Niet-overheidsdiensten die bij de problematiek betrokken zijn

Hier werden reeds contacten gelegd met een groot aantal organisaties en verenigingen die waardevolle informatie verschaffen.

De vzw Buurthuis; Jeugdcentrum Centrum West; Les Mamas Zaïroises; Le Foyer; vzw Vereniging van Marokkaanse Jongeren; ASBL Centre Culturel de la jeunesse Marocaine; Vlaams Centrum voor Integratie van Migrant(en); La Ligue des droits de l'Homme; de Vaartkapoen; Vlaams Straathoekwerk Overleg; Beweging tegen Racisme en Xenofobie; Bureau voor Informatie en Preventie.

4.4. Informatie (niet-gerechtelijk)

In dit deel wordt alle informatie verzameld die een invloed heeft of kan hebben op de opdracht maar die niet onmiddellijk met de politiediensten zelf te maken heeft zoals : de gemeentelijke recruteringspolitiek; de gewestelijke opleiding van politiepersoneel; de veiligheidscontracten; het vijfhoeksoverleg, enzovoort.

4.5. Informatie (gerechtelijk)

De informatie met gerechtelijk karakter; de criminaliteitscijfers, de toepassing van artikel 26 van de wet van 18 juli 1991 en de aantallen gerechtelijke onderzoeken tegen politieambtenaren.

4.6. De observaties

Bij wijze van steekproef wordt het terrein geobserveerd en worden onaangekondigde bezoeken gebracht aan politiekantoren, risicobuurtten, enzovoort.

4.7. Varia

Informatie die niet in een van de 6 delen kan worden ondergebracht; meestal afkomstig uit de pers en met een politiek karakter.

Op basis van de op 1 juli 1997 verzamelde informatie is het duidelijk dat de problemen tussen politie en bevolking in Molenbeek geen verantwoordelijkheid is van de politie alleen.

De maatschappelijke structuur is er zeer complex en bovendien gecommunautariseerd. De politieke structuur is versnipperd en niet altijd even geïnteresseerd en waar geïnteresseerd niet altijd bevoegd.

De problemen worden sterk beïnvloed door de socio-economische situatie van bepaalde buurten : de organisatie van de informele en formele sociale controle en de hoge criminaliteitsgraad van de gemeente.

Toezichtsonderzoek nr. 6454/96 naar de werking van het politiekorps van Etterbeek

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 26 september 1996 een verslag van de Dienst Enquêtes P waaruit blijkt dat in het politiekorps ernstige disfuncties aan het licht zijn gekomen. Uit het verslag blijkt ook dat de burgemeester aandringt op een toezichtsonderzoek.

2. BESLISSING

Op 28 oktober 1996 beslist het Vast Comité P een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Een globale doorlichting uit te voeren met bijzondere aandacht voor :

- de wijze waarop het korps wordt geleid;
- de werking van de dienst Intern Toezicht;
- de werking van de gerechtelijke brigades.

4. STAND VAN ZAKEN

De Dienst Enquêtes van het Vast Comité P heeft op 17 juni 1997 een onderzoeksrapport voorgelegd aan het Vast Comité P.

Het rapport geeft aan waar de grote disfuncties zich voordoen en meer bepaald met betrekking tot :

- de werkomstandigheden;
- de organisatie van het korps;
- de coördinatie binnen het korps;
- de taken en opdrachten;
- de permanente vorming;
- de interne en externe communicatie;
- het intern toezicht;
- de korpscultuur.

Dit rapport zal de basis vormen van het eindverslag van het Vast Comité P, dat na overleg met de lokale overheid en het politiekorps en de beraadslaging binnen het Comité zal overgemaakt worden aan het Parlement en de bevoegde overheden.

Toezichtsonderzoek nr. 6842/96 met betrekking tot de organisatie en de werking van het politiekorps van Rochefort

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 7 oktober 1996 een verzoek van de burgemeester om de organisatie en de werking van zijn politiekorps door te lichten.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in vergadering van 28 oktober 1996 een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

- Een diagnose te stellen van de belangrijkste disfuncties die de werking van het politiekorps belemmeren.
- Voorstellen te doen om aan de vastgestelde disfuncties te verhelpen.

4. STAND VAN ZAKEN

Gelet op de werklast van de Dienst Enquêtes P is met de burgemeester overeengekomen dat het onderzoek als niet-prioritair wordt beschouwd.

Op 5 juni 1997 heeft de Dienst Enquêtes P een onderzoeksrapport voorgelegd aan het Vast Comité P.

De vastgestelde disfuncties doen zich voor op twee niveaus.

4.1. Op het niveau van de lokale overheid met betrekking tot

- het te voeren beleid;
- de getalsterkte van het korps;
- de infrastructuur;
- de middelen;
- het sociaal klimaat.

4.2. Op het niveau van het politiekorps zelf met betrekking tot

- de korpschef en de wijze van leidinggeven;
- de korpscultuur.

Dit rapport zal de basis vormen van het eindverslag van het Vast Comité P, dat concrete aanbevelingen zal bevatten om de werking van het politiekorps te verbeteren en dat na overleg

met de lokale overheid en het politiekorps en de beraadslaging binnen het Vast Comité P zal overgemaakt worden aan het Parlement en de bevoegde overheden.

Toezichtsonderzoek nr. 7116/96 naar de werking van het politiekorps van Grâce-Hollogne

1. AANLEIDING

Op 24 oktober 1996 ontvangt het Vast Comité P een verzoek vanwege de burgemeester om de werking van zijn politiekorps aan een doorlichting te onderwerpen.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in vergadering van 9 januari 1997 over te gaan tot een toezichtsonderzoek.

3. OPDRACHT

Overwegende dat de korpschef van het politiekorps onbeschikbaar is en dat recente gebeurtenissen in de criminele sfeer het politiekorps hebben geschaad is het noodzakelijk :

- de werking van het politiekorps te evalueren.
- de belangrijkste disfuncties vast te stellen
- voorstellen te doen om de werking te verbeteren.

4. STAND VAN ZAKEN

Gelet op de werklast van de Dienst Enquêtes P is met de burgemeester overeengekomen dat het onderzoek als niet-prioritair wordt beschouwd.

- Er is een inventaris gemaakt van elke nuttige informatie met betrekking tot het politiekorps en zijn werking.
- Er is een bevraging georganiseerd van het politiepersoneel en alle andere personen die een nuttige bijdrage kunnen leveren tot het onderzoek.
- De analyse van deze gegevens is aan de gang met het oog op het neerleggen van een onderzoeksrapport einde '97.

Toezihtsonderzoek nr. 9392/96 met betrekking tot bepaalde aspecten van de werking van de Centrale Dienst voor de bestrijding van de Georganiseerde Economische en Financiële Delinquentie (C.D.G.E.F.I.D.)

1. AANLEIDING

Op 20 december 1996 ontvangt het Vast Comité P een vraag vanwege de Minister van Justitie een onderzoek te willen instellen naar bepaalde feiten binnen de C.D.G.E.F.I.D. en daarvan een verslag op te stellen.

2. BESLISSING

Vooraleer een formele beslissing te nemen voor wat betreft de aard van het onderzoek, vraagt het Vast Comité P een voorafgaandelijk verslag over het statuut en de organisatie van de C.D.G.E.F.I.D.

Uit de eerste verhoren blijkt dat de doelmatigheid van deze politiedienst ernstig aangetast is door ernstige interne geschillen en door mogelijke structurele problemen.

Op 4 augustus 1997 werd er beslist een toezichtsonderzoek te openen.

3. OPDRACHT

Aantonen van de volgende punten :

- welke de disfuncties zijn waaronder deze dienst lijdt;
- welke de juiste oorzaken zijn;
- wat hun gevolgen zijn op de doelmatigheid van de dienst;
- wat het gevolg is van de structuur zelf van de dienst en van zijn gemengde samenstelling op de moeilijkheden die hij kent;
- welke oplossingen een waarborg zouden kunnen zijn voor een optimaal rendement.

4. STAND VAN ZAKEN

Het onderzoek is in uitvoering.

Toezichtsonderzoek nr. 9395/96 naar het functioneren van het politiekorps van Ingelmunster

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 18 december 1996 een verzoek vanwege de burgemeester een onderzoek te willen instellen naar de houding van een aantal personeelsleden die de goede werking van het politiekorps in het gedrang te brengen.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in zijn vergadering van 23 januari 1997 over te gaan tot een toezichtsonderzoek.

3. OPDRACHT

Gelet op het feit dat de werking van het politiekorps als eenheid niet ter discussie staat wordt opdracht gegeven tot het uitvoeren van een kwaliteitsanalyse met als belangrijkste doelstelling de professionele interacties door te lichten en te komen tot de oorzaken van de malaise.

4. STAND VAN ZAKEN

Het onderzoek is uitgevoerd en is voorgelegd aan de bestuurlijke overheid ter bespreking.

De uitgevoerde kwaliteitsanalyse heeft inderdaad de zwakke punten blootgelegd die aanleiding hebben gegeven tot problemen tussen personen.

Het politiekorps heeft nochtans voldoende positieve elementen om het functioneren terug te optimaliseren.

Het Vast Comité P zal in overleg met de burgemeester de concepten aanreiken die daarvoor nodig zijn.

Toezichtsonderzoek nr. 2685/97 naar het functioneren van het politiekorps van Beersele

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 11 maart 1997 een verzoek vanwege de burgemeester om te willen overgaan tot een onderzoek naar het functioneren van het politiekorps.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist op 27 mei 1997 in te gaan op het verzoek van de burgemeester en een toezichtsonderzoek te openen met een aangepaste opdracht.

3. OPDRACHT

Gelet op het feit dat de door de overheid aangevoerde problemen niet zozeer betrekking hebben op het globaal functioneren van het politiekorps maar eerder op specifieke problemen die het functioneren (kunnen) beïnvloeden wordt gevraagd een analyse te maken van die specifieke problemen en na te gaan in hoeverre deze een invloed hebben op het functioneren van het korps.

4. STAND VAN ZAKEN

Het onderzoek is in uitvoering.

Hoofdstuk IV : de bijzondere opdrachten

Enquête nr. 3869/95 bij de stedelijke politiekorpsen van de gemeentepolitie naar de werking van de hulpagenten van politie

30

1. AANLEIDING

In de loop van 1994 ontvangt het Vast Comité P een aantal aangiften die aanleiding geven tot het openen van toezichtsonderzoeken in stedelijke politiekorpsen van de gemeentepolitie. Het voorwerp van deze toezichtsonderzoeken is onder meer : een onderzoek naar de organisatie, de uitrusting en de inzet van de contingenten hulpagenten ³¹.

De resultaten van deze onderzoeken laten aan duidelijkheid niets te wensen over :

- ❑ de formatie hulpagenten in de onderzochte korpsen overschrijdt ver de toegestane norm;
- ❑ de statutaire toestand is hoogst onduidelijk en is soms in strijd met de wet;
- ❑ de kledij en de uitrusting van de hulpagenten is in strijd met de reglementaire bepalingen;
- ❑ de hulpagenten worden ingezet voor taken en opdrachten die niet tot hun bevoegdheid behoren;
- ❑ in sommige gevallen worden hulpagenten ingezet als “volwaardige” politieagenten tot en met het uitvoeren van opdrachten van gerechtelijke politie.

Er wordt tevens vastgesteld dat in bepaalde gevallen politiekorpsen noodgedwongen moeten afwijken van de reglementaire voorschriften en zelf niet gelukkig zijn met deze evolutie.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist in vergadering van 23 maart 1995 een enquête te houden in alle stedelijke politiekorpsen die op dat ogenblik hulpagenten in dienst hebben.

3. OPDRACHT

Via de enquête een globaal beeld schetsen van de organisatie van de hulpagenten in België.

Het vaststellen van de afwijkingen en de knelpunten.

Het evalueren van de resultaten en het formuleren van beleidsadviezen die tegemoetkomen aan de eisen van een moderne, efficiënte bedrijfsvoering op het vlak van de hulpagent.

---

³⁰ De enquête is in extenso gepubliceerd in het Jaarverslag 1995 van het Vast Comité P.

³¹ Toezichtsonderzoeken nr. 1833/94 en 3472/94-3683/94.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 18 september 1995.

4.1. Belangrijkste conclusies

De normen die het mogelijk maken een formatie hulpagenten op te richten zijn te soepel en laten teveel afwijkingen toe.

De statutaire toestand van de hulpagenten is chaotisch en biedt geen waarborgen voor een goede werking van het systeem.

De uitrusting van de hulpagenten is ontoereikend en biedt onvoldoende waarborgen voor een minimum bescherming bij het uitvoeren van taken op het terrein.

Het takenpakket van de hulpagent, vastgelegd per omzendbrief is te vaag omschreven en zet aan tot interpretaties en afwijkingen.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

De normen die een kader hulpagenten toelaten beperken tot de korpsen of groepering van korpsen waar de kwantitatieve verhoudingen optimaal zijn.

Het statuut van de hulpagent formeel regelen op een stevige reglementaire basis.

De uitrusting van de hulpagent aanpassen door onder meer te voorzien in een dienstkaart en een verdedigingsmiddel.

Het takenpakket afstemmen op de noden van de gemeenschap met als enig doel een kwaliteitsverhoging van het korps.

5. OPVOLGING

Op 1 juli 1997 is er met betrekking tot de hulpagenten weinig veranderd.

Met een omzendbrief POL 37bis van 10 juni 1997 tot aanvulling van de omzendbrief POL 37 werden de normen die een formatie hulpagenten toelaten eerder versoepeld dan verstrengd.

Op het vlak van de uitrusting worden besluiten voorbereid die de hulpagent beter moeten beschermen, onder andere bij het uitvoeren van zijn verkeersopdrachten en bij het veiligheidstoezicht.

Statutair is er niets veranderd en de hulpagenten blijven in de meeste politiekorpsen “hulpjes” die niet op hun juiste waarde worden ingezet en waarvan de inzet allerminst is gebaseerd op een beleidsplan afgestemd op de lokale problemen.

**Onderzoek nr. 1392/96 naar de eventuele extreem-rechtse
activiteiten van de hoofdcommissaris van de politie te
Schaarbeek**

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 23 januari 1996 een verzoek vanwege de Minister van Binnenlandse Zaken om na te gaan in hoeverre de hoofdcommissaris van Schaarbeek lid zou geweest zijn van of actief geweest is in extreem-rechtse groeperingen, en dit mogelijk nog is.

2. BESLISSING

Op 24 januari 1996 beslist het Vast Comité P de opdracht te aanvaarden en uit te voeren.

3. OPDRACHT

- Onderzoeken of de betrokkene lid is geweest van een extreem-rechtste beweging en/of actief is geweest in een dergelijke beweging.
- Onderzoeken of de betrokkene in zijn huidige hoedanigheid nog lid is van en/of actief is in een extreem-rechtse beweging.
- Aanbevelingen te doen naar de benoemingsprocedure van politieofficieren die het mogelijk maken dergelijke problemen in de toekomst op te vangen.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 24 juni 1997.

4.1. Belangrijkste conclusies

Het onderzoek heeft formeel aangetoond dat de betrokkene in 1979 en 1980 lid is geweest van het Front de la Jeunesse en van de Forces Nouvelles.

Het onderzoek kan niet aantonen dat betrokkene, na de bedoelde periode, nog lid en/of actief is geweest in dergelijke bewegingen.

Het onderzoek toont aan dat eenzelfde informatie met betrekking tot eenzelfde feit soms op totaal verschillende manier(en) geïnterpreteerd en geëvalueerd wordt zonder dat enige controle wordt uitgeoefend.

Het onderzoek toont ook aan dat ondanks de ernst van de meegedeelde informatie met betrekking tot de betrokkene deze ongehinderd zijn carrière heeft kunnen uitbouwen en dat er vragen rijzen over de procedures tot benoeming van politieofficieren.

4.2. Belangrijkste aanbevelingen

Onverminderd de verplichtingen opgelegd door de wet van 8 december 1992 en de uitvoeringsbesluiten is het nuttig en noodzakelijk de exploitatie van informatie door de politiediensten verder te reglementeren.

Onverminderd de beslissing van de Ministerraad van 27 januari 1997 om de benoemingsprocedure van politieofficieren grondig te wijzigen is het noodzakelijk voor de hoogste functies in de politiehierarchie een werkelijke screening van de kandidaten door te voeren.

**Onderzoek nr. 5765/96 in toepassing van artikel 16 van de wet
van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en
inlichtingendiensten**

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P ontvangt op 14 augustus 1996 een verslag van de Dienst Enquêtes P, omtrent de wijze waarop de politiediensten zijn opgetreden naar aanleiding van een openbare manifestatie, gehouden te Leuven op 7 maart 1996.

Het verslag bevat voldoende aanwijzingen van disfuncties die een verder onderzoek mogelijk maken.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P beslist op 3 september 1996 een onderzoek te starten en na een tussentijds verslag van 17 december 1996 het onderzoek verder te zetten.

3. OPDRACHT

- Een schriftelijke enquête te organiseren bij alle personen die op 7 maart 1996, dag van de manifestatie, door de politiediensten, in casu de rijkswacht van hun vrijheid werden beroofd.
- De resultaten van deze enquête te evalueren en na te gaan of er nood is aan verder onderzoek.
- In voorkomend geval de verantwoordelijke politieambtenaren te horen en te confronteren met de resultaten van het onderzoek.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 27 februari 1997.

4.1. Belangrijkste conclusies

Er hebben zich met betrekking tot de ordehandhaving op het terrein geen structurele disfuncties voorgedaan. De ordedienst is verlopen in overeenstemming met de richtlijn van de bestuurlijke overheid.

De individuele vormen van geweld werden niet onderzocht, tenzij er een specifieke klacht was van het slachtoffer.

Er zijn wel een aantal randproblemen aan het licht gekomen :

- ❑ de administratie van de aangehouden personen is niet efficiënt en geeft aanleiding tot misverstanden;
- ❑ bij massale aanhoudingen is er een gebrek aan opsluitingscapaciteit;
- ❑ door gebruik te maken van reserve-eenheden, die niet vertrouwd zijn met de stad of gemeente, verlopen sommige aspecten van de ordehandhaving vrij chaotisch.

De vastgestelde gebreken zijn niet specifiek voor de bedoelde ordedienst maar eigen aan de ordehandhaving in het algemeen.

Advies nr. 6346/96 aan de Minister van Justitie met betrekking tot de beoordeling van het onderzoek naar het onderzoek³²

1. AANLEIDING

Op 19 september 1996 ontvangt het Vast Comité P een verzoek vanwege de Minister van Justitie om de verslagen van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, de procureur-generaal van het Hof van Beroep te Luik en de procureur-generaal van het Hof van Beroep te Gent, opgesteld naar aanleiding van het onderzoek naar de verdwenen meisjes, grondig te beoordelen, meer bepaald de elementen van deze verslagen te toetsen aan de geldende politiepraktijken.

Gevraagd wordt deze opdracht binnen de kortst mogelijke termijn te voltooien en uiterlijk op 15 oktober 1996.

2. BESLISSING

Op 20 september 1996 beslist het Vast Comité P unaniem de opdracht te aanvaarden en uit te voeren binnen de door de Minister van Justitie bepaalde termijn.

3. OPDRACHT

- ❑ De drie verslagen grondig te bestuderen en te analyseren.
- ❑ Alle onderzoeksdaden te stellen die noodzakelijk zijn om de opdracht uit te voeren, binnen het kader van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten.
- ❑ Een beoordeling te formuleren over de verschillende verslagen.
- ❑ Een beoordeling te formuleren over de wijze waarop de politiediensten zijn opgetreden.
- ❑ Een advies te formuleren naar de Minister van Justitie met betrekking tot deze beoordelingen.

---

³² Op 5 december 1996 heeft het Vast Comité P een aanvullend rapport opgesteld met betrekking tot de disfuncties vastgesteld ter gelegenheid van de analyse van gerechtelijke dossiers opgesteld door de Dienst Enquêtes van het Vast Comité P (zie verder).

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 13 oktober 1996³³.

5. BESCHOUWINGEN

5.1. Beschouwingen betreffende de rechtsgronden van de opdrachten van gerechtelijke politie

De opdrachten van gerechtelijke politie van de politiediensten worden goed omschreven in de wet op het politieambt :

Artikel 15

“Bij het vervullen van hun opdrachten van gerechtelijke politie, hebben de rijkswacht, de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie bij de parketten als taak :

1. *de misdaden, de wanbedrijven en de overtredingen op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen, daarvan kennis te geven aan de bevoegde overheden, de daders ervan te vatten, aan te houden en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid, op de wijze en in de vormen bepaald door de wet;*
2. *de personen in wier aanhouding door de wet wordt voorzien, op te sporen, te vatten, aan te houden en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheden;*
3. *de voorwerpen waarvan de inbeslagneming voorgeschreven is, op te sporen, in beslag te nemen en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheden;*
4. *het verslag van hun opdrachten en de inlichtingen die zij naar aanleiding ervan hebben ingewonnen aan de bevoegde overheden te bezorgen”³⁴.*

Artikelen 8 en 22 van het Wetboek van strafvordering geven een taakomschrijving van de gerechtelijke politie : het opsporen van de misdaden, wanbedrijven en overtredingen, het verzamelen van de bewijzen en het overleveren van de daders aan de rechtbanken belast met hun bestraffing.

Artikel 9 van het Wetboek van strafvordering geeft daarnaast een opsomming van een aantal magistraten en politieambtenaren die de hoedanigheid bezitten van officier van gerechtelijke politie en die onder leiding van de procureur des Konings (artikel 22 van het Wetboek van strafvordering) die inbreuken beteugelen. Die opsomming is verre van volledig. In de wet op het politieambt krijgen de opdrachten van gerechtelijke politie dezelfde inhoud voor de gerechtelijke politie bij de parketten, de gemeentepolitie en de rijkswacht.

Ondanks enkele vormwijzigingen en wat modernere bewoordingen, blijft de omschrijving van het begrip gerechtelijke politie traditioneel.

De drie algemene politiediensten dienen het verslag van hun opdrachten en inlichtingen die zij naar aanleiding daarvan hebben ingewonnen, aan de bevoegde overheden te bezorgen. Zij doen

---

³³ Een lid van het Vast Comité P was op de vergadering niet aanwezig en onderschrijft het eindverslag niet.

³⁴ Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, art. 15, B.S. van 22 december 1992.

dit overeenkomstig de richtlijnen van de bevoegde overheden. Om een realistische en zinvolle verslaggeving in de hand te werken, dient deze problematiek het voorwerp uit te maken van een brede concertatie tussen die bevoegde overheden en de politiediensten. Zo zouden de bevoegde overheden bijvoorbeeld kunnen wensen algemene informatie te bekomen over de activiteiten van de politiediensten, of vragen bepaalde gegevens te verzamelen om hun optreden beter op een coherent crimineel beleid af te stemmen. Zo kunnen de parketten bijvoorbeeld ook richtlijnen geven om de vereiste vaststellingen aan te passen aan de zwaarwichtigheid en de aard van de feiten.

Deze verplichting gaat dus verder dan het opstellen van processen-verbaal van de omtrent misdrijven verkregen inlichtingen en gedane vaststellingen zoals bepaald in artikel 40.

Deze opdracht werd door artikel 15 toevertrouwd aan de politiediensten met de klemtoon op dienst. Dit houdt in dat de uitvoering van deze opdracht geschiedt onder leiding van de verantwoordelijke officieren van deze politiediensten en niet naargelang het eigen goedgevonden van de individuele politieambtenaar³⁵.

Los van deze opdrachten van gerechtelijke politie die alleen betrekking hebben op gekende strafbare feiten en hun daders kunnen de politiediensten inlichtingen inwinnen.

Artikel 39

“Bij het vervullen van de opdrachten die hun toevertrouwd zijn, kunnen de politiediensten inlichtingen inwinnen, gegevens van persoonlijke aard verwerken en een documentatie bijhouden, meer bepaald met betrekking tot de gebeurtenissen, de groeperingen en de personen die een concreet belang vertonen voor de uitoefening van hun opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie. De in de documentatie vervatte inlichtingen moeten in rechtstreeks verband staan met de bestaansredenen van het gegevensbestand en beperkt blijven tot de vereisten die eruit voortvloeien. Deze inlichtingen kunnen slechts medegedeeld worden aan de overheden en de politiediensten evenals aan officiële inlichtingendiensten die ze voor de uitoefening van hun opdrachten nodig hebben”³⁶.

De opdrachten van bestuurlijke politie en gerechtelijke politie verplichten de politiediensten ertoe inlichtingen op te zoeken, te verzamelen en te verwerken. De informatie die de politiediensten aan de bevoegde overheden verzenden, moet laatstgenoemden o.a. in staat stellen efficiënt en tijdig de maatregelen te nemen die bepaalde bijzondere situaties vereisen. Artikel 14 bepaalt dat de rijkswacht en de gemeentepolitie de bevoegde overheden van bestuurlijke politie het verslag bezorgen van hun opdrachten en van de inlichtingen die zij naar aanleiding van die opdrachten hebben ingewonnen. Artikel 15,4^o houdt een gelijkaardige bepaling in voor de gerechtelijke overheden. Artikel 39 verduidelijkt in een zekere mate de eerder genoemde informatieopdracht door te bepalen hoe die opdracht wordt vervuld.

De politiediensten dienen de ingewonnen informatie te verwerken en indien nodig die informatie of deze inlichting mede te delen aan de politieoverheden en andere politiediensten.

---

³⁵ G.L. BOURDOUX, E. DE RAEDT, A. DUCHATELET en J. SEURYNCK, De wet op het politieambt, Uitgeverij Politeia vzw, Brussel, 1993.

³⁶ Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, artikel 39, B.S. 22 december 1992.

Bij het inwinnen en verwerken van gegevens dient bovendien de nieuwe wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer (Wet van 8 december 1992, B.S. van 18 maart 1993) ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, strikt te worden nageleefd (Doc. Kamer, nr. 1610, 1990-91; Doc. Kamer, nr. 413, 1991-92 en 92-93; Doc. Senaat, nr. 445, 1991-92).

Binnen het raam van een welbepaald onderzoek, en overeenkomstig de bevoegdheden van de betrokken partijen, mogen de voor politiedoeleinden verzamelde en geregistreerde gegevens van persoonlijke aard worden meegedeeld aan andere politieoverheden en -diensten. Deze laatste dienen er, binnen het raam van hun bevoegdheden, wettelijk belang bij te hebben om die gegevens te verkrijgen. Zo kunnen de procureur des Konings en de onderzoeksrechter kennis krijgen van de inhoud van de gegevensbestanden van gerechtelijke politie, die door de verschillende politiediensten beheerd en gebruikt worden³⁷.

Het opsporingsonderzoek geschiedt onder leiding van het openbaar ministerie. Terecht wordt erop gewezen dat bij het onderzoek naar strafbare feiten de voortdurende leiding van het openbaar ministerie borg moet staan voor de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de uitvoering van het opsporingsonderzoek³⁸.

Het wetboek van strafvordering houdt als beginsel de verplichting voor de politieambtenaren in om alle processen-verbaal, opgesteld in de uitoefening van hun ambt, onverwijld over te maken aan het openbaar ministerie. Dit vindt thans ook zijn bevestiging in artikel 40 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt³⁹.

De drang naar enige autonomie binnen de politiediensten heeft er echter toe geleid dat dit niet steeds gebeurt. In een belangwekkend arrest van 25 april 1989 nam het Hof van Cassatie dan aan dat geen wettelijke bepaling of essentiële regel van de strafprocedure zich ertegen verzet dat de agenten en officieren van gerechtelijke politie, na vaststelling van een misdrijf in de uitoefening van hun ambt, hun opsporingen aanvatten en doorvoeren zonder vooraf en dadelijk bericht te geven aan de Procureur des Konings. De aldus verzamelde bewijselementen werden als geldig aangezien. Zo dit arrest toelaat dat de politiediensten autonoom, zonder tussenkomst en toezicht van het openbaar ministerie, een eigen opsporingsactiviteit ontwikkelen, is echter wel te beklemtonen dat deze activiteiten steeds worden gekoppeld aan een voorafgaand vastgesteld strafbaar feit⁴⁰.

Het gerechtelijk onderzoek geschiedt onder leiding van de onderzoeksrechter. Dit onderzoek heeft een gerechtelijk karakter en kan enkel afgesloten worden door een rechterlijke beslissing van het onderzoeksgerecht. De vorm waarin het gerechtelijk onderzoek verloopt, wordt door het wetboek van strafvordering uitvoerig geregeld (Wetboek van strafvordering, artikel 61-136).

Ondanks het feit dat het leeuwenaandeel van de opsporing geschiedt onder vorm van een opsporingsonderzoek is dit nog altijd niet wettelijk geregeld en blijft het dus een vorm van officieuze oplossing.

---

³⁷ G.L. BOURDOUX, E. DE RAEDT, A. DUCHATELET en J. SEURYNCK, De wet op het politieambt, Uitgeverij Politeia vzw, Brussel, 1993.

³⁸ A. DE NAUW, De beoordelingsruimte van de politie in de opsporing en het strafprocesrecht, R.W., 1990-91, 65.

³⁹ R. VERSTRAETEN, Opsporingsmethoden : regulering en controle, D.D., 1995, afl. 6.

⁴⁰ R. VERSTRAETEN, Opsporingsmethoden : regulering en controle, D.D., 1995, afl. 6.

De wet op het politieambt heeft getracht de politiefunctie te omschrijven en werk te maken van een eenvormig wettelijk kader voor de uitoefening van de politiefunctie.

Met betrekking tot de opdrachten van gerechtelijke politie heeft de wet geenszins de bedoeling gehad de politiediensten nieuwe opdrachten toe te wijzen, noch het toepassingsgebied van het wetboek van strafvordering te wijzigen. Wel heeft de wet een uitdrukkelijke verwijzing ingevoegd naar het opsporingsonderzoek omdat dit ontegensprekelijk deel uitmaakt van de gerechtelijke politie.

De wet op het politieambt vertoont echter ook grote leemtes.

Niet alleen is geen werk gemaakt van een aantal dagelijkse politiemethoden, voornamelijk op het stuk van verhoor en het gebruik van technische middelen maar bovendien werd onvoldoende rekening gehouden met de onmiskenbare ontwikkeling van een aantal nieuwe opsporingstechnieken : het gebruik van informanten, verregaande en langdurige observaties, politionele infiltraties, gecontroleerde zendingen, pseudo-koop, internationale uitwisseling van criminele informatie, en dies meer⁴¹.

Het enige wat daarover bestaat is de circulaire van 24 april 1990 van Ministerie van Justitie betreffende de bijzondere opsporingstechnieken om de zware of georganiseerde criminaliteit te bestrijden, gewijzigd door de circulaire van 5 maart 1992.

Maar het is een feit dat omzendbrieven of circulaires van de Minister van Justitie of van de Procureur-generaal geen formele bron van strafprocesrecht zijn. Nochtans vormen de algemene beginselen die bij de richtlijn door de Minister worden vooropgesteld ook die die door de rechtspraak en de rechtsleer als baken worden gehanteerd : de verenigbaarheid met de behoorlijkheid van het onderzoek, het verbod van provocatie en de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit⁴².

Maar men kan er vandaag niet meer onderuit dat er binnen de uitvoering van de gerechtelijke taken niet alleen en onderscheid bestaat tussen het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek maar dat meer en meer een onderscheid wordt gemaakt tussen het opsporingsonderzoek in de letterlijke en enigszins beperkte zin, namelijk het onderzoek dat gevoerd wordt onder de directe leiding of minstens onder het toezicht van de procureur des Konings en de fase van wat sommigen de oriënterende of informatieve voorfase of de pure opsporingshandelingen noemen. Daarmee wordt dan de fase bedoeld waarin een opsporingsambtenaar opsporingsactiviteiten onderneemt zonder enige tussenkomst van de Procureur des Konings om te achterhalen of een strafbaar feit is begaan en om te achterhalen wie de eventuele dader is. Men bevindt zich hier manifest in een soort voorfase van de strafvordering. Het gaat zelfs niet alleen om handelingen die gesteld worden nadat er sprake is van een redelijk vermoeden dat er een strafbaar feit is gepleegd en dus van schuld van een al dan niet bekende verdachte. Het behelst dikwijls ook handelingen die gesteld worden om eventueel te komen tot de vaststelling dat er van een redelijk vermoeden sprake is⁴³.

---

⁴¹ C. FIJNAUT, Tussen misdadbestrijding en strafrechtspleging : de internationale samenwerking van de politie in West-Europa, D.D., 1990, 623.

⁴² R. VERSTRAETEN, o.c.

⁴³ F. HUTSEBAUT, De wet op het politieambt : naar een autonoom politierecht, Kluwer rechtswetenschappen,

Dit is het cruciale vraagstuk van de autonomie van de politiediensten, de zogenaamde pro-actieve recherche.

5.2. Slotbeschouwingen

Het is reeds meer dan vijf jaar geleden dat het Parlement kennis nam van het “Parlementair onderzoek naar de wijze waarop de bestrijding van het banditisme en het terrorisme georganiseerd wordt - Verslag namens de Onderzoekscommissie”.

Bepaalde conclusies en vaststellingen van dat verslag hebben toen nogal wat ophef gemaakt :

- ❑ groot wantrouwen en gebrek aan collegialiteit tussen de onderzoekers onderling en de magistratuur;
- ❑ rivaliteit tussen de politiediensten;
- ❑ grote problemen met de leiding van het onderzoek;
- ❑ het aanleggen en gebruiken van vertrouwelijke en geheime dossiers.

Een van de gevolgen van dit verslag was de wet op het politieambt die ervoor moest zorgen op een globale wijze het ambt van de politiediensten te regelen. De wet heeft zich echter beperkt tot het specificeren en het herformuleren van een aantal vrij traditionele politieopdrachten en te voorzien in een positiefrechtelijke regeling voor bepaalde courante politietechnieken. Zoals reeds gezegd heeft de wet de bijzondere politietechnieken niet geregeld; daar heeft men het gelaten bij een ministeriële omzendbrief die de belangrijkste technieken behandelt.

De bepalingen met betrekking tot de onderdelen van de wet over het gezag, de leiding en het toezicht over de politiediensten en die over de coördinatie en het beheer ervan zijn een rechtstreeks gevolg van de vaststellingen van de Bendecommissie.

Zij hebben echter niet kunnen beletten dat de voordien geciteerde conclusies van de Bendecommissie, ook in dit onderzoek, zij het dan op kleinere schaal, opnieuw opduiken.

De poging tot het regelen van de bijzondere opsporingstechnieken via een ministeriële circulaire biedt onvoldoende waarborgen om tot een sluitende regeling te komen.

Er werden in dit dossier geen illegale handelingen vastgesteld, maar toch is het duidelijk dat de informanten met wie in dit dossier is gewerkt ontsnapt zijn aan de toepassing van de regels die in de omzendbrief zijn voorzien. De gewoonte om onder de dekmantel van een gerechtelijk dossier op zoek te gaan naar elementen voor een nog niet bestaand of elders gevoerd dossier, wordt een kwalijke gewoonte⁴⁴. Ook daar dus, niets nieuws onder de zon.

Het is zonder meer een feit dat de politiediensten de legalisering of de reglementering van de pro-actieve recherche niet hebben afgewacht. Zij leggen sedert jaren zonder enige reserve dossiers aan die niet worden overgedragen aan het openbaar ministerie en die nooit in een eventueel later strafdossier opduiken.

Antwerpen, 1993.

⁴⁴ Zie ook het toezichtsonderzoek nr. 9167/96.

Sommigen zien hierin de verregaande verzelfstandiging van de politiediensten; anderen een gebrek aan evolutie in het strafrechtelijk beleid.

De waarheid ligt vermoedelijk in het midden.

De beschouwingen en conclusies steunen op de gegevens die ons vandaag gekend zijn; onverminderd de verdere ontwikkeling van het gerechtelijk onderzoek en eventuele andere nieuwe ontwikkelingen.

6. CONCLUSIES

6.1. De wijze waarop het onderzoek naar de verdwijning van Julie & Mélissa in Liège is gevoerd

Het onderzoek naar de verdwijning van Julie & Mélissa is op de eerste dagen na, een gerechtelijk onderzoek onder de leiding van een onderzoeksrechter te Liège.

Dit betekent dat het onderzoek schriftelijk is, geheim en niet-tegensprekelijk.

In beginsel moet de onderzoeksrechter zelf en persoonlijk alle daden van onderzoek verrichten, maar in de praktijk worden vele onderzoekstaken gedelegeerd aan de politieambtenaren die het vertrouwen van de onderzoeksrechter genieten. De politieambtenaren moeten dus richtlijnen krijgen, bevelen uitvoeren en in feite doen wat de onderzoeksrechter vraagt.

Het Vast Comité P heeft dit punt grondig onderzocht en talrijke bijkomende onderzoeksdaden gesteld in de vorm van verhoren van politieambtenaren. Op basis van de voorgelegde dossiers en de eigen onderzoeksbevindingen komt het Vast Comité P tot de volgende conclusies.

- Het feit dat twee politiediensten samen, de gerechtelijke politie bij de parketten en de rijkswacht het onderzoek hebben gevoerd was in dit dossier geen positieve factor. Er heerste wantrouwen tussen de speurders van beide diensten en tussen één politiedienst en de magistratuur.

Het feit dat een commissaris van de gerechtelijke politie aan het hoofd werd gesteld van de onderzoekscel, die voor 80% uit rijkswachters bestond heeft daar geen goed aan gedaan.

Bovendien beperkte de rol van het hoofd van het onderzoek zich tot het lezen van de processen-verbaal van de andere politiedienst.

Het Vast Comité P doet trouwens opmerken dat de wet op het politieambt uitdrukkelijk voorziet dat de politieambtenaren voor het vervullen van hun opdrachten uitsluitend onder de leiding staan van de meerderen van hun eigen politiedienst.

- De richtlijnen die aan de politieambtenaren in dit onderzoek zijn gegeven waren niet duidelijk; zeker niet wat betreft de criteria om informatie te behandelen. Over de vraag wat wel en wat niet in een proces-verbaal moest worden opgenomen worden in het dossier niet minder dan twaalf verschillende termen gehanteerd.

Bovendien blijkt dat de appreciatie van de informatie volledig werd overgelaten aan de politieambtenaren zelf met het gevolg dat hun appreciatie ten allen tijde kritiekloos werd aanvaard. Er bestaat trouwens geen betwisting over het feit dat wanneer geen proces-verbaal werd aangeboden er ook nooit een is gevraagd.

- Het is het Vast Comité P opgevallen dat alle politieambtenaren die aan dit onderzoek hebben meegewerkt geen agenda's of werkfiches konden voorleggen, waaruit ontegensprekelijk kon blijken wat en op welke datum zij hebben gedaan. Een van de opvallendste illustraties daarvan is de vergadering waarop voor het eerst over DUTROUX werd gesproken. Vijf deelnemers aan die vergadering situeren deze in een tijdsbestek van 6 weken !
- In dit onderzoek zijn bergen werk verzet, werden honderden gegevens nagetrokken, tientallen mensen geïnterpelleerd en honderden documenten opgesteld enzovoort. Toch bedraagt het aantal werkvergaderingen met de onderzoeksrechter niet meer dan 15 op een periode van meer dan een jaar.

Het Vast Comité P doet opmerken dat de wijze waarop een onderzoek wordt geleid in hoge mate het goed verloop en/of succesvolle afloop van een onderzoek kan beïnvloeden. Reeds in het verslag van de bendecommissie staat te lezen dat de "politieoorlog" overwonnen werd op plaatsen waar de magistraten de teugels van het onderzoek strak in handen hielden.

- Hoewel niet in strijd met de onderrichtingen van de onderzoeksrechter, die had beslist dat verdachten uit een ander arrondissement door de politiedienst van dat arrondissement moeten worden behandeld, is de piste DUTROUX in Liège nooit formeel behandeld.

Alle betrokkenen bevestigen weliswaar dat de piste DUTROUX is aangekaart tot tweemaal toe, maar de meningen zijn hopeloos verdeeld over de wijze waarop de informatie is aangebracht en de wijze waarop ze door de onderzoeksmagistraat is verwerkt. De verklaringen van magistraat en politieambtenaren, en dan vooral de rijkswacht, staan hier lijnrecht tegenover elkaar.

Uit de verklaringen van de rijkswachters in Liège blijkt dat zij de onderzoeksmagistraat tweemaal hebben ingelicht over de piste DUTROUX, eenmaal begin augustus en eenmaal midden augustus; en dat zij na het afsluiten van de operatie OTHELLO het negatief resultaat aan de onderzoeksrechter hebben gemeld.

Het zou niet onbelangrijk zijn te weten wat de onderzoeksmagistraat tijdens deze vergaderingen heeft genoteerd.

- Het is niet te ontkennen dat de piste DUTROUX voor de rijkswacht een der belangrijkste informaties was waarover zij beschikten.

Het is dan ook opvallend vast te stellen dat de activiteit die daarvoor in Charleroi werd ontwikkeld - de operatie OTHELLO - en die toch voornamelijk gericht was op de verdwijning van kinderen, in schril contrast staat met de wijze waarop de piste DUTROUX in Liège is behandeld.

Hier dient aan toegevoegd dat de doorstroming van de informatie van de rijkswacht van Charleroi naar de rijkswacht van Liège niet optimaal verliep.

Zo werd de rijkswacht Liège niet in kennis gesteld van de rapporten OTHELLO, noch van de observatieverslagen.

- De wijze waarop de rijkswacht de inlichtingen met betrekking tot DUTROUX bij de onderzoeksmagistraat heeft aangebracht getuigt niet van grote inzet en van transparantie. Wanneer de rijkswacht zelf toegeeft dat bepaalde elementen ernstig en interessant waren dan had zij een andere manier van mededeling kunnen kiezen dan de louter mondelinge weg.

Dit neemt niet weg dat de onderzoeksmagistraat ook geen enkele bijkomende opdracht of verduidelijking heeft gevraagd of niet het initiatief heeft genomen het parket van Charleroi om uitleg te vragen.

- De beslissing om de informatie met betrekking tot Marc DUTROUX al dan niet te laten bevestigen met huiszoekingen buiten het mandaat van de onderzoeksmagistraat in Liège, maar via een ander mandaat, kan niet op rekening worden geschreven van de rijkswachters uit Liège. Niettemin hadden zij de onderzoeksmagistraat daarvan in kennis kunnen stellen.
- Het Vast Comité P is van mening dat de stelling dat de rijkswacht opzettelijk en doelbewust de piste DUTROUX heeft willen verborgen houden voor de onderzoeksrechter in Liège, niet juist is.

De wijze waarop het onderzoek naar de verdwijning van Julie & Mélissa in Liège is gevoerd is een verantwoordelijkheid van politiediensten en politieoverheden. Dit onderzoek heeft aangetoond dat er minstens een gedeelde verantwoordelijkheid bestaat met enerzijds een te autonoom optreden van een politiedienst en anderzijds een te afstandelijke betrokkenheid van de politieoverheid.

6.2. Het beheer van de piste DUTROUX in Charleroi - of de operatie OTHELLO

Het onderzoek naar de handel en wandel van Marc DUTROUX is een opsporingsonderzoek onder de leiding van de procureur des Konings.

Doordat een dergelijk onderzoek geschiedt buiten de tussenkomst van de onderzoeksrechter en niets anders is dan de uitoefening van de gerechtelijke politie, is het niet aan procedurele vormen onderworpen, maar kunnen ook geen dwangmiddelen worden gebruikt.

Het Vast Comité P heeft deze materie grondig onderzocht en talrijke bijkomende onderzoeksdaeden gesteld. Op basis van de voorgelegde dossiers en de eigen onderzoeksbevindingen komt het Vast Comité P tot de volgende conclusies.

- De informatie die de rijkswacht van Charleroi tussen 7 juli 1995 en 24 augustus 1995 heeft vergaard en de activiteiten die daaromtrent zijn aangelegd gebeurden zonder enige tussenkomst en/of toezicht van de procureur des Konings.

Nochtans bestaat van deze activiteiten een dossier dat op 27 september 1996 aan het Vast

Comité P werd voorgelegd.

Vanaf 24 augustus 1995 wordt het parket van Charleroi in kennis gesteld van de bevindingen verzameld vóór die datum.

De observatie van Marc DUTROUX, zijn huizen en voertuigen is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de ministeriële omzendbrief van 24 april 1990, gewijzigd door de circulaire van 5 maart 1992, meer bepaald wat betreft de voorafgaande toelating, de verslaggeving aan de magistraat en het inlichten van de gerechtelijke politie bij de parketten.

De praktische uitvoering ervan is echter beperkt gebleven tot zes observaties van een gespecialiseerde eenheid en een aantal sporadische en occasionele controles door de brigade van bewakings- en opsporingsbrigade van Charleroi. In feite is het permanent toezicht op DUTROUX en de zijnen beperkt gebleven tot ongeveer 50 uren of $\square$ 2% van de totale observatieperiode.

Het is trouwens opmerkelijk dat ondanks de gespecialiseerde observatie Marc DUTROUX er in slaagt op 5 november 1995 de feiten te plegen waarvoor hij op 6 december 1995 door de politie van Charleroi zal worden aangehouden en de rijkswacht slechts bij toeval zal vernemen dat DUTROUX is opgesloten in de gevangenis.

- $\square$ De beslissing om de verkregen informatie uiteindelijk toch niet in een proces-verbaal te gieten is genomen door het parket van Charleroi, weliswaar in samenspraak met de rijkswacht.

Dit heeft dan ook tot gevolg gehad dat de zaak niet in Charleroi in onderzoek kon worden gezet en dat gezocht moest worden naar andere middelen om de informatie te zien bevestigen.

De anonimiteit en de bescherming van de informanten heeft hier een grote rol gespeeld. In deze fase van het onderzoek was de bescherming van de anonimiteit gewettigd en voldeed de procedure aan de gangbare normen van het gebruik van anonieme verklaringen.

- $\square$ De beslissing om huiszoekingsmandaten te bekomen, via een onderzoeksmagistraat gevat in een ander dossier is weerom genomen door het parket van Charleroi, weliswaar in samenspraak met de rijkswacht. Uit het rapport van de heer VELU blijkt trouwens dat dit reeds eerder gebeurde naar aanleiding van een ander dossier.
- $\square$ Het gebruik van niet gecodeerde informanten heeft in dit onderzoek voor problemen gezorgd.

Niet gecodeerde informanten vallen immers niet onder toepassing van de omzendbrief van 24 april 1990 en zijn als dusdanig niet onderworpen aan een reeks controlemechanismen en komen ook niet in aanmerking voor de uitwisseling van gegevens tussen de rijkswacht en de gerechtelijke politie bij de parketten.

Bijkomende moeilijkheid is nog dat het blijkbaar de politiediensten zelf zijn die beslissen of een informant gecodeerd wordt of niet.

De toepassing van bijzondere opsporingstechnieken op basis van informatie die aan de regulering ervan ontsnapt lijkt dan ook contradictorisch en te vermijden.

- De vraag waarom het parket in Liège niet op de hoogte was van de activiteiten in Charleroi in een dossier waarvoor een gerechtelijk onderzoek was gevorderd is in de rapporten uitvoerig aan bod gekomen.

Het is niet de taak van de politiediensten om een door het parket geleide observatie mee te delen aan andere parketten. De rijkswacht in Liège kon dat ook moeilijk doen omdat zij geen bestemming was van de verslaggeving van de operatie.

Onverminderd het feit dat zij op de hoogte waren van de activiteiten van de rijkswacht in Charleroi was het aan het parket om een ander rechtsgebied in te lichten.

Het feit dat de operatie OTHELLO geklasseerd wordt als zijnde “niet precies genoeg” is een verantwoordelijkheid van het parket, maar die de onthouding van mededeling niet verantwoordt.

- De vraag of de operatie OTHELLO een parallel onderzoek betrof is reeds vele malen opgeworpen. Er is sprake van een parallel onderzoek wanneer de gerechtelijke overheid volledig buiten een onderzoek wordt gehouden en niet in kennis wordt gesteld van de informatie en de onderzoeksbevindingen.

In het dossier OTHELLO is de gerechtelijke overheid zij het niet onmiddellijk maar dan toch binnen een redelijke termijn ingelicht en dit op mondelinge en schriftelijke wijze.

Op geen enkel ogenblik is gebleken dat de uitvoerende politiedienst over meer nuttige informatie beschikte dan deze die aan de overheid werd meegedeeld.

Het Vast Comité P komt dan ook tot de vaststelling dat de operatie OTHELLO geen parallel onderzoek betrof.

6.3. De beginfase van het onderzoek naar de verdwijning van An & Eefje

Met betrekking tot de rol van de politiediensten in het onderzoek naar de verdwijning van An MARCHAL en Eefje LAMBRECKS is er weinig of geen grond tot kritiek.

Het staat vast dat op geen enkel ogenblik een verband werd gelegd tussen de dossiers in Brugge en in Liège en dat als dusdanig de piste DUTROUX nooit werd aangewend.

Vermits de rijkswacht Brugge en Oostende over geen gegevens beschikten kan hen niets ten laste worden gelegd.

Wel staat vast dat er een brief bestaat van 4 september 1995 gericht aan een onderzoeksrechter in Charleroi waarin een persoon een link legt tussen DUTROUX en de verdwijning van twee meisjes van 16 à 18 jaar.

De brief waarvan gebleken is dat hij geschreven werd door de moeder van DUTROUX is in handen van de onderzoeksrechter van Neufchâteau.

Om te weten wat er juist gebeurd is zal het gerechtelijk dossier moeten geraadpleegd worden.

6.4. Diverse geruchten over - geheime dossiers - verdwenen dossiers - de rol van het Centraal Bureau der Opsporingen van de rijkswacht

6.4.1. Het geheim dossier van Charleroi

Uit het rapport van de heer VELU zou blijken dat de rijkswacht een geheim dossier zou beheren met betrekking tot de zaak DUTROUX.

Met een opdracht uitgaande van het Vast Comité P heeft de Dienst Enquêtes P zich op 27 september 1996 gelijktijdig begeven naar het district Charleroi - bewakings- en opsporingsbrigade en naar het Centraal Bureau der Opsporingen in Brussel. Daar werd het “geheim dossier” aan de Dienst Enquêtes P overhandigd. Alle bevindingen werden genoteerd in een proces-verbaal 966514 van 27 september 1996.

De inhoud van het dossier, dienstig voor het onderzoek, met uitzondering van de gerechtelijke stukken die deel uitmaken van het lopend gerechtelijk onderzoek in Neufchâteau, werd gekopieerd en geverifieerd.

Het “geheim dossier” bevat geen enkele inlichting of informatie die zou wijzen op verkeerd gebruik of elementen of inlichtingen die aan het officieel onderzoek zouden zijn onttrokken.

6.4.2. De “verdwenen” stukken of dossiers

In de pers zijn herhaalde malen geruchten opgedoken als zou bij het Centraal Bureau der Opsporingen in Brussel stukken verdwenen zijn, vernietigd zijn of gewijzigd.

Op 27 september 1996 heeft de Dienst Enquêtes P, in opdracht van het Vast Comité P, zich het dossier DUTROUX van het Centraal Bureau der Opsporingen laten overhandigen. De commandant van het Centraal Bureau der Opsporingen heeft daarbij uitdrukkelijk de wens geuit door het Vast Comité P te worden gehoord wat op 2 oktober 1996 gebeurde.

Op 3 oktober 1996 heeft het Vast Comité P zich opnieuw naar het Centraal Bureau der Opsporingen begeven om er via de “dataservices” vast te stellen of er stukken, documenten of andere elementen van het dossier DUTROUX werden vernietigd.

Beide onderzoeksdaden hebben geen bewijs opgeleverd dat een manipulatie van de gegevens van het dossier aantoont.

6.4.3. De rol van het Centraal Bureau der Opsporingen

- Verschillende magistraten hebben de rol van het Centraal Bureau der Opsporingen van de rijkswacht in het verloop van de onderzoeken, in vraag gesteld.

Het Vast Comité P heeft dan ook deze rol onderzocht.

Het Centraal Bureau der Opsporingen heeft in de zaak DUTROUX voornamelijk de rol gespeeld van doorgeefluik van informatie. De beschikbare informatie die bestond vóór 1995 werd ter beschikking gesteld van de territoriale eenheden van de rijkswacht aangevuld met de informatie die vanaf 7 juli 1995 door de van Charleroi werd verzameld.

De informatie bekomen van de gerechtelijke politie bij de parketten werd hieraan toegevoegd.

Op vraag van de Bewakings- en opsporingsbrigade van Seraing heeft het Centraal Bureau der Opsporingen een vergadering georganiseerd met alle rijkswachteenheden die territoriaal bevoegd waren om iets in de zaak DUTROUX te doen.

Het Centraal Bureau der Opsporingen stond ook in voor de verzending en de ontvangst van informatie van en naar het buitenland, via Interpol België.

Het Centraal Bureau der Opsporingen heeft op geen enkel ogenblik de informatie geëxploiteerd. Dat is te betreuren omdat de dienst als centrale inlichtingendienst over alle gegevens beschikt en in feite in staat zou moeten zijn dit te doen.

- Op 11 september 1995 werd in de schoot van het Centraal Bureau der Opsporingen de Nationale Cel voor verdwijning opgericht, op last van de Minister van Justitie.

De Nationale Cel heeft een rol van coördinatie, steun en expertise inzake deze problematiek ten opzichte van ALLE politiediensten. De Cel is zelf geen onderzoekselement.

De opdrachten van de cel bestaan erin :

- ◆ alle nuttige zachte informatie terzake te verzamelen, te verwerken, te exploiteren en te evalueren ten behoeve van de onderzoekers;
- ◆ materiedeskundigheid te ontwikkelen in het domein;
- ◆ bij te dragen tot het bepalen van de aangewezen terreinacties en opsporingsinspanningen terzake;
- ◆ mee te werken aan de ontwikkeling van de preventieinitiatieven;
- ◆ een signaal-, advies-, en steunfunctie te verzekeren ten voordele van de onderzoekers, de bevoegde verantwoordelijken en alle in de problematiek betrokken instanties.

Hoewel men van een pas opgerichte dienst of cel niet onmiddellijk een hoog rendement kan verwachten op het vlak van exploitatie en evaluatie van gegevens is het toch opvallend dat deze cel zich hoofdzakelijk heeft beperkt tot het doorsturen van informatie; een opmerking die trouwens ook geldt voor het Centraal Bureau der Opsporingen zelf.

Men moet zich dan ook de vraag stellen wat de operationele efficiëntie is van dergelijke diensten.

7. ADVIES AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE MET BETREKKING TOT DE BEOORDELING VAN HET

ONDERZOEK NAAR HET ONDERZOEK

Vooraleer het gevraagde advies te formuleren vestigt het Vast Comité P de aandacht op een aantal punten die in meer of in mindere mate een rol hebben gespeeld in de voorbereiding ervan.

- Het Vast Comité P vestigt de aandacht van de Minister op het feit dat de voorgelegde rapporten van de dame en heren procureurs-generaal slechts een beperkt beeld weergeven van wat zich in de periode vanaf 24 juni 1995 tot op 13 oktober 1996 heeft afgespeeld. Naarmate de studie van de drie rapporten vorderde werd dit meer en meer duidelijk. Vandaar dat het Vast Comité P op een bepaald ogenblik beslist heeft bijkomend onderzoek te doen, zoals meegedeeld aan de Minister op 26 september 1996.
- Het Vast Comité P wijst op de beperkingen die de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en inlichtingendiensten oplegt. Meer bepaald de artikelen 2 en 9 van de wet zijn hierbij significant.

Het Vast Comité P wenst nochtans te benadrukken dat externe controle op de politie onvermijdelijk leidt tot conclusies over mogelijke disfuncties van beleid en beheer.

Het is in deze zin dat de conclusies getrokken op basis van dit onderzoek moeten begrepen worden.

- Het Vast Comité P stelt vast dat verschillende elementen van de rapporten van de dame en heren procureurs-generaal materie bevatten die volledig aan de bevoegdheid van het Vast Comité P ontsnappen, zoals daar zijn :
  - ◆ de controle van het parket-generaal op het parket van 1e aanleg;
  - ◆ de voorwaardelijke invrijheidstelling van gedetineerden;
  - ◆ alles wat betrekking heeft op een lopend gerechtelijk onderzoek.
- Het Vast Comité wijst tenslotte op de dringendheid van de opdracht en de vraag om deze binnen de kortst mogelijke termijn te voltooien. Bepaalde elementen hadden grondiger kunnen onderzocht worden.

7.1. Advies

7.1.1. *Met betrekking tot de situering van de problematiek in de tijd*

Het Vast Comité P heeft aan den lijve ondervonden hoe moeilijk het is deze problematiek nuchter-afstandelijk en objectief te benaderen.

De huidige kennis van de verschrikkelijke waarheid en de tragische afloop van dit dossier beïnvloeden op constante wijze het beoordelingsvermogen van ieder die met deze problematiek geconfronteerd wordt.

Het is absoluut noodzakelijk dat de mensen die geroepen worden zich definitief uit te spreken over verantwoordelijkheid en eventuele sanctionering voortdurend met dit aspect van het advies geconfronteerd worden.

7.1.2. Met betrekking tot de toetsing van het politieoptreden aan de legaliteit

Het is al langer bekend dat de Belgische wetgever bitter weinig aandacht heeft gehad voor het ontwikkelen van een sluitende en hedendaagse regulering van de opsporing.

Ook de controlefunctie die in handen van het openbaar ministerie moet worden gelegd is legislatief niet uitgebouwd.

Met andere woorden; het grootste gedeelte van de opsporing zit in een juridisch vacuüm met alle gevolgen vandien voor het probleem van gezag, leiding en toezicht maar ook van de uitvoering.

De slechts vrij algemeen geformuleerde verplichting tot kennisgeving van de inlichtingen aan de bevoegde overheden (artikelen 15, 39 en 40 van de wet op het politieambt) gecombineerd met het feit dat er een duidelijk criterium ontbreekt in verband met de overgang van de informatieve naar de strafvorderlijke fase van de opsporing, geeft een te weinig scherpe aflijning van de overgang van de vrije handelingsruimte van de politie en de verantwoordelijkheden die moeten genomen worden door degenen die de eventuele latere strafzaak moeten aanhangig maken.

De huidige stand van de regelgeving is niet meer aangepast aan de courante politiepraktijken die een zodanige vlucht hebben genomen dat zij bij gebrek aan juridische basis een eigen bestaan gaan leiden.

De noodzaak aan efficiënte criminaliteitsbestrijding stimuleert de creativiteit van goed georganiseerde politiediensten die gebruik maken van de leemten en onvolkomenheden van het systeem.

Dit dreigt echter op lange termijn te ontaarden in een ongecontroleerde autonomie en onafhankelijkheid waarbij men zich de vraag moet stellen wie uiteindelijk nog verantwoordelijk zal zijn.

Onverminderd de nog te verwachten resultaten van het gerechtelijk onderzoek kan het Vast Comité P in dit dossier geen manifeste schendingen van wet vaststellen.

Evenmin werden inbreuken vastgesteld op de algemene rechtsbeginselen van menselijke waardigheid en fysieke of psychische integriteit van personen.

Wat de toepassing van de algemene beginselen van strafrechtspleging betreft rijzen er vragen.

Het Vast Comité P wil de aandacht vestigen op de courante politiepraktijk in verband met de zogenaamde “zachte informatie”. Er is vastgesteld dat dit soort inlichtingen niet of nauwelijks wordt meegedeeld en beschouwd wordt als zijnde niet officieel.

In de mate dat “zachte informatie” aan de bewijslevering een bepaalde wending kan geven mag deze informatie de rechter en het openbaar ministerie niet onthouden worden.

Het artikel 39 van de wet op het politieambt verleent weliswaar een zekere autonome beslissingsbevoegdheid om informatie te verzamelen en te bewaren. Maar dit artikel kan niet geïnterpreteerd worden in die zin dat de politiediensten soeverein zouden oordelen over het feit

of ze deze informatie al dan niet aan de gerechtelijke overheden meedelen.

Het is dus noodzakelijk het artikel 39 van de wet op het politieambt te expliciteren op een wijze die verdere afwijkende interpretaties uitsluit.

Het Vast Comité P wil ook de aandacht vestigen op de blijkbaar ingeburgerde praktijk om huiszoeken uit te voeren met een mandaat van een onderzoeksrechter die gevat is voor een ander dossier.

De wettelijke bepalingen betreffende de huiszoeking hebben een uitzonderlijk en dwingend karakter en moeten restrictief worden geïnterpreteerd.

Ook al verlenen de onderzoeksrechter en het parket hun “bewuste” medewerking dan nog mogen de politiediensten zich niet lenen tot dergelijke “praktijken” om opsporingen te verrichten betreffende misdrijven waarvoor de onderzoeksrechter niet geadieerd werd.

Ook de problematiek van de pro-actieve recherche komt in dit dossier aan bod.

De regering heeft hier reeds initiatieven genomen en aangekondigd een wettelijk kader te willen uitwerken. De politiediensten zijn uiteraard vragende partij en hebben niet gewacht op deze regeling om een en ander in de praktijk toe te passen. Dit dossier heeft dit duidelijk aangetoond.

Essentieel in de komende moeilijke discussie zal de vraag zijn waar en in welk kader de pro-actieve recherche zal worden ondergebracht. De nauwe verbondenheid van gerechtelijke en bestuurlijke taken schept het risico dat men ook in het domein van de bestuurlijke politie zou gaan rechercheren.

Dat moet ten allen prijze vermeden worden. Pro-actieve recherche behoort tot de gerechtelijke politie en kan uitsluitend gericht zijn op de toepassing van de strafwet.

7.1.3 Met betrekking tot de efficiëntie van de opsporing

Doelmatigheid, effectiviteit en efficiëntie van politiediensten impliceert het evalueren van prestaties met het oog op de verbetering van de werking van de diensten en het verbeteren van de mechanismen in verband met toezicht en responsabilisering van politieambtenaren.

De politiediensten zijn er de jongste jaren met rasse schreden op vooruit gegaan en ontwikkelen aan hoog tempo management systemen als instrumenten van beleidsvoering.

Politieel management is nochtans vrij eenvoudig te vertalen als “alles in het werk stellen opdat het werkt en doen wat verwacht wordt”.

Het is dan ook met enige verbazing dat het Vast Comité P heeft vastgesteld op welke amateuristische en ongestructureerde wijze er in dit onderzoek soms gewerkt werd.

Zonder de steen te willen werpen naar de individuele politieambtenaren op het terrein moet gesteld worden dat de organisatie van het onderzoek dikwijls te wensen overlaat en fel kan verbeterd worden.

- Het is duidelijk gebleken dat gemengde onderzoeksteams nood hebben aan sterke leiding, zowel op het niveau van de politiediensten zelf als op het niveau van de gerechtelijke overheid.

Het is het Vast Comité opgevallen dat bij de rijkswachtteams op het terrein geen officieren betrokken waren met uitzondering van het observatieteam in Charleroi.

- Het ontbreken van specifieke werkschema's - agenda's of ander memotechnisch materiaal maakt het quasi onmogelijk na te gaan wie wat heeft gedaan en wanneer. Zowel politiediensten als overheden zouden dringend werk moeten maken van registratiesystemen van het operationeel werk.
- De informatiedoorstroming is massaal en verloopt efficiënt binnen één politiedienst. Zodra het niveau van de afzonderlijke politiedienst overschreden wordt loopt het moeilijk(er) en op het niveau van de overheid kan men soms spreken van een STOP.

Het louter verbaal medelen van belangrijke informatie in een gerechtelijk onderzoek is totaal onaanvaardbaar. Met de informatica waarover men thans beschikt kan het geen probleem zijn dat snel aan te passen.

- De informatieverwerking verloopt minder efficiënt. Het Vast Comité P verneemt tijdens dit onderzoek dat het Centraal Bureau der Opsporingen zich in de zaak beperkt heeft tot het doorgeven van de informatie en dat de evaluatie en exploitatie geschiedt door de territoriale eenheden.

Op deze wijze gaat men voorbij aan de essentie van een Centraal Bureau der Opsporingen. Het beschikken over alle informatie van alle eenheden laat juist toe te verzamelen, te verwerken, te exploiteren en te evalueren ten behoeve van de mensen op het terrein.

Het is meer dan noodzakelijk deze coördinerende, ondersteunende en expertise - taak op zich te nemen en dit voor **alle** politiediensten. Indien daarvoor meer middelen nodig zijn dan moeten die gevonden worden.

- De aanwending van bijzondere politietechnieken kan maar resultaat opleveren als zij daadwerkelijk streven naar een hoog rendement. Een observatieperiode opzetten waarin uiteindelijk slechts 2% van de tijd wordt geobserveerd is waardeloos.

Het toepassen van langdurige, technische en gespecialiseerde observaties moet strenger gereguleerd worden. Een strengere selectie van de dossiers is noodzakelijk om efficiënter te kunnen werken. Bovendien moet de gerechtelijke overheid in deze meer doen dan toestemming geven, maar daadwerkelijk aan kwaliteitsbewaking doen.

- De ministeriële omzendbrief met betrekking tot het omgaan met informanten is slechts van toepassing op een bepaalde categorie van informanten zoals bedoeld in punt 3.1.1. van de omzendbrief. In de praktijk werken de politiediensten eveneens met allerlei occasionele en/of minder betrouwbare informanten.

Dat heeft in dit dossier problemen opgeleverd wat betreft de bevestiging en de controle op de informatie.

Het is noodzakelijk het werken met informanten die niet voldoen aan de richtlijnen strenger te reglementeren.

7.1.4. Met betrekking tot de relatie van de politiediensten en de gerechtelijke overheden

Een van de problemen waarmee dit onderzoek is geconfronteerd is dat van de relatie van de politiediensten tot de gerechtelijke overheden.

De politiediensten hebben de jongste jaren zowel qua opleiding als qua organisatie, specialisatie en uitrusting een zodanige voorsprong genomen op de gerechtelijke overheden dat men kan spreken van een brede kloof.

Daar het beperkte juridisch kader van de opsporing eerder een rem betekent dan een stimulans beleven vele politieambtenaren de huidige situatie als inefficiënt en ongezond. Een gebrek aan respect voor hun mogelijkheden en vertrouwen in hun bekwaamheid creëert soms een slecht klimaat.

De bevindingen van de Bendecommissie van nu al 6 jaar geleden zijn nog altijd actueel en komen hier, zij het in beperktere mate opnieuw aan bod.

Autonomie en onafhankelijkheid brengen ook verantwoordelijkheid mee. Wanneer de politiediensten een grotere autonomie opeisen dan moeten ze in dezelfde mate een grotere verantwoordelijkheid naar de publieke opinie aanvaarden.

Politiediensten en politieoverheden zijn echter wettelijk aan elkaar verbonden door de wet op het politieambt.

De politiediensten moeten geen overheid spelen en de overheden geen politieman. De principes van gezag, leiding en toezicht zijn voldoende uitgewerkt om de structuur van de relatie te onderbouwen.

Het ware wel nuttig de bevoegdheden en verplichtingen van beide partijen duidelijker te omschrijven en beter af te lijnen.

Politiebevoegdheden in het opsporings- en gerechtelijk onderzoek moeten afgestemd zijn op de opsporingsactiviteiten van het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter.

Voorwaarde daartoe is wel dat ook de gerechtelijke overheden bereid zijn hun afstandelijkheid ten aanzien van de politiediensten af te bouwen en hun vervolgingsbeleid te expliciteren teneinde de politiediensten de kans te geven zich op dit beleid af te stemmen.

8. BESLUIT

Het Vast Comité P heeft met de middelen waarover het beschikt, en binnen de perken van zijn opdracht en bevoegdheid getracht zo objectief en zo volledig mogelijk te voldoen aan de vraag van de Minister van Justitie. Dat de conclusies van dit onderzoek soms verder gaan dan de beoordeling van de politionele praktijk is onvermijdelijk.

Eerder dan te zoeken naar individuele fouten van politieambtenaren op het terrein heeft het Vast Comité P getracht de disfuncties van het opsporingsapparaat vast te stellen, daarbij onvermijdelijk de politieoverheden betreffende.

Controle op de politiediensten moet immers worden opgevat als het uitoefenen van invloed op het beleid.

De vastgestelde gebreken in dit dossier zijn niet alleen de verantwoordelijkheid van de politie, laat dat duidelijk zijn.

Indien de gerechtelijke overheden samen met de politiediensten trachten aan de tekortkomingen te verhelpen zal dat misschien leiden tot een daadwerkelijke oplossing.

9. VASTGESTELDE DISFUNCTIES IN HET KADER VAN DE GERECHTELIJKE DOSSIERS BEHANDELD DOOR DE DIENST ENQUÊTES VAN HET VAST COMITÉ P

Het Vast Comité P heeft in het raam van het onderzoek naar het onderzoek het syntheserapport omtrent de vastgestelde disfuncties goedgekeurd op 5 december 1996⁴⁵.

De besluiten uit dit rapport stemmen spijtig genoeg totaal overeen met de besluiten geformuleerd aan de Minister van Justitie op 14 oktober 1996. Eens te meer blijkt het evident te zijn :

- dat het gebrek aan communicatie tussen de verschillende politiediensten en binnen de politiediensten zelf, uitermate schaadt aan het onderzoek en dat coördinatie en leiding noodzakelijk zijn;
- dat de werkzaamheid van een team bestaande uit onderzoekers van verschillende politiediensten in vraag wordt gesteld. Dergelijk team kan maar naar behoren functioneren mits goede menselijke relaties, wederzijds vertrouwen tussen de onderzoekers en een degelijke leiding;
- dat een informatiecentrum zoals het Centraal Bureau der Opsporingen een betere coördinatie, een volledige informatiespreiding op nationaal niveau en een analyse van de informatie zou dienen te verzekeren. Deze opdrachten behoren tot de belangrijkste voor de Cel Verdwijningen⁴⁶.

---

⁴⁵ Een lid van het Vast Comité P was op de vergadering niet aanwezig en onderschrijft het eindverslag niet.

⁴⁶ Nationale cel inzake de problematiek van de vermissingen

Op 11 september 1995 werd het Centraal Bureau der Opsporingen van de Rijkswacht door de Minister van Justitie gelast met de uitbouw van een Nationale Cel inzake de problematiek van de vermissingen.

De Nationale Cel heeft een rol van coördinatie, steun en expertise inzake deze problematiek ten opzichte van ALLE politiediensten.

De Cel is zelf geen onderzoekselement.

De opdrachten van de cel bestaan erin :

Ongelukkigerwijze schoten ze pijnlijk tekort in het raam van dit onderzoek.

Het is dramatisch te moeten vaststellen, op basis van de huidige gegevens, dat een goede communicatie tussen de onderzoekers er eventueel toe zou hebben geleid dat Julie & Mélissa levend hadden kunnen teruggevonden worden en dat andere drama's in deze zaak hadden kunnen voorkomen worden.

-
- alle nuttige zachte informatie terzake te verzamelen, te verwerken, te exploiteren en te evalueren ten behoeve van de onderzoekers;
  - materiedeskundigheid te ontwikkelen in het domein;
  - bij te dragen tot het bepalen van de aangewezen terreinacties en opsporingsinspanningen terzake;
  - mee te werken aan de ontwikkeling van de preventieinitiatieven;
  - een signaal-, advies-, en steunfunctie te verzekeren ten voordele van de onderzoekers, de bevoegde verantwoordelijken en alle in de problematiek betrokken instanties.

Advies nr. 8549/96 aan de Parlementaire Commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit

1. AANLEIDING

Op 22 november 1996 ontvangt het Vast Comité P een verzoek vanwege de Parlementaire Commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit om een advies en opmerkingen te formuleren over een aantal administratieve onderzoeken, uitgevoerd door het Hoog Comité van Toezicht, en die volgens een leidend ambtenaar van de dienst niet correct zijn verlopen.

2. BESLISSING

Op 25 november 1996 beslist het Vast Comité P unaniem de opdracht te aanvaarden en uit te voeren binnen de door de parlementaire commissie opgelegde termijn van twee weken.

3. OPDRACHT

- ❑ Het dossier neergelegd door de leidend ambtenaar van het Hoog Comité van Toezicht bestuderen.
- ❑ De administratieve dossiers op te vragen en te evalueren.
- ❑ Advies en opmerkingen te formuleren bij de institutionele aspecten van het dossier en bij de behandeling van de administratieve onderzoeken.

4. EINDVERSLAG

Goedgekeurd door het Vast Comité P op 9 december 1996 ⁴⁷.

4.1. Belangrijkste conclusies

4.1.1. De institutionele aspecten

- ❑ Het gezag van de voorzitter van het Hoog Comité van Toezicht is legaal en wordt door de administratieve en gerechtelijke overheden erkend.
- ❑ De implementatie van dit gezag door de voorzitter zelf geeft echter aanleiding tot kritiek en maakt een onderscheid tussen functionele en operationele leiding onmogelijk.
- ❑ Het getalm van de regering om de malaise aan de top van de organisatie aan te pakken en om de dienst een wettelijk statuut te geven, geven aanleiding tot ontevredenheid en sociale acties.

---

⁴⁷ Een lid van het Vast Comité P was op de vergadering niet aanwezig en onderschrijft het eindverslag niet.

- ❑ De budgettaire politiek met betrekking tot het Hoog Comité van Toezicht is niet specifiek en niet afgestemd op de reële behoeften van een gespecialiseerde openbare dienst. Dat heeft voor gevolg dat de dienst gehinderd wordt op het vlak van de middelen en de uitrusting.
- ❑ Het Hoog Comité van Toezicht heeft geen enquêtopolitiek. Het is helemaal niet duidelijk op basis van welke criteria onderzoeken worden gelast of niet gelast, voortgezet of stopgezet, geklasseerd of doorgezonden. Het enige wat duidelijk is, is het overwicht van de gerechtelijke onderzoeken ten nadele van de administratieve onderzoeken.
- ❑ Het Hoog Comité van Toezicht houdt ten onrechte vast aan zijn bevoegdheid om gerechtelijke onderzoeken uit te voeren in de autonome overheidsbedrijven.
- ❑ Het Hoog Comité van Toezicht, als openbare dienst in de schoot van een administratie, ontsnapt niet aan het fenomeen van de politisering. De top van de organisatie is verstrikt in politieke twisten en bij de gerechtelijke overheden is niet iedereen overtuigd van de politieke neutraliteit van het Hoog Comité.
- ❑ De interne organisatie van het Hoog Comité van Toezicht lijdt onder de negatieve invloeden van de budgettaire politiek, de machtsstrijd aan de top van de organisatie en de politisering. Het geheel van mensen en middelen is ontoereikend en de organisatie werkt niet efficiënt.

4.1.2. *De administratieve onderzoeken*

Op één uitzondering na kan de behandeling van de administratieve onderzoeken niet als een disfunctie worden aanzien

4.2. **Advies**

48

Zoals reeds gezegd heeft de regering op 6 december 1996 beslist dat het Hoog Comité van Toezicht en de Centrale Dienst voor de bestrijding van de Georganiseerde Economische en Financiële Delinquentie worden overgeheveld naar de gerechtelijke politie.

Ondertussen weet echter niemand wat er met de gerechtelijke politie als zodanig staat te gebeuren. De regering heeft zich immers niet op een of andere piste vastgepind maar laat dat over aan een commissie van deskundigen.

Het Hoog Comité van Toezicht heeft een ervaring van meer dan tachtig jaar als bewaker van de morele gezondheid van de openbare diensten. Het grootste deel van deze periode heeft het Hoog Comité van Toezicht gefunctioneerd als administratief orgaan begaan met het toezicht op ministeriële departementen en instellingen van openbaar nut. Verder werd toezicht gehouden op de toekenning en de aanwending van subsidies toegekend door de Staat of door een overheid die rechtstreeks of onrechtstreeks wordt gesubsidieerd door de Staat en op de uitvoering van

---

⁴⁸ Drie dagen voordat dit advies moest worden neergelegd verneemt het Vast Comité P, via de pers, dat het Hoog Comité van Toezicht zal worden overgeheveld naar de gerechtelijke politie.

overeenkomsten voor werken, leveringen en diensten, gesloten door de Staat of door de Staat gesubsidieerd.

Met de wet van 24 april 1962, aangevuld met de wet van 8 juli 1969, kreeg het Hoog Comité van Toezicht gerechtelijke bevoegdheid voor het opsporen van misdrijven gepleegd bij de werking van de Staat, de provincies, de gemeenten en de instellingen bedoeld in de wet van 16 maart 1954.

Ingevolge de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen werd het Hoog Comité van Toezicht ook bevoegd voor de departementen van de gemeenschappen en de gewesten en de door hen opgerichte instellingen van openbaar nut.

Met de overheveling naar de gerechtelijke politie dreigt het hele administratieve luik verloren te gaan. Weliswaar is nu de poort geopend voor een naar Italiaans model "Federale Anti-Corruptiedienst" maar het is zeer de vraag wat de efficiëntie is van een louter repressief apparaat. De ervaring heeft geleerd dat klassieke politionele technieken absoluut niet in staat zijn om misbruiken efficiënt op te sporen. Het is een verworvenheid van de laatste decennia dat preventie in alle domeinen van de samenleving het meest probate middel is om de misbruiken te beperken en het aangewezen middel is om de disfuncties in de openbare diensten die de oorzaak zijn van criminaliteitsverschijnselen weg te werken.

Jaarlijks spendeert de overheid (federale - regionale en lokale) honderden miljoenen aan subsidies en projectwerking; gaande van prestigieuze ondernemingen tot eenmansprojecten in een van de achterbuurten van de stad. De meeste van deze projecten hebben een niet-openbaar karakter en ontsnappen aan elke vorm van controle.

Maatregelen ter voorkoming en bestrijding van misbruiken dienen beleidsmatig onderdeel uit te maken van de kwaliteitszorg binnen een organisatie. De meeste overheidsdiensten hebben het dus zelf in de hand.

De ervaringen uit het niet zo lange verleden liggen echter nog vers in het geheugen. Zonder enige vorm van externe controle ontspoord de beste dienst vroeg of laat.

Het Vast Comité P is dan ook van mening dat het preventief karakter van het Hoog Comité van Toezicht niet mag verdwijnen.

Dit kan opgelost worden door de (voorziene) oprichting van een administratieve cel op het Ministerie van Ambtenarenzaken.

De krachtlijnen van de werking van deze cel kunnen bestaan uit :

- ❑ De bevoegdheid moet zo ruim mogelijk worden omschreven; dit wil zeggen overal waar overheidsgeld wordt aangewend of waar de overheid belangen heeft.
- ❑ De bevoegdheid mag niet beperkt worden door personen. Het bevoegdheids criterium wordt bepaald door de administratieve handeling.
- ❑ De cel moet ambtshalve kunnen werken, op verzoek of op aangifte en klacht. Zij moeten de mogelijkheid hebben om de regelmatigheid van elk optreden stelselmatig te

evalueren.

- Omwille van de duidelijkheid en de transparantie moet een rapporteringsregeling worden uitgewerkt, zoals die bestaat voor het Vast Comité P, met een jaarlijks activiteitenrapport dat wordt voorgelegd aan de bevoegde Minister.

5. OPVOLGING

In het perspectief van integratie van de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht in de gerechtelijke politie bij de parketten heeft de Ministerraad op 14 maart 1997 de oprichting binnen het Commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie bij de parketten van een Centrale Dienst voor de bestrijding van de corruptie en zijn opdrachten goedgekeurd.

Op 23 juni 1997 heeft de Ministerraad een voorontwerp van wet goedgekeurd dat de integratie moet regelen. Hierin wordt bepaald dat de Koning de uitvoering regelt wat neerkomt op de overheveling van 95 personeelsleden van bepaalde graden naar de gerechtelijke politie bij de parketten, bij koninklijk besluit.

**Advies nr. 1774/97 aan de Commissie voor Binnenlandse en
administratieve aangelegenheden van de Senaat met betrekking
tot de hervormingen van het politielandschap**

1. AANLEIDING

Het Vast Comité P is op 21 januari 1997 opgeroepen om te worden gehoord door de Commissie voor Binnenlandse en Administratieve aangelegenheden van de Senaat over de evolutie van de politiediensten en de problemen die zich stellen⁴⁹.

Na deze hoorzitting drukte de commissie de wens uit dat het Vast Comité P een omstandig advies zou verstrekken, houdende een analyse van de problemen die de politiewerking beïnvloeden en aanbevelingen in het zicht van toekomstige wijzigingen.

Met een brief van 31 januari 1997 wijst de voorzitter van de Senaat het Vast Comité P op het feit dat een advies aan de Commissie voor Binnenlandse en Administratieve aangelegenheden van de Senaat enkel gebaseerd kan zijn op het resultaat van toezichtsonderzoeken en de conclusies die hieruit werden getrokken.

2. BESLISSING

Het Vast Comité P in vergadering van 13 februari 1997 stelt vast dat, gelet op de brief van de voorzitter van de Senaat, tevens voorzitter van de Begeleidingscommissie van de Vaste Comité's van Toezicht P en I, aan de vraag van de Commissie voor Binnenlandse en administratieve aangelegenheden van de Senaat moeilijk kan worden voldaan en brengt de voorzitter van deze commissie hiervan op de hoogte.

Het Vast Comité P, beslist vervolgens in vergadering van 29 april 1997, dat gelet op de besluiten van de parlementaire onderzoekscommissie in de zaak "Dutroux, Nihoul en consorten" en de werkzaamheden van de Commissie "Huybrechts" de vraag tot advies achterhaald is.

---

⁴⁹ Een omstandige weergave van deze hoorzitting is opgenomen in de "Evaluatie van de politiediensten", Verslag namens de Commissie voor de Binnenlandse en de administratieve aangelegenheden, deel II, Belgische Senaat, 2 juli 1997, 191-213.

Discussie met betrekking tot het hoofdstuk “de bijzondere opdrachten” en over de bevoegdheden van het Vast comité P

Twee leden hebben de volgende bedenkingen opgeworpen : na een debat in het Vast Comité P werd een consensus gevonden over de volgende tekst.

1. DE CONTEXT VAN DE WET

In een poging tot antwoord op de besluiten van de parlementaire commissie over het banditisme en het terrorisme, neergelegd op 30 april 1990, werd door de regering op 5 juni 1990 het “Pinksterplan” aangenomen.

Hierin werden de krachtlijnen aangegeven met betrekking tot het politiebeleid, namelijk de coördinatie tussen de betrokken diensten, de aanpassing van het strafbeleid, en de samenwerking tussen de verschillende tussenkomende actoren.

Daaruit volgden verschillende basiswetten betreffende zowel de herwaardering van het ambt van gemeentepolitieambtenaar, de reorganisatie van de wetenschappelijke politie, de demilitarisatie van de rijkswacht, de bescherming van het privé-leven, het toezicht op de wapendracht, de bewakings- en veiligheidsondernemingen, de wet op het politieambt (waardoor onder andere het vijfhoeksoverleg werd ingevoerd), als de oprichting van een controleorganisme op de politie- en veiligheidsdiensten.

De wet van 18 juli 1991 kadert dus, bij zijn aanvang, in een groot hervormingsplan waarvan men, op dat ogenblik, wel de grote lijnen kent maar waarvan de invloed en de juiste en verscheiden gevolgen onbekend zijn.

Deze wet wordt, chronologisch, als een der eersten aangenomen. Daardoor waren sommige kamerleden van oordeel dat de juiste prioriteiten niet gevolgd werden, en dat men er beter aan gedaan had vooraleer zich te bekommeren over een controleorganisme vooreerst een algemeen politiebeleid en onder meer de wet op het politieambt, uit te werken⁵⁰.

Een ander lid betreurde dat enkel dit project voor het einde van de legislatuur werd aangenomen. Naar zijn mening hield dit eerder een symbolische waarde in omdat men er vanuit ging dat de veiligheid van de burger in de strijd tegen de criminaliteit, door een beter toezicht op de politiediensten, gevoelig zou verhoogd worden⁵¹.

Het is niet verwonderlijk dat de wetgever, in deze context, een principewet verkoos, met brede en edelmoedige gedachten, maar met een vage en, noodzakelijkerwijs, onnauwkeurige inhoud aangezien die deels afhankelijk was van nog in te vullen wetgeving.

In die zin werd het begrip van externe controle zelf, voorwerp van de wet, er niet in gedefinieerd en bestond daarover in het parlement geen consensus : men legde zich eerder toe op de afbakening van het domein dat door het toezicht niet mocht betreden worden eerder dan er een klare inhoud aan te geven en de juiste omschrijving ervan te verduidelijken. Het is een schets die, in het licht van de nog te ontwikkelen wetgeving, en wellicht van de ervaring van het Vast

---

⁵⁰ Parlementair document, Kamer van Volksvertegenwoordigers 1305/8-90-91, 16 tot 19.

⁵¹ Ibidem, 34.

Comité P zelf, nog moet afgewerkt worden.

De gebeurtenissen van het voorbije jaar hebben duidelijk aangetoond dat het Vast Comité P het ideale orgaan zou kunnen zijn om bepaalde gevoelige onderzoeken te doen die moeilijk door een ander orgaan, met voldoende afstand en onafhankelijkheid, kunnen gevoerd worden : gezien de actualiteit is een gedachtenwisseling aangaande de interpretatie van de bevoegdheden zeer nuttig. Deze gedachtenwisseling is meer dan noodzakelijk omdat de gegeven interpretatie, tot hiertoe, uit de feitelijkeheid volgt, eerder dan dat deze in een specifieke benadering werd uiteengezet. Dit kan verantwoord worden door het feit dat het om een nog jonge instelling gaat.

2. DE BEVOEGDHEDEN VAN HET VAST COMITÉ P IN HET LICHT VAN DE WET, HET HUISHOUELIJK REGLEMENT EN DE VOORBEREIDENDE WERKZAAMHEDEN

- Het Vast Comité P werd opgericht om de rechten, die de Grondwet en de wet aan de personen verlenen te waarborgen en te zorgen voor de coördinatie en de doelmatigheid van de politiediensten (artikel 1).
- Het toezicht slaat niet op de gerechtelijke overheden, en evenmin op de handelingen die zij bij de uitoefening van de strafvordering stellen, noch op de bestuurlijke overheden en komt evenmin in de plaats van de andere vormen van toezicht (artikel 2).
- Het onderzoek gaat naar de activiteiten en de werkwijzen van de politiediensten; naar hun interne reglementen en richtlijnen, alsmede naar alle documenten die de handelwijze van de leden van de politiediensten regelen, met uitzondering van de richtlijnen inzake het opsporings- en vervolgingsbeleid en inzake het beleid met betrekking tot de bestuurlijke politie (artikel 9).

Uit de voorbereidende werkzaamheden blijkt dat het doel van het toezicht ligt in het opsporen van de fouten, onvolkomenheden en disfuncties in de werking van de politiediensten en het formuleren van besluiten over dit onderwerp⁵². De opdracht van het Vast Comité P bestaat er in aan de hand van een waarheidsgetrouwe analyse van de toestand, na te gaan of de politieke verantwoordelijken op de een of andere manier de werking van de politiediensten moeten bijschaven.

Het betreft een opdracht tot een algemeen en systematisch overzicht van de politiediensten, dat de andere controle-opdrachten aanvult, met uitzondering van de administratieve en gerechtelijke overheden en hun beslissingen.

In feite gaat het om een adviesopdracht gericht op de te volgen politiek. Een eerste bedenking volgt uit de vaststelling dat het Vast Comité P, om verschillende redenen, dit algemeen en stelselmatig toezicht niet heeft kunnen uitoefenen, maar het zich tot heden hoofdzakelijk op de gemeentepolitie heeft toegelegd, hoewel de laatste maanden een zekere evolutie merkbaar is.

Vervolgens is het onbetwistbaar dat de wetgever aan het Vast Comité P twee soorten van onderzoek heeft opgedragen. Enerzijds is er wat door het Huishoudelijk reglement

---

⁵² Kamer van Volksvertegenwoordigers, Wetsontwerp - commentaar van artikel 1, 1305/1-90/91

omschreven wordt als een “Toezichtsonderzoek”, en voorzien door de artikelen 8 en 9 van de wet. Dit toezichtsonderzoek kan ambtshalve, of op verzoek van de bevoegde minister, of de bevoegde overheid, of op aanvraag van het Parlement gebeuren. Anderzijds is er het onderzoek van de klachten en aangiften die door particulieren worden gedaan. Deze onderzoeken vallen onder toepassing van artikel 16 van de wet en worden, theoretisch, door de Dienst Enquêtes P behandeld. Hieruit volgt dat een verzoek van de bevoegde minister, de bevoegde overheid of het Parlement enkel een toezichtsonderzoek kan zijn dat aanleiding geeft tot een verslag in de vorm zoals voorgeschreven door artikel 9.

In beide gevallen moeten de onderzoeken gevoerd worden met naleving van het artikel 1 waarin het doel en het opzet van de instelling is omschreven, en met artikel 2 waarin de grenzen aangegeven worden waarbuiten het Vast Comité P geen onderzoeken mag doen.

3. DE BIJZONDERE OPDRACHTEN

Een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan de bespreking van de onderzoeken : onder andere het onderzoek nr. 3869/95 bij de stedelijke politiekorpsen van de gemeentepolitie naar de werking van de hulpagenten van politie; het onderzoek nr. 1392/96 naar de eventuele extreem-rechtse activiteiten van de hoofdcommissaris van de politie te Schaarbeek; het advies nr. 6346/96 aan de Minister van Justitie met betrekking tot de beoordeling van het onderzoek naar het onderzoek; het advies nr. 8549/96 aan de Parlementaire Commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit.

In het Vast Comité P bestaan hierover afwijkende meningen : waar ligt de wettelijke basis voor een bijzondere opdracht ? Welke procedure moet daarbij gevolgd worden ?

De afwijkende mening houdt in dat de wet als het Huishoudelijk reglement slechts twee soorten van onderzoek kennen : het onderzoek van de klachten en aangiften en de uitvoering volgens de wettelijk voorgeschreven procedure, van toezichtsonderzoeken.

3.1. Het onderzoek nr. 3869/95 bij de stedelijke politiekorpsen van de gemeentepolitie naar de werking van de hulpagenten van politie

Er bestaat geen afwijkende mening, noch over de opdracht, noch over het eindrapport.

Nochtans kan men zich afvragen waarom dit onderzoek niet onder de vorm van een toezichtsonderzoek werd weergegeven, in de mate dat het beantwoordt aan de voorschriften van de artikelen 1, 8 en 9 van de wet.

3.2. Het onderzoek nr. 1392/96 naar de eventuele extreem-rechtse activiteiten van de hoofdcommissaris van de politie te Schaarbeek

In het dossier Schaarbeek vroeg de minister van Binnenlandse Zaken na te gaan of de hoofdcommissaris lid geweest was of nog was of actief was in een extreem rechtse beweging, en dit met het oog op de eventueel te nemen maatregelen, en om aanbevelingen te doen in verband met de benoemingsprocedure voor de politiediensten.

Dit onderzoek gaf het Vast Comité P de mogelijkheid het persoonlijk geval van de

hoofdcommissaris te onderzoeken maar gaf ook de kans om na te gaan op welke wijze de politiediensten deze oude aantijging hadden onderzocht, wat trouwens ook gebeurde.

Het onderzoeksverslag heeft zich echter beperkt tot enkele elementen met betrekking tot het individueel gedrag van een politieambtenaar. Het advies ging niet verder dan de noodzaak tot het screenen van de kandidaten, omdat door de Regering, kort daarvoor een voorstel van benoemingsprocedure voor de politieofficieren werd uitgebracht.

Het Vast Comité P oordeelde het niet gepast om het onderzoek over de wijze waarop de politiediensten de in het begin van de tachtiger jaren verkregen informatie hadden behandeld, verder te zetten, omdat er enerzijds een gerechtelijk onderzoek over liep, en anderzijds dit onderwerp het voorwerp uitmaakte van een onderzoek door een parlementaire onderzoekscommissie, die de mogelijkheid had om het Vast Comité P een opdracht te geven. (Op verzoek van de parlementaire onderzoekscommissie werd haar het verslag overigens medegedeeld).

In het onderzoek over het onderzoek (zaak DUTROUX) werd het bestaan van drie gerechtelijke onderzoeken niet als een hinderpaal voor het toezichtsonderzoek beschouwd.

Zoals het onderzoeksverslag opgesteld werd moet men zich de vraag stellen wat het Vast Comité P in de toekomst zal moeten doen wanneer het met een opdracht zal gelast worden met betrekking tot een individueel feit aangaande een politieambtenaar met het oog op (disciplinaire) maatregelen.

Is dit wel een opdracht voor een extern controleorgaan ?

In dit dossier stelt zich ook het probleem van de mededeling van het dossier of van een deel ervan, aan de minister. De voornaamste verklaringen van de betrokken politieambtenaar, afgelegd onder eed, werden, onmiddellijk na verhoor, op vraag van de minister van Binnenlandse Zaken met een brief van het Vast Comité P, aan de minister overgemaakt.

Deze materie wordt behandeld in de artikelen 9, 12 en 23 van de wet en van de artikelen 60 en 61 van het Huishoudelijk reglement.

Artikel 12 van de wet bepaalt :

“Teneinde hun besluiten van algemene aard voor te bereiden, kunnen de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat zich door het Vast Comité P elk onderzoeks dossier laten verzenden volgens de regels en onder de voorwaarden die zij bepalen en die er onder meer op gericht zijn de vertrouwelijke aard van de dossiers veilig te stellen en het privé-leven van personen te beschermen”.

Artikel 23 van de wet bepaalt :

“Wanneer een lid van de Dienst Enquêtes P ter gelegenheid van een onderzoek feiten vaststelt die een tuchtrechtelijke fout zouden kunnen uitmaken, geeft het hoofd van de Dienst Enquêtes P daarvan onverwijld kennis aan de bevoegde tuchtrechtelijke overheid”.

Artikel 23 verplicht het hoofd van de Dienst Enquêtes P om de bevoegde disciplinaire overheid,

dus de minister, onmiddellijk, in kennis te stellen van een fout die een tuchtrechtelijk vergrijp kan uitmaken.

Kan men uit dit artikel afleiden dat het Vast Comité P aan de minister het gehele, of een deel van het dossier, kan overmaken ?

Men moet het onderscheid maken tussen het ter kennis brengen van een feit en de mededeling van het gehele onderzoeks dossier of een deel ervan, verklaringen en getuigenissen inbegrepen. Men moet ook het doel en de mogelijke gevolgen van de mededeling onderscheiden : door artikel 12 van de wet wordt uitdrukkelijk bepaald dat de mededeling aan het Parlement enkel mogelijk is om algemene besluiten voor te bereiden en dit geen enkel persoonlijk gevolg kan hebben, temeer omdat hetzelfde artikel bepaalt dat het vertrouwelijk karakter van de dossiers moet geëerbiedigd worden en het privé-leven moet beschermd worden.

Deze waarborgen sluiten daarom de mogelijkheid uit tot mededeling van dezelfde elementen aan de minister, die ook de disciplinaire overheid is.

Wegens dezelfde waarborgen van vertrouwelijkheid en bescherming heeft de wetgever, zelfs in geval van mededeling van een onderzoeks dossier aan het Parlement, de beoordeling aan het Vast Comité P gelaten en heeft het Vast Comité P de mogelijkheid om de mededeling te weigeren.

De twee verschillende procedures zijn dus logisch : de verplichting voor het hoofd van de Dienst Enquêtes P om feiten, die een disciplinaire fout kunnen inhouden, mede te delen, mag noch het vertrouwelijk karakter van de elementen van het onderzoeks dossier noch de bescherming van het privé-leven in gevaar brengen.

Het Vast Comité P kan echter verder gaan, en heeft de mogelijkheid om aan het Parlement een deel of het gehele onderzoeks dossier mede te delen, omdat daarbij een dubbele waarborg is voorzien.

De opdracht van het Vast Comité P is dezelfde als deze van de wetgever waarvan het de emanatie is : een algemene beoordeling die de beoordeling van een individueel geval uitsluit.

Het onderzoek nr. 1392/96 overstijgt het individueel geval om zich te buigen over een algemene problematiek : de wijze waarop de betrokken politiediensten de informatie hebben behandeld en vervolgens het formuleren van algemene aanbevelingen met betrekking tot de benoemingsprocedures. Het gaat hier dus wel om een toezichtsonderzoek.

3.3. Het advies nr. 6346/96 aan de Minister van Justitie met betrekking tot de beoordeling van het onderzoek naar het onderzoek (DUTROUX)

In dit onderzoek wordt beweerd dat enkel een evaluatie gegeven werd van de verslagen van de procureurs-generaal met betrekking tot de geldende politiepraktijken.

Bij lezing van het verslag, is het niet duidelijk dat het Vast Comité P zich tot deze enkele opdracht heeft beperkt.

Het geschreven verslag moet overigens aangevuld worden met de openbare uiteenzetting in de commissie van justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Ook hier moet men teruggrijpen naar de wettelijke beperkingen en de voorgeschreven werkwijzen.

Door de artikelen 2, §1 en 9, §1 van de wet wordt het toezicht op de gerechtelijke overheden en de handelingen die zij stellen alsook de richtlijnen in verband met het strafbeleid en de vervolging, uitgesloten uit de bevoegdheid van het Vast Comité P.

Naar verluid van de artikelen 12 en 13 van de wet kan het Vast Comité P enkel oordelen over de mededeling van zijn eigen onderzoeksdossiers.

Artikel 14 van de wet bepaalt dat, op verzoek van de voorzitter van het Vast Comité P, de Procureur-generaal afschriften kan bezorgen van stukken of documenten of van inlichtingen betreffende strafrechtelijke procedures ten laste van leden van de politiediensten voor misdaden of wanbedrijven begaan tijdens de uitoefening van hun ambt.

Indien evenwel het stuk, het document of de inlichting een lopend gerechtelijk onderzoek betreft, kan het of zij slechts worden meegedeeld met akkoord van de onderzoeksrechter.

Buiten de vraag of het gerechtelijk onderzoek lastens leden van een politiedienst werd gevoerd en de toelating van de gerechtelijke overheden gevraagd en/of bekomen werd, kan opgemerkt worden dat het Vast Comité P geen kennis nam van de volledige gerechtelijke dossiers, wat, als werkmethode, aanleiding kan geven tot discussie.

Hier stellen zich dezelfde vragen als deze opgeworpen in de rubriek 3.2. (het dossier Schaarbeek) met betrekking tot de mededeling van bepaalde stukken uit het onderzoeksdossier aan de minister.

3.4. Het advies nr. 8549/96 aan de Parlementaire Commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit

In het verslag met betrekking tot het Hoog Comité van Toezicht, wordt verwezen naar een verzoek van de parlementaire commissie over de georganiseerde criminaliteit en naar een verzoek uitgaande van de minister van het openbaar ambt. Deze verzoeken kunnen echter niet losgekoppeld worden van de klachten die bij het Vast Comité P door de ambtenaren-generaal werden neergelegd.

Ongeacht de inhoud van dit verslag, is het belangrijk erop te wijzen dat deze onderzoeken ook betrekking hadden op het geheel van een politiedienst, dat een advies gegeven werd voor een structurele oplossing en dat de vraag tot opname van deze in een andere dienst, en dus de wijziging van het politielandschap, behandeld werd.

Door dit onderzoek wordt de vraag gesteld naar de opdracht van het Vast Comité P zoals vervat in artikel 1 van de wet : de coördinatie en de doelmatigheid van de politiediensten en dus de problematiek van het politielandschap. Het moet vastgesteld worden dat geen enkel verzoek in die zin aan het Vast Comité P werd gedaan en het Vast Comité P evenmin ambtshalve deze materie heeft benaderd.

Gezien het wetsvoorstel tot wijziging van de wet ⁵³, waarin de coördinatie en de doelmatigheid van de politiediensten aan de bevoegdheid van het Vast Comité P wordt onttrokken en vervangen door alleen een controleopdracht, blijft de vraag omtrent de bevoegdheid van het Vast Comité P in dit domein actueel.

Uitgaand van het fundamenteel belang dat de wet aan deze bevoegdheid hecht, moet men zich de vraag stellen waarom een dergelijke wijziging is tussengekomen.

Gezien het belang van deze opdracht, zoals uitgevoerd in het onderzoek betreffende het Hoog Comité van Toezicht, is het duidelijk dat het verkieslijk ware geweest dit onderzoek onder de vorm van een toezichtsonderzoek te voeren.

4. CONCLUSIES

Onder druk van de omstandigheden heeft het Vast Comité P zijn eigen bevoegdheden en werkwijzen geïnterpreteerd.

Aangaande deze interpretatie bestaan er andere meningen in het Vast Comité P.

Het is blijkbaar nuttig deze afwijkende meningen nader te bekijken, niet om het verleden te beoordelen, maar om uit die ervaring, lessen te trekken om de wet te verbeteren.

De enige remedie, maar weliswaar de moeilijkste, ligt in de bevestiging van de specificiteit van het Vast Comité P. Het gaat om de principes en die vloeien voort uit de wet van 18 juli 1991.

Het is aan deze principes, namelijk de legaliteit, de onafhankelijkheid, de bestendigheid en de doelmatigheid, dat het Vast Comité P, als extern controleorgaan van de wetgevende macht, met een collegiale en pluralistische samenstelling, zijn bestaansrecht ontleent.

Indien men deze basisprincipes wijzigt, verdwijnen het bestaansrecht en de specificiteit van deze instelling.

Het moet herhaald worden : de wet op de Vaste Comités is een merkwaardige wet die een weerspiegeling is van de fundamentele waarden van een waarachtige democratie.

Nu is de tijd gekomen om de opdrachten, bevoegdheden en werkwijzen, aan de hand van de gegeven interpretaties, te verduidelijken.

---

⁵³ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 18 juli 1991, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 673/1-95/96.

***Hoofdstuk V :
algemene conclusies en aanbevelingen***

Inleiding

Naar luid van artikel 11 van de wet van 18 juli 1991 kan het jaarverslag algemene conclusies en aanbevelingen bevatten.

Deze algemene conclusies en aanbevelingen vormen de neerslag van het onderzoekswerk dat het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes het afgelopen werkjaar hebben verricht.

Gelet op de beperkte respons van de bevoegde overheden op aanbevelingen uit vorige jaarverslagen worden sommige die nog steeds brandend actueel zijn, herhaald.

Het is een feit dat vele duizenden politieambtenaren dag in dag uit, blijk geven van een behoorlijk professionalisme, een sterk ontwikkelde beroepsernst en een correcte houding in hun betrekkingen tot de burgers.

De controle op de bescherming van de grondwettelijke rechten en vrijheden van de burgers toont echter aan dat er nood is aan wetgevende initiatieven en aan een ethische omkadering van de regelgeving. Daarnaast blijkt dat de politionele delinquentie en ander afwijkend gedrag dikwijls en voor sommige politiediensten grotendeels ongestraft blijft.

Het toezicht op de doelmatigheid van de politiediensten bevestigt de grote nood aan modern politiemangement, zowel op het niveau van de politiediensten als op het niveau van de politieoverheden. De opsporing verkeert in grote crisis en heeft dringend nood aan wetgevende impulsen.

Het toezicht op de coördinatie van politiediensten tenslotte komt tot een veel fundamentele conclusie.

De huidige politiestructuren bieden geen waarborgen meer voor een efficiënte en vooral doeltreffende politiezorg. Hier past maar een remedie : hervormen.

Deze hervorming moet wel worden voorafgegaan door een analyse van wat de bevolking en de democratisch verkozen overheden verwachten van een veiligheidsbeleid. De herstructurering kan geen doel op zich zijn maar een gevolg van de gestelde verwachtingen en een middel om ze te bereiken.

Indien de hervorming van het politielandschap een feit zou worden is er ongetwijfeld nood aan een democratische, externe controle over de politie.

Het huidig controleorgaan zal immers niet volstaan om de grote concentratie aan macht en bevoegdheden binnen een geïntegreerde politiestructuur op afdoende wijze te controleren.

Naast een aantal functionele waarborgen die eigen zijn aan de politiestructuur zelf, zal dus moeten voorzien worden in een structurele waarborg voor democratische controle.

1. DE BESCHERMING VAN DE GRONDWETTELIJKE RECHTEN EN VRIJHEDEN VAN DE BURGERS

De politiefunctie kan omschreven worden als een institutionele functie tot bescherming en regeling van de maatschappelijke orde, die de uitoefening van de fundamentele rechten mogelijk moet maken en moet voorkomen dat deze orde wordt verstoord ⁽⁵⁴⁾.

Met dit doel voor ogen legt de wet op het politieambt vooral de opdrachten en bevoegdheden van de verschillende politiediensten zo duidelijk mogelijk vast. Nochtans vertoont de wet nog een aantal leemten met betrekking tot politietechnieken, politiemethoden en de hulpverlening.

Het gebrek aan standaardisering, het potentieel gevaar, de onvoorspelbaarheid en de diversiteit van het werk leggen soms een zware druk op de schouders van de politieambtenaren. Ervaring wordt zeer belangrijk en wordt meer verkregen via de voorbeelden van andere collega's dan via opleiding en training die in de huidige situatie ontoereikend wordt verstrekt ⁽⁵⁵⁾.

De politieambtenaar ondergaat aldus een socialisatieproces waarin hem geleerd wordt hoe “het spel moet gespeeld worden”.

Dit socialisatieproces maakt binnen de organisatie deel uit van de politiecultuur, die niet homogeen is, zelfs niet binnen één organisatie.

Er zijn bij de politie duidelijk subculturen waartussen informele netwerken bestaan die worden gevormd rond bepaalde taken (bijvoorbeeld interventiediensten, gerechtelijke brigades, wijkdiensten, enzovoort).

Het blijkt nu dat een groot deel van de incidenten die zich voordoen tussen politieambtenaren en burgers en die aanleiding geven tot hetzij een aangifte of klacht, hetzij een gerechtelijk dossier, hetzij een melding artikel 26, kunnen gesitueerd worden binnen dergelijke subculturen.

Deze vaststelling moet alleszins leiden naar een grondig beraad over de basisopleiding van politieambtenaren maar nog meer over de voortgezette en de permanente opleiding.

De tendens van de vorige jaren waarbij het accent voornamelijk ligt bij het gebruik van geweld en het opleggen van dwangmiddelen blijft aanhouden.

Het aantal gevallen van fysiek en geestelijk geweld en daden van willekeur blijven stijgen.

Niet dat de geregistreerde aantallen al moeten leiden tot grote ongerustheid. Daarvoor is de informatie nog te beperkt en het “zwart cijfer” te onbekend.

Maar elke aantasting van de rechten en vrijheden van de burger door een politieambtenaar is er een teveel.

---

⁵⁴ G.L. BOURDOUX, E. DE RAEDT, A. DUCHATELET en J. SEURYNCK, De wet op het politieambt, Uitgeverij Politeia vzw, Brussel, 1993, 21.

⁵⁵ C. ELIAERTS, E. ENHUS en R. SENDEN, Politie en bevolking, Politeia vzw, Brugge, 1992.

Dus onverminderd de maatregelen die recent werden getroffen ⁽⁵⁶⁾ is het geen overbodige luxe hier een en ander te herhalen.

In de uitoefening van hun opdrachten moeten de politieambtenaren soms overgaan tot het gebruik van dwangmiddelen en geweld.

Aangezien het individueel recht op fysieke integriteit en persoonlijke vrijheid fundamenteel is, hetgeen door het internationaal recht wordt bevestigd, is dit aspect van de rol van de politie van buitengewoon belang.

De wet op het politieambt, het Strafwetboek en het Wetboek van strafvordering bevatten nauwkeurig omschreven normen die het de politiediensten toelaten gebruik te maken van geweld : wettige verdediging, afweging van de risico's, gradueel antwoord, legaliteits-, noodzakelijkheids- en proportionaliteitsbeginsel, laatste middel.

Voor het gebruik van dwangmiddelen is de regelgeving minder sluitend.

Is de gerechtelijke aanhouding vrij strikt geregeld, kan dat niet gezegd worden van de bestuurlijke aanhouding.

Reeds in 1993 stelde het Europees Comité ter voorkoming van foltering en onmenselijke behandeling en bestraffing dat de kwaliteit van het optreden van politiediensten, met betrekking tot personen die van hun vrijheid worden beroofd, voor kritiek vatbaar was ⁽⁵⁷⁾.

In het jaarverslag van 1996 werd daarvoor de volgende aanbeveling geformuleerd :

“Er is dringend nood aan een grondige en systematische analyse van de omstandigheden waarin politionele aanhoudingen tot stand komen, verder verlopen en uitgevoerd worden en de wijze waarop de van hun vrijheid beroofde personen worden behandeld.

Op basis van dergelijke grondige analyse van de bestaande praktijken en gewoontes, waarbij men ook de problemen van de politieambtenaren moet in acht nemen, kan overgegaan worden tot een adequate, consistente en omvattende regelgeving, waarin de mogelijkheden tot directe controle en eventuele sanctionering zijn ingebouwd”.

Met betrekking tot de huiszoeking worden voornamelijk misbruiken vastgesteld van de mogelijkheid tot het uitvoeren van de “huiszoeking met toestemming”.

Voor andere dwangmiddelen bestaat helaas nog altijd geen regeling of laat de regeling nog te veel ruimte voor interpretatie en afwijkende toepassing. Dat is onder meer het geval voor de identiteitscontroles en de fouilleringen en voor het gebruik van handboeien.

De wet is echter nooit duidelijk genoeg, om de concrete voorwaarden waarin de

---

⁵⁶ Omzendbrief POL56 betreffende het toezicht op het gebruik van geweld door politieambtenaren, Ministerie van Binnenlandse Zaken, 20 december 1996, B.S. van 21 januari 1997.

⁵⁷ Raad van Europa, Rapport aan de Belgische regering met betrekking tot het bezoek van het Europees Comité ter voorkoming van foltering en onmenselijke behandeling en bestraffing aan België van 14 tot 23 november 1993, Straatsburg, Brussel, 1994.

politieambtenaar geweld mag gebruiken, te schetsen.

In de praktijk van het politieoptreden beslist de politieambtenaar voor een groot deel zelfstandig of het concrete doel het geweld rechtvaardigt. Hij is het in feite die de grens trekt tussen legaal gebruik en illegaal gebruik van geweld. De rechterlijke controle op het politieoptreden vindt altijd plaats na afloop van het geweldgebruik aan de hand van de door de wetgever gestelde criteria. Het is dan ook van het grootste belang dat de individuele politieambtenaar zijn eigen mogelijkheden en beperkingen kent en de door de wetgever voorgehouden criteria perfect beheerst.

Daar tegenover staat dat moreel en feitelijk van elke politieambtenaar mag verwacht worden dat hij beseft dat het bezitten van bevoegdheden ook verantwoordelijkheden meebrengt en dat hij de morele plicht heeft in alle omstandigheden weloverwogen te handelen en dat hij desnoods zijn overwegingen achteraf kan motiveren.

De meest efficiënte controle op het gebruik van geweld, is de preventieve controle via opleiding, training en precieze onderrichtingen.

In het jaarverslag van 1996 werden daarvoor volgende aanbevelingen geformuleerd :

“In de opleiding moeten andere accenten gelegd worden met betrekking tot het gebruik van geweld. De huidige opleiding schenkt voldoende aandacht aan de theoretische principes van geweld maar bereidt te weinig voor op het hanteren van conflictsituaties.

Uit de praktijk blijkt dat (te) veel politieambtenaren zichzelf in een situatie manoeuvreren waarin voor hen niets anders overblijft dan geweld te gebruiken.

Er is dan ook veel resultaat te bereiken met het opleiden van politieambtenaren in het beoordelen van potentiële conflictsituaties en het anticiperen van dergelijke situaties.

Kennis, kunde en vaardigheden zijn onverbrekkelijk verbonden met voorwaarden inzake studie, oefening en training.

De politieambtenaar die deze voorwaarden niet in acht neemt verliest ongetwijfeld aan capaciteit. Naarmate het potentieel aan legitiem geweld verkleint vergroot het risico op illegaal geweld.

De politiekorpsen moeten aandacht schenken aan de geweldscapaciteit van hun ambtenaren en hun de mogelijkheid bieden, casu quo verplichten, zich voortdurend technisch, praktisch en fysisch op peil te houden.

Via de klassieke circulaires bestaan er principiële onderrichtingen voor het gebruik van geweld op basis van de uitlegging van de wet.

Deze circulaires moeten aangevuld worden met bijkomende, op taakniveau afgestemde richtlijnen door de beleidsverantwoordelijken van de politiekorpsen.

Het is immers logisch dat zelfs in de veronderstelling dat elke politieambtenaar van een korps de algemene principes kent en zou willen toepassen, er zich in de praktijk

omstandigheden voordoen waarbij in identieke situaties grote resultaatsverschillen mogelijk zijn, al naargelang welke politieambtenaar met het geweld wordt geconfronteerd.

De politieambtenaar staat in de praktijk veelal voor het onbekende. Het is dan ook een kenmerk van goed beleid hem voor een aantal situaties preventief te beschermen door :

- ❑ *algemene richtlijnen gebaseerd op de uitlegging van de wet;*
- ❑ *bijkomende richtlijnen afgestemd op taakniveau;*
- ❑ *controle op de geweldscapaciteit van de individuele politieambtenaar;*
- ❑ *de opleiding te hervormen naar geïntegreerde geweldbeheersing”⁽⁵⁸⁾.*

Een aantal bijzondere opdrachten van het Vast Comité P hebben het afgelopen jaar nog een paar belangrijke problemen op schrijnende wijze blootgelegd, voornamelijk in het domein van het bewijs in strafzaken en de wijze waarop bepaalde politietechnieken- en methodes worden aangewend⁽⁵⁹⁾.

De poging tot het regelen van bijzondere opsporingstechnieken via een ministeriële circulaire biedt onvoldoende waarborgen om misbruiken te voorkomen. Dat is ook nu weer gebleken.

Het ontbreken van sluitende regelgeving met betrekking tot de relatie van politieambtenaren met getuigen en/of verdachten in de fase van het opsporingsonderzoek of zelfs daarvoor (de zogenaamde pro-actieve recherche) laat teveel ruimte voor interpretatie en misbruiken.

De bescherming van de individuele rechten van de burger is een fundamentele opdracht voor de politie. Bescherming van individuele rechten betekent in de eerste plaats, die rechten ontzien en in de tweede plaats de maximale uitoefening ervan mogelijk te maken.

In deze context ontstaat het spanningsveld tussen bescherming enerzijds en aantasting anderzijds. De bescherming van de fundamentele rechten is in oorsprong een nationale aangelegenheid : elke staat afzonderlijk heeft gedurende lange tijd bepaald welke mensenrechten binnen zijn jurisdictie beschermd worden en hoe dit moet gebeuren.

De internationalisering van onze maatschappij heeft gezorgd voor een universele benadering.

In Nederland heeft de Commissie van Traa ook gepleit voor een zo strak mogelijke, wettelijke regeling in het belang van de politieambtenaar en van de burger :

“In de democratische rechtsstaat vraagt elk optreden van bestuur, justitie en politie een zo precies mogelijke wettelijke grondslag. Bij de toepassing van strafrecht en strafvordering binnen de democratische rechtsstaat kan het doel de middelen heiligen... Regeling van de opsporingsmethoden is noodzakelijk, zowel naar inhoud als naar procedure en controle. Het gaat niet alleen om de vraag wat er mag, maar ook om de vraag hoe toezicht en gezag worden uitgeoefend... Alle opsporingshandelingen dienen

---

⁵⁸ Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslag 1996.

⁵⁹ Advies nr. 6346/96 aan de heer Minister van Justitie met betrekking tot de beoordeling van het onderzoek naar het onderzoek en het toezichtsonderzoek nr. 9167/96 naar de wijze waarop de politiediensten zijn opgetreden bij de samenstelling van een dossier, dat aanleiding gaf tot de toepassing van de procedure van artikel 103 van de Grondwet ten aanzien van Vice-eerste minister Di Rupo.

te worden verricht onder het gezag van het openbaar ministerie. Er kan geen eigen domein voor politie of andere opsporingsdiensten bestaan”⁽⁶⁰⁾.

Binnen de Raad van Europa wordt dan ook gestreefd naar een democratische visie op politie die drie krachtlijnen omvat :

1.1. De bescherming van de individuele rechten van de burger

De naleving en de bescherming van de individuele rechten en vrijheden en de ontwikkeling van de democratische maatschappij zijn altijd de leidraad bij het optreden van de politiediensten en vormen dus de belangrijkste krachtlijn van het politieambt. De bevoegdheid toegekend aan de politie kan niet worden beschouwd als een doel op zich en moet één van de mogelijke middelen voor de bevoegde overheid blijven om de sociale orde te waarborgen. De politiediensten verzekeren een openbare dienst. Zij staan dus ten dienste van het publiek maar moeten, net zoals de overheden die ze inwerkingstellen, bij hun optreden ook de democratische instellingen eerbiedigen.

1.2. Gezag en verantwoordelijkheid van de politieoverheden

De politiediensten zijn uitvoeringsorganen die optreden onder het gezag en de verantwoordelijkheid van specifieke overheden aangewezen door of krachtens de wet. Hetzelfde geldt wanneer ze op eigen initiatief optreden overeenkomstig de bevoegdheden die hun werden opgedragen door of krachtens de wet. Hun optreden moet altijd binnen de perken van de wettelijkheid blijven en binnen de grenzen van de opdrachten en de bevoegdheden die hun werden toevertrouwd.

In ieder geval moet het optreden van de politie aan de volgende principes beantwoorden:

- een wettelijke basis voor het optreden;
- een wettelijk doel voor het optreden;
- een sociale behoefte om het optreden van de politie in een democratie te rechtvaardigen.

1.3. Rechtszekerheid voor de burger en de politieambtenaar

De wet moet onder meer tegemoet komen aan de nood tot verbetering van de rechtszekerheid van zowel de burger als de politieambtenaar. Dit komt onder meer tot uiting door enerzijds het benadrukken van de rechtsgronden voor het gebruik van de dwang en anderzijds in het benadrukken van het principe dat het gebruik van de dwang, slechts toegestaan is in de voorwaarden voorzien door of krachtens de wet en in het kader van de opdrachten en bevoegdheden van de politiediensten of -ambtenaren die er deel van uitmaken⁽⁶¹⁾.

De wetgever zal bij het zoeken naar oplossingen ook rekening moeten houden met de Europese regelgeving.

---

⁶⁰ Inzake opsporing, Enquêtecommissie opsporingsmethoden, Tweede Kamer der Staten-generaal, 'S Gravenhage, 1996, 451.

⁶¹ Raad van Europa, Les Droits de l'Homme et la Police, Strasbourg, 1997.

Meer bepaald het E.V.R.M. ⁽⁶²⁾ is zich de laatste jaren meer en meer gaan bekommeren om de bescherming van de rechten van de mens in zijn relatie tot de politiediensten.

In een resem van arresten van het Hof voor de Rechten van de Mens en bevindingen van de Commissie schuilen veel zaken die betrekking hebben op de werking van de politie⁽⁶³⁾.

Het principe van het E.V.R.M. is vrij duidelijk. Voor handelingen van de overheid die neerkomen op een inbreuk op de grondrechten van de burger, eist het E.V.R.M. een wettelijke basis. Maar voor sommige inbreuken gaat men verder. Zo moet politiegeweld niet alleen op een wettelijk basis steunen maar moet het ook noodzakelijk zijn om in de ogen van het Hof en van de Commissie genade te vinden.

De uitoefening van de bestuurlijke en van de gerechtelijke politie moet niet alleen voorzien zijn in de interne wetgeving maar ook voldoende uitgelegd en toegankelijk voor de burger.

“Il faut d’abord que la “loi” soit suffisamment accessible : le citoyen doit pouvoir disposer des renseignements suffisants, dans les circonstances de la cause, sur les normes juridiques applicables à un cas donné. En second lieu, on ne peut considérer comme une “loi” qu’une norme énoncée avec assez de précision pour permettre au citoyen de régler sa conduite : en s’entourant au besoin de conseils éclairés, il doit être à même de prévoir, à un degré raisonnable dans les circonstances de la cause, les conséquences de nature à dériver d’un acte déterminé” ⁽⁶⁴⁾.

Dat geldt natuurlijk ook voor de politieambtenaren zelf voor wie de regelgeving zo expliciet mogelijk moet worden uitgelegd ⁽⁶⁵⁾.

Het geheel van wetgevende en normerende initiatieven zal echter slechts efficiënt kunnen toegepast worden indien het gekoppeld wordt aan een beroepsethiek.

Een interpolitiepolitieontologie gebaseerd op de fundamentele waarden van maatschappij en haar politie zal verder normerend werken en kan het wederzijds vertrouwen herstellen.

Uitgangspunt zou de op 8 mei 1979 aanvaardde resolutie 690 van de Raad van Europa kunnen zijn : een verklaring voor de politie die de beroepsethische grondslagen, de status en de rol van de politie in de samenleving tot onderwerp heeft.

---

⁶² Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, goedgekeurd bij wet van 13 mei 1955, Belgisch Staatsblad van 19 augustus 1955, erratum Belgisch Staatsblad van 29 juni 1961.

⁶³ P. DE HERT, Europese rechtspraak inzake dwangmiddelen, (...), politiegeweld, (...), anonieme getuigen, etc., Vigiles, 1996, nr.4.

⁶⁴ Arresten van het Europees Hof van de Rechten van de Mens, Zaak Sunday Times, reeks A n° 30, □49.

⁶⁵ In september 1996 heeft de Ligue des Droits de l’Homme, in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, een handleiding voor politieambtenaren opgesteld met betrekking tot de nationale en internationale wetgeving inzake rechten van de mens in hun relatie tot de politiefunctie. In oktober 1996 heeft de Liga voor Mensenrechten, eveneens in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, een cursus mensenrechtenvorming in politiescholen, uitgewerkt.

De verklaring is gebaseerd op het E.V.R.M. en leidt daaruit zowel de voor de politie bindende principes alsook de verplichtingen van de maatschappij tegenover haar politie af. Openbare orde en veiligheid worden als noodzakelijke grondslagen voor het volledig waarborgen van de mensenrechten en grondrechten gekarakteriseerd.

De verklaring benadrukt de sterke afhankelijkheidsverhouding tussen de maatschappij en haar politie op basis van drie beginselen :

- ❑ wie mensenrechten schendt, hoort niet bij de politie thuis;
- ❑ de politieambtenaren hebben de daadwerkelijke morele en materiële steun van de samenleving nodig;
- ❑ de moeilijke, soms gevaarlijke taak van de politie is niet uitvoerbaar, als daarvoor geen voldoende nauwkeurige regels bestaan.

Een formele erkenning van deze verklaring, kan een belangrijk signaal betekenen en de aanzet vormen tot de realisatie van een “echte” deontologische code ⁽⁶⁶⁾.

Wetgeving, regelgeving, opleiding, training en onderrichtingen zullen, zelfs in de meest geavanceerde vorm, nooit kunnen beletten dat er nog altijd gevallen van deviantie of delinquentie zullen vastgesteld worden.

“Wanneer in specifieke gevallen blijkt dat alle omstandigheden voorhanden waren om de dwang op een correcte en aanvaardbare manier te laten verlopen, en dat de ontsparing te wijten is aan de persoon van de ambtenaren zelf hetzij als uitvoerders, hetzij als verantwoordelijke voor de uitvoering, moeten de gerechtelijke en tuchtrechtelijke overheden hun verantwoordelijkheid opnemen en door sanctionering het deviant gedrag afwijzen” ⁽⁶⁷⁾.

De gerechtelijke overheden zijn echter vaak van oordeel dat het niet opportuun is politieambtenaren gerechtelijk te vervolgen en verwijzen naar de disciplinaire overheid. Maar de bestuurlijke overheid begint geen tuchtprocedure, omdat zij ten onrechte meent dat bij ontstentenis van gerechtelijke vervolging een tuchtprocedure niet opportuun is.

De cijfers van vonnissen en arresten betreffende misdaden en wanbedrijven begaan door politieambtenaren spreken, ondanks het beperkte cijfermateriaal, boekdelen.

Het is duidelijk dat de meerderheid van de politie delinquentie ongestraft blijft, voornamelijk op het vlak van de aantasting van de fundamentele rechten en vrijheden van de burgers, met alle gevolgen vandien.

Er zijn geen officiële cijfers bekend over het aantal tuchtstraffen bij de politiediensten. Op basis van officieuze gegevens verstrekt door de Gewesten zouden in 1996 bij de gemeentepolitie 481

---

⁶⁶ Voorbeeld van dergelijke code vindt men in Canada, Règlement sur la déontologie et la discipline des membres de la Sûreté du Québec, Loi de police, L.R.Q., C.P-13, a.57.1, avril 1987.

⁶⁷ Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslag 1996.

tuchtstraffen zijn uitgesproken voor een totaal van 18.946 politieambtenaren ⁽⁶⁸⁾.

Op basis van informatie van de Generale Staf van de rijkswacht werden in 1996 in totaal 322 tuchtstraffen opgelegd voor 15.791 politieambtenaren ⁽⁶⁹⁾.

Een beetje tegen de gangbare opinie in ligt het aantal tuchtstraffen bij de gemeentepolitie (1 per 39 politieambtenaren) dus toch hoger dan bij de rijkswacht (1 per 49 politieambtenaren).

Voor de gerechtelijke politie bij de parketten zijn geen cijfers gekend.

Over het aantal gevoerde tuchtprocedures is weinig of niets bekend. Er bestaat noch bij de gemeenten noch bij de rijkswacht een verplichting om een tuchtprocedure te melden.

Het tuchtrecht bij de politiediensten is dringend aan herziening toe.

Reeds eerder wees het Vast Comité P op de noodzaak tot evaluatie.

“Het is aangewezen om op korte termijn de uitvoerbaarheid van de bestaande tuchtprocedures te evalueren en de oprichting in overweging te nemen van een onafhankelijk tuchtorgaan dat zou worden belast met de tucht over alle politieambtenaren en ter zake ook uitspraak doet. Dit orgaan zou trouwens het voordeel bieden dat een voor alle politiediensten gemeenschappelijke rechtsleer en rechtspraak kan worden uitgewerkt en dat het billijkheids- en gelijkheidsbeginsel zou worden nageleefd. De tuchtrechtelijk vervolgte politieambtenaar zou het ook een grotere garantie op onpartijdigheid bieden” ⁽⁷⁰⁾.

De problemen zijn talrijk maar werden onlangs, in opdracht van de Minister van Binnenlandse Zaken, toch in kaart gebracht ⁽⁷¹⁾.

Er is eerst en vooral de enorme diversiteit tussen de verschillende politiediensten. De tuchtregelingen zijn inhoudelijk zeer verschillend en zorgen in het kader van de samenwerking tussen de politiediensten voor ongelijke toestanden.

Ten tweede is er de complexiteit van de procedures met de ontoegankelijkheid tot gevolg. Het peloton van regelgevers is te situeren op alle niveaus van de staatsstructuur ...

---

⁶⁸ Het opleggen van tuchtstraffen aan leden van de gemeentepolitie behoort tot de bevoegdheid van de gemeenten en de provincies, met uitzondering van de commissarissen en hoofdcommissarissen van politie die voor bepaalde straffen enkel door de Koning kunnen worden gesanctioneerd.

Het opleggen van een tuchtstraf is een handeling die onderworpen is aan het administratief toezicht; dit houdt in dat elke tuchtstraf moet meegedeeld worden aan de toezichthoudende overheid.

Aldus werden aan het Vlaams Gewest 129 tuchtstraffen gemeld (1 per 70 politieambtenaren) aan het Waals Gewest 105 tuchtstraffen (1 per 49 politieambtenaren) en aan het Brussels Gewest 247 tuchtstraffen (1 per 17 politieambtenaren).

⁶⁹ Telkens bij de rijkswacht een tuchtstraf wordt uitgesproken wordt dit gemeld aan het Commando.

⁷⁰ Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslag 1995.

⁷¹ Y. HAECK, Tuchtrecht bij de politiediensten, Uitgeverij Politeia vzw, Brussel, 1996.

Ten derde is er de toenemende “jurisdictionisering” van het tuchtrecht die het probleem doet ontstaan dat de “rechters” niet opgewassen zijn tegen de “verdedigers” met alle gevolgen vandien.

Tenslotte, maar niet minder belangrijk is er de vaststelling dat de tuchtfouten nauwelijks of niet zijn gedefinieerd, noch gekoppeld aan bepaalde tuchtsancties. Dat heeft een enorme appreciatiemarge tot gevolg en dus ook significante verschillen in bestrafing.

Wil men dus de fundamentele rechten en vrijheden van de burgers waarborgen dan moeten de aantastingen ervan door politieambtenaren, waar nodig, op dezelfde wijze worden gesanctioneerd.

Op disciplinair vlak vraagt dat alleszins een aantal aanpassingen.

Opdat coherent tuchtrechtelijk beleid kan worden gevoerd moet de regelgeving gecentraliseerd worden.

De procedure(s) of althans onderdelen van de procedure moet(en) geharmoniseerd worden.

De tuchtorganen en de beroepsmogelijkheden moeten gelijkgeschakeld worden. De creatie van een overkoepelend tuchtorgaan voor alle politiediensten lijkt hier de oplossing.

Tenslotte, maar opnieuw niet minder belangrijk, moet het probleem van de omschrijving en de tarifiëring van tuchtfouten geregeld worden. Heel wat specialisten zijn het daarover eens⁽⁷²⁾.

Het bestaan van expliciete normen en de bevestiging daarvan in een georganiseerd toezicht zal bijdragen om de cultuurverandering waaraan de politiediensten zoveel nood hebben, te versnellen en te vergemakkelijken.

De strikte naleving van de normen zal de kloof tussen de burger en de politie verkleinen en zal bijdragen aan de ontwikkeling van het model dat de overheid voorstaat, namelijk dat van de politie dicht bij de burger.

Om te komen tot een meer sluitende en betere bescherming van de grondwettelijke rechten en vrijheden van de burgers in hun relatie tot de politiediensten is het noodzakelijk :

- ❑ de normering van politiebevoegdheden te vervolledigen, te verfijnen en te legaliseren;
- ❑ de normering te koppelen aan een beroepsethiek gebaseerd op een

⁷² C. FIJNAUT en K. LOUWAERT, Het Belgisch politiewezen, Kluwer, Antwerpen, 1995.

W. BRUGGEMAN, De wet op het politieambt; een compromis, een mijlpaal of een doorbraak, T. Gem., 1993.

B. DE RUYVER, Tussen wet en werkelijkheid. Bespiegelingen over tuchthandhaving en rechtshandhaving, in Politie & Gezag, Politeia vzw, Brussel, 1995.

F. DELPEREE, L'exercice de la fonction disciplinaire dans les administrations centrales du pays du Marché Commun, Paris, 1969.

democratische visie op politie;

- het ontwikkelen van een interpolitie deontologie;
- het tuchtrecht, met inbegrip van een omschrijving en tarifiëring van tuchtfouten, te ontwikkelen en te herzien;
- te zorgen voor een adequate sanctionering van politieel gedrag dat na weging, onaanvaardbaar werd bevonden.

De uitvoering van deze aanbevelingen zal bovendien bijdragen tot een harmonisering van de werking van de politiediensten over het algemeen.

2. DE DOELMATIGHEID VAN DE POLITIEDIENSTEN

Krachtens de wet van 18 juli 1991 moet het Vast Comité P toezien op de doelmatigheid van de politiediensten. De inhoud en de uitvoering van deze opdracht en de talrijke vragen die eruit voortvloeien houden de aandacht van het Vast Comité P sedert zijn oprichting gaande.

Deze opdracht heeft niets te maken met de coördinatieproblematiek, maar impliceert het meten van de prestaties, met als belangrijkste doel bij te dragen tot een betere besluitvorming teneinde betere resultaten te bereiken. De andere doelstellingen vloeien eruit voort en omvatten de volgende pistes :

- ❑ verbeteren van de werking van de diensten (efficiëntie en kwaliteit van de geleverde dienst);
- ❑ verbeteren van de mechanismen in verband met toezicht en responsabilisering van de politieambtenaren;
- ❑ motiveren van de politieambtenaren teneinde de resultaten te verbeteren;
- ❑ besluitvormers informatie aanreiken waardoor zij een band kunnen leggen tussen gezag en leiding.

2.1. Het politiemangement

(73)

Het woord doelmatigheid is een synoniem van efficiëntie. In het kader van de analyse van de doelmatigheid heeft het evenwel een ruimere betekenis en refereert het naar doeltreffendheid en efficiëntie.

Efficiëntie heeft tot doel diensten te “produceren” aan de laagst mogelijke prijs en heeft betrekking op de verhouding tussen de activiteiten of de prestaties aan de ene kant en de gebruikte middelen aan de andere kant. Het meten van de efficiëntie vertaalt dus de relatie middel-prestatie en de efficiëntie indicator heeft betrekking op de relatie middel-activiteit.

De doeltreffendheid is de verhouding tussen enerzijds de activiteiten of de prestaties en anderzijds de gevolgen zoals bepaald in het kader van de operationele doelstellingen. Het meten van de doeltreffendheid vertaalt de relatie prestatie-gevolg terwijl de doeltreffendheid indicator betrekking heeft op de relatie activiteit-gevolg.

Het meten van de prestaties (van de doelmatigheid) impliceert dus noodzakelijkerwijs de evaluatie van de resultaten, waardoor de activiteiten van een bepaalde politiedienst met terugwerkende kracht kunnen worden bekeken en de projecten (doelstellingen) kunnen worden herzien of opnieuw gedefinieerd. De eerste stap in de richting van het meten van de prestaties bestaat noodzakelijkerwijs uit een duidelijke omschrijving van de doelstellingen van de dienst.

De latere evaluatie moet de noodzakelijke legitimiteit verlenen om contact te leggen met de verschillende actoren en de cliënten van de politiediensten en om middelen te bekomen die in verhouding staan tot de doelstellingen en de activiteiten.

Dit proces vormt de kern van zowel de politieke cultuur⁽⁷⁴⁾ als van het politiemangement.

---

⁷³ Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslagen 1995 en 1996.

Aan de hand van de toezichtsonderzoeken betreffende verschillende politiekorpsen, heeft het Vast Comité P vastgesteld dat de huidige ideeën over de noodzaak een organisatie aan zijn omgeving aan te passen en over management nog niet hebben overtuigd.

Het management is evenwel een instrument van beleidsvoering. Het management heeft betrekking op de doelmatigheid van de onderneming, met andere woorden op het verwezenlijken van de doelstellingen.

Politiek management bestaat dus uit “getting things done” : alles in het werk stellen opdat de organisatie werkt en doet wat van haar wordt verwacht ⁽⁷⁵⁾.

Organiseren is enerzijds een functionele taak - structureren teneinde opdrachten te vervullen - en anderzijds een instrumentele taak - gezamenlijk doelstellingen nastreven. Met andere woorden organiseren is het resultaat van een structureringsproces.

De traditionele politieorganisatie vertoont archaische aspecten. Het valt niet te ontkennen dat de modellen van de traditionele politiestructuur niet aangepast zijn aan de nieuwe opdrachten die de overheden de verschillende politiediensten opleggen ⁽⁷⁶⁾.

De kwaliteit van de politiezorg wordt in de eerste plaats bepaald door het professioneel gedrag van het uitvoerend politiepersoneel. Bij de evaluatie van de individuele prestaties wordt over het algemeen geen vergelijking gemaakt met de vereisten voor een goede uitoefening van het beroep; integendeel, men beperkt er zich toe na te gaan of de politieambtenaar de normen of onderrichtingen niet overschreden heeft.

Dit wijst op een ouderwetse politiecultuur die evenwel nog steeds bestaat en die, naar buiten toe overkomt als een bastion en van binnen uit lijkt op een sterk hiërarchische en op controle georiënteerde organisatie ⁽⁷⁷⁾.

Het politiemangement bevat ongetwijfeld een aantal specifieke elementen die te maken hebben met organisationele, juridische, persoonlijke en politieke factoren.

Het zoeken naar een efficiënt politiemangement impliceert kennis en beheersing van de volgende factoren :

---

⁷⁴ “La culture policière se réfère, comme principe explicatif des conduites, à tout ce qui paraît échapper à la logique organisationnelle, que celle-ci soit appréhendée en termes hiérarchiques (prescriptions, contrôles, sanction) ou en termes rationnels (objectifs, moyens, efficacité). D. MONJARDET, La culture professionnelle des policiers, Revue française de sociologie, volume XXXV, 1994, blz. 393-411.

⁷⁵ ROSENTHAL, 't HART en CACHET, Politie Management, Gouda Quint, 1987; B. LUSSATO, Critiques des théories de l'organisation, Dunod, Paris, 1980.

⁷⁶ M. CHALOM, “L'organisation policière de proximité”, Revue internationale de criminologie et de police technique, volume XLVII, nr. 3, 1994, 339-354.

J. Cl. THOENIG, “La gestion systémique de la sécurité publique (l'analyse institutionnelle et la logique bureaucratique)”, Revue française de sociologie, volume XXXV, 1994, 362-363.

⁷⁷ X, Korpsbeheer en politiemangement, Instituut voor management-development en organisatie-advisering, 's Gravenhage, 1988.

- ❑ Een grondige kennis hebben van de eigen organisatie alsmede van andere omringende organisaties die belangrijk zijn voor de eigen organisatie ⁽⁷⁸⁾;
- ❑ Het complexe geheel van juridische normen en formele juridische gezagsverhoudingen beheersen ⁽⁷⁹⁾;
- ❑ De persoonlijkheid, de visie, de ervaring en de ambitie van de politiemangers kennen. Zij oefenen inderdaad een grote invloed uit op de voor de organisatie essentiële prioriteiten en strategieën;
- ❑ De politieke en bestuurlijke context beheersen, met andere woorden een uitstekende kennis hebben van de ruime waaier aan drukings- en beïnvloedingsmiddelen waarover men beschikt om beslissingen te “leiden”.

Behalve met voornoemde factoren, dient ook rekening te worden gehouden met de wijzigende omgeving en met de dynamiek die eruit voortvloeit ⁽⁸⁰⁾, met name de verwachtingen van de bevolking en de eisen van de overheden.

In het licht daarvan moet het politiemangement een beheersmodel opzetten en uitwerken.

Ieder model van rationeel management vloeit voort uit een logische aanpak die is gebaseerd op de onderneming in haar geheel en uit verschillende stappen bestaat :

- ❑ omschrijving van het probleem
- ❑ omschrijving van de doelstellingen
- ❑ vaststelling van de noodzakelijke middelen
- ❑ omschrijving van de uit te voeren taken
- ❑ evaluatie van de resultaten.

Overgebracht op politiemangement, ziet de beheersplanning er als volgt uit :

- ❑ onderkennen en analyseren van de veiligheidsproblemen die tot het actieterrein van de politie behoren;
- ❑ concreet aangeven wat de politie kan verwezenlijken en hoe zij kan bijdragen tot de oplossing van die problemen;
- ❑ de middelen aan mensen en materieel bepalen die nodig zijn om die doelstellingen te verwezenlijken;
- ❑ bepalen welk technisch systeem moet worden opgezet, met andere woorden bepalen

---

⁷⁸ Ter zake vermelden wij vooral het politiek bestel, het Openbaar Ministerie, het vijfhoeksoverleg, de plaatselijke gemeenschappen, het regionaal-federaal systeem, de andere politiediensten en het bestuurlijk apparaat.

⁷⁹ Zie ter zake ook M. CROZIER en E. FRIEDBERG, “L'acteur et le système”, Ed. du Seuil, Paris, 1977; H. MINTZBERG, “Le pouvoir dans les organisations”, Les Ed. d'organisation, Paris, 1986; A. TÖFFLER, “Les nouveaux pouvoirs”, Arthème Fayard, Paris, 1991.

⁸⁰ Refereren naar de werken van A.TÖFFLER, en meer bepaald “Le choc du Futur”, Denoël, Paris, 1971; “La troisième vague”, Paris, Denoël, 1980; “S'adapter ou périr. L'entreprise face au choc du futur”, Denoël, Paris, 1985; en “Créer une nouvelle civilisation : la politique de la troisième vague”, Arthème Fayard, Paris, 1995.

welk managementsstelsel wordt gebruikt om de resultaten te verwezenlijken ⁽⁸¹⁾.

De gekozen optie moet dan ook een systematische verbetering van de organisatie beogen; de strijd moet worden aangeboden tegen de zwakheden die inherent zijn aan de organisatie, maar ook tegen luiheid, zelfvoldoening en de koppigheid om de platgetreden paden van vervlogen successen te blijven bewandelen.

De kwaliteitszorg beperkt zich niet tot de kwaliteit van de dienstverlening of van het produkt, maar heeft ook te maken met de kwaliteit van het management, de kwaliteit van alles dat wordt gedaan, met andere woorden met de integrale kwaliteit.

Om die redenen is een professioneel management noodzakelijk, ongeacht de vorm waarvoor wordt geopteerd.

In de organisatiekunde van zowel de privébedrijven als de overheidsbedrijven is de rol van de leiding determinerend. Geprojecteerd naar de politiediensten zijn het dus vooral de korpsversten en de leidinggevende officieren die eerst en vooral de principes van het modern management moeten beheersen en (dan) toepassen.

De grote meerderheid van de huidige generatie politieofficieren is echter gevormd vanuit een juridisch-beroepstechnisch concept. Dat maakt de evolutie van de traditionele politie-organisatie naar de moderne bedrijfsvoering niet eenvoudiger.

Er zou een gemeenschappelijk programma voor de politiediensten inzake management en korpsbeheer moeten ontwikkeld worden dat gebaseerd is op de hoofdthema's van het overheidsmanagement :

- ❑ organisatiestructuren
- ❑ organisatiecultuur
- ❑ de financiële functie
- ❑ personeelsmanagement
- ❑ management van informatie
- ❑ relaties met de overheden
- ❑ relaties met de burger

Dit programma zou moeten aangeboden worden aan de in functie zijnde politieofficieren in de vorm van bijscholing en zou als bijkomende voorwaarde kunnen gesteld worden aan alle toekomstige politiechefs.

Korpsbeheer en korpsleiding kunnen immers niet los van elkaar bekeken worden en wettelijk gezien staat de burgemeester centraal in het hele gebeuren. Of hij daar in de praktijk zo centraal in staat is een andere zaak. Zelfs burgemeesters die zich tot de meer geïnteresseerden van de politie rekenen besteden doorgaans niet veel meer dan een agendapunt per week aan de politie, door middel van het overleg met de korpschef.

---

⁸¹ De managementtechnieken en/of -systemen worden gedeeltelijk bepaald door de aard van de organisatie, de eisen van de omgeving en de principiële standpunten. Voor het overige moet een keuze worden gemaakt. Thans wordt er nog te vaak, wetens of niet, geopteerd voor een "crisismanagement" of voor een persoonlijk en/of individueel antwoord op de problemen, zonder meer.

Als “waakhondfunctie” kan dat misschien volstaan; als dynamisch verantwoordelijke voor veiligheid in de gemeente alleszins niet.

Met de versterking van de rol van de burgemeester als spilfiguur in het gemeentelijk veiligheidsbeleid groeit ook het besef dat zij niet opgeleid zijn voor dit soort verantwoordelijkheid.

Het is noodzakelijk om naast de specialisering van de opleiding tot politiechef ook een opleiding te voorzien voor de burgemeester.

Gelet op de rol van de provinciegouverneurs in de ontwikkeling van het veiligheidsbeleid zou het wenselijk zijn de realisatie van deze opleiding aan hen toe te vertrouwen.

2.2. De opsporing

De opsporing is in crisis !

De recente actualiteit is daar het bewijs van. Nochtans werd deze crisis vroeger ook al onderkend en staat België hierin niet alleen ⁽⁸²⁾.

Het is bekend dat de Belgische wetgever in het verleden bitter weinig aandacht heeft gehad voor het ontwikkelen van een sluitende en hedendaagse regulering van de opsporing.

Ook de controlefunctie die in handen van het Openbaar Ministerie moet worden gelegd is maar onlangs uitgewerkt ⁽⁸³⁾.

Met andere woorden; het grootste gedeelte van de opsporing zit in een juridisch vacuüm met alle gevolgen vandien voor het probleem van gezag, leiding en toezicht maar ook van de uitvoering.

De slechts vrij algemeen geformuleerde verplichting tot kennisgeving van de inlichtingen aan de bevoegde overheden (artikelen 15, 39 en 40 van de wet op het politieambt) gecombineerd met het feit dat er een duidelijk criterium ontbreekt in verband met de overgang van de informatieve naar de strafvorderlijke fase van de opsporing, geeft een te weinig scherpe aflijning van de overgang van de vrije handelingsruimte van de politie en de verantwoordelijkheden die moeten

---

⁸² Parlementair onderzoek betreffende de problemen in verband met de ordehandhaving en de private militias, 24 juni 1981.

Parlementair onderzoek naar de wijze waarop de bestrijding van het banditisme en het terrorisme georganiseerd wordt, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 59/8 - 1988.

Inzake opsporing, Enquêtecommissie opsporingsmethoden, Tweede Kamer der Staten-generaal, 'S Gravenhage, 1996.

⁸³ Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, Belgisch Kamer van Volksvertegenwoordigers, 857/17 - 96-97.

genomen worden door degenen die de eventuele latere strafzaak moeten aanhangig maken ⁽⁸⁴⁾.

De huidige stand van de regelgeving is niet aangepast aan de courante politiepraktijken die een zodanige vlucht hebben genomen dat zij bij gebrek aan juridische basis een eigen bestaan gaan leiden.

De noodzaak aan efficiënte criminaliteitsbestrijding stimuleert de creativiteit van goed georganiseerde politiediensten die gebruik maken van de leemten en onvolkomenheden van het systeem.

Dit dreigt echter op lange termijn te onttaarden in een ongecontroleerde autonomie en onafhankelijkheid waarbij men zich de vraag moet stellen wie uiteindelijk nog verantwoordelijk zal zijn.

De naijver en concurrentie tussen verschillende politiediensten in belangrijke onderzoeken ondermijnen de doelmatigheid van de opsporing en leiden enkel nog tot een niets en niemand ontziende “politieoorlog”.

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat het professioneel niveau van de onderzoeksverrichtingen ondermaats is. Het is duidelijk dat zowel een performante opleiding als een betere organisatie van het toezicht op de kwaliteit van de uitvoering hierin verbetering moeten brengen ⁽⁸⁵⁾.

Meer bepaald bij voorrang moeten de volgende problemen geregeld worden :

- ❑ een wettelijke regeling van de bijzondere opsporingstechnieken ⁽⁸⁶⁾;
- ❑ een wettelijke regeling van de pro-actieve recherche ⁽⁸⁷⁾;

---

⁸⁴ “Een ander teer punt is het “overgangsmoment” tussen het voorbereidende politieonderzoek en het opsporingsonderzoek geleid door het parket. In de praktijk komt het voor dat de politie op eigen houtje opsporingen verricht en de procureur des Konings pas in een gevorderd stadium bij het onderzoek betreft. De tussenkomst van het parket houdt dan vaak weinig meer in dan een formele controle van de regelmatigheid van de bewijsgegevens, zodat de vraag rijst of de verdachte voldoende beschermd is tegen een al te voortvarend optreden van de politie. Is een degelijke controle niet enkel mogelijk als de duur van het voorbereidende politieonderzoek wordt beperkt en de procureur tijdig op de hoogte wordt gebracht van de te volgen opsporingsstrategie?”

Uittreksel uit Justitie in de steigers. Beschouwingen over het ontwerp Franchimont als steunpijler van een moderne gerechtelijke constructie, B. DE SMET, Panopticon, 1997, nr.3.

⁸⁵ Parlementair onderzoek naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak “Dutroux-Nihoul en Consorten”, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 713/6 - 96/97, 165.

⁸⁶ In het bijzonder werd de ondoelmatigheid vastgesteld van de gespecialiseerde observatie en het omgaan met informanten.

- een efficiënte regeling voor het verzamelen, verwerken en ter beschikking stellen van informatie ten behoeve van alle opsporingsambtenaren.

Het Vast Comité P heeft reeds eerder de aandacht gevestigd op de wetenschappelijke politie en de rol van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie⁽⁸⁸⁾.

Het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie moet een statuut krijgen dat bij wet geregeld wordt.

Een van de problemen waarmee het Vast Comité P werd geconfronteerd is dat van de relatie van de politiediensten tot de gerechtelijke overheden.

De politiediensten hebben de jongste jaren zowel qua opleiding als qua organisatie, specialisatie en uitrusting een zodanige voorsprong genomen op de gerechtelijke overheden dat men kan spreken van een brede kloof.

Daar het beperkte juridisch kader van de opsporing eerder een rem betekent dan een stimulans beleven vele politieambtenaren de huidige situatie als inefficiënt en ongezond. Een gebrek aan respect voor hun mogelijkheden en vertrouwen in hun bekwaamheid creëert soms een slecht klimaat.

De bevindingen van de Bendecommissie van nu al 6 jaar geleden zijn nog altijd actueel en komen opnieuw aan bod.

Autonomie en onafhankelijkheid brengen ook verantwoordelijkheid mee. Wanneer de politiediensten een grotere autonomie opeisen dan moeten ze in dezelfde mate een grotere verantwoordelijkheid naar de publieke opinie aanvaarden.

Politiediensten en politieoverheden zijn echter wettelijk aan elkaar verbonden door de wet op het politieambt. De politiediensten moeten geen overheid spelen en de overheden geen politiemann.

Het zal echter noodzakelijk zijn de tegenspraken die er bestaan tussen bestaande wetgevingen (zoals het Wetboek van Strafvordering, het Gerechtelijk Wetboek en verschillende organieke wetten) en de meer recente wet op het politieambt, weg te werken.

Overeenkomstig het wetsontwerp Franchimont⁽⁸⁹⁾ is het Openbaar Ministerie verantwoordelijk

---

⁸⁷ “Hoewel de Commissie een zo volledig mogelijke codificering van het opsporingsonderzoek beoogde, blijven sommige opsporingstechnieken echter onaangeroerd. Zo wordt geen wettelijk kader aangereikt voor het pro-actief optreden van de politie, dat erop gericht is inlichtingen te verzamelen over beraamde misdrijven. Tijdens de pro-actieve fase worden vaak methodes aangewend die een ernstige inbreuk vormen op de privacy van het individu (zoals infiltratie), zonder dat daarvoor een wettelijke regeling bestaat. Deze situatie is moeilijk verenigbaar met artikel 8 E.V.R.M., zodat het aangewezen is de teugels strakker aan te halen en de pro-actieve recherche in het regime van de strafvordering onder te brengen.”

Uittreksel uit Justitie in de steigers. Beschouwingen over het ontwerp Franchimont als steunpijler van een moderne gerechtelijke constructie, B. DE SMET, Panopticon, 1997, nr.3.

⁸⁸ Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslag 1995 en Jaarverslag 1996.

⁸⁹ Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 857/17 - 96-97.

voor het vervolgings- en het opsporingsbeleid. Elke parketmagistraat is verantwoordelijk voor zijn/haar opsporingsonderzoek en heeft de leiding over het onderzoek met inbegrip van de proactieve recherche. De onderzoeksrechter is verantwoordelijk voor en heeft de leiding over het gerechtelijk onderzoek ⁽⁹⁰⁾.

Normaal behoort dit punt niet tot de bevoegdheid van het Vast Comité P. Wil men echter de efficiëntie van de politiediensten in de opsporing verhogen is het noodzakelijk dat de leiding even doelmatig is. Vandaar is het noodzakelijk dat :

- ❑ het Openbaar Ministerie beschikt over een structuur die een efficiënte inzet van human resources en specialisatie mogelijk maakt;
- ❑ een aangepaste opleiding en permanente vorming wordt uitgebouwd;
- ❑ een einde gemaakt wordt aan overbelasting;
- ❑ de informatiedoorstroming tussen de leden van het Openbaar Ministerie onderling, tussen het Openbaar Ministerie en politiediensten, zowel verticaal als horizontaal, optimaal functioneert;
- ❑ de werkmethodes efficiënter worden gemaakt en gemoderniseerd ⁽⁹¹⁾.

De omschrijving van het begrip sturing en controle (leiding) in specifieke onderzoeken geldt ook voor de rol van de onderzoeksrechter in het gerechtelijk onderzoek, binnen de grenzen van zijn adïering.

Ook hier zal een doelmatige logistieke ondersteuning, opleiding en een permanente vorming van de onderzoeksrechter en een degelijke informatiedoorstroming noodzakelijk zijn om deze magistraat toe te laten de sturing en controle (leiding) van het onderzoek waar te nemen ⁽⁹²⁾.

De doelmatigheid van de politiediensten zal fundamenteel verbeteren met :

- ❑ een professioneel politiemangement, ongeacht de vorm waarvoor men opteert;
- ❑ een globale aanpak van de opleiding en de vorming van de bestaande en toekomstige politiechefs;
- ❑ een wettelijke regeling van de opsporing en de wijze waarop de gerechtelijke politie wordt uitgeoefend;
- ❑ een parallelle ontwikkeling op het niveau van de politieoverheden.

---

⁹⁰ Parlementair onderzoek naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak “Dutroux-Nihoul en consorten”, o.c., 170.

⁹¹ De commissie voor een efficiëntere politiestructuur, Eindrapport, Brussel, 1997, 55.

⁹² Ibidem, 61.

3. DE COÖRDINATIE VAN DE POLITIEDIENSTEN

De politiediensten zijn uitvoeringsorganen die optreden onder het gezag en de verantwoordelijkheid van specifieke overheden die uitdrukkelijk aangewezen werden door of krachtens de wet.

Coördinatie van politiediensten speelt zich af op drie niveaus :

- ❑ coördinatie van het beheer;
- ❑ coördinatie van het beleid;
- ❑ coördinatie van de uitvoering.

Coördinatie van beheer en beleid is een verantwoordelijkheid van de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie soms in overleg met andere bevoegde ministers.

De coördinatie van de uitvoering geschiedt door de politiediensten zelf, maar steeds onder het gezag en de verantwoordelijkheid van de genoemde overheden.

Het is dus duidelijk dat een gebrek aan coördinatie bij de uitvoering door de politiediensten, niet altijd de fout zal zijn van de politiediensten zelf. De uitvoering is weliswaar in grote mate afhankelijk van de wil tot medewerking van de actoren en de voortgezette wil om de afspraken na te komen, maar disfuncties in de uitvoering zijn dikwijls het gevolg van een tekort aan beleid en/of beheer.

De zorg voor coördinatie, taakverdeling en het voeren van een coherent veiligheidsbeleid vormen de uitgangspunten van een politiek programma inzake “ordehandhaving, veiligheid van de burger en beteugeling van misdrijven”⁽⁹³⁾ dat qua omvang alles overtrof wat er op dit vlak na de tweede wereldoorlog in de omringende landen werd gepresteerd⁽⁹⁴⁾.

Ondanks een nogal fundamentele koerswijziging, voornamelijk wat betreft de coördinatie tussen rijkswacht en gemeentepolitie op het vlak van de basispolitiezorg, ging het regeringsbeleid in 1995 verder met de verdergaande specialisering en samenwerking tussen de politiediensten⁽⁹⁵⁾.

De verbetering van de werking van de politiediensten moest vooral bewerkstelligd worden via een verbetering van de coördinatie met als belangrijkste doelstelling : “het vermijden van het dubbel gebruik van middelen en personeel en het voorkomen van een taakoverlapping tussen de verschillende reguliere politiediensten”.

Ondanks de enorme inspanningen die de overheid zich heeft getroost en nog troost kan men moeilijk van een groot succes spreken.

De inhaalpolitiek van de laatste 8 jaar was te eenzijdig gericht op de bestuurlijke politie en heeft tussen de verschillende politiediensten een kloof gecreëerd die nog moeilijk te overbruggen is. Een samenhangend beleid vereist immers een gelijktijdige inspanning van bestuurlijke en

---

⁹³ Pinksterplannen I en II van 5 juni 1990 en 19 juni 1992.

⁹⁴ Voor een gedetailleerd overzicht hiervan, raadpleeg o.m. V. PASMANS & S. STUYTS, Coördinatie tussen politiediensten, Uitgeverij Politeia vzw, Brussel, 1997.

⁹⁵ Krachtlijnen voor een federaal regeringsprogramma van 28 juni 1995, Kamer, 23/1-1995.

gerechtelijke overheden samen.

De toezichtsonderzoeken en de bijzondere opdrachten die het Vast Comité P de afgelopen drie jaar heeft gevoerd bewijzen dit zonder meer.

Onverminderd de punctuele vaststellingen die eigen zijn aan elk onderzoek is het mogelijk aan de hand van het geheel der activiteiten te komen tot een aantal conclusies die een reeks bijna onoverkomelijke moeilijkheden bevatten die de gewenste coördinatie zo goed als onmogelijk maken.

3.1. De overlapping van bevoegdheden en taken is wettelijk - structureel ingebouwd

De wettelijke bepalingen voorzien dat politiediensten identieke bevoegdheden hebben en dus de overlapping wettelijk is voorzien. Deze overlapping tracht men dan te verhelpen aan de hand van een andere soort regelgeving. Maar in tijden van onrust gaan politieambtenaren op zoek naar de meest solide rechtsbasis, vooral als wordt vastgesteld dat de andere beschikkingen geen enkele sanctionering inhouden in geval van niet-naleving en er eigenlijk ook geen instantie is voorzien die interpretatie - verschillen en - conflicten kan beslechten of een dwingende aanduiding kan geven in geval van twijfel⁽⁹⁶⁾.

De richtlijnen uitgaande van de federale overheid zijn bijna nooit bindend en worden als dusdanig ook niet bindend ervaren.

De houding van de politiediensten in deze getuigt dan ook weer niet van consequentie. Aan de ene kant willen ze dat de overheid richtlijnen geeft, maar aan de andere kant willen ze zelf bepalen hoe het op het terrein verloopt. Wanneer de overheid dan wel een wettelijk instrument geeft - bijvoorbeeld het vijfhoeksoverleg - dan willen de drie politiediensten daar zelf bepalen wat er op tafel komt.

3.2. Het probleem van de terminologie

Hoezeer de overheid ook haar best heeft gedaan om in de omzendbrief inzake coördinatie duidelijk te zijn, blijkt in de praktijk dat de moeilijkheden blijven bestaan in verband met de scheiding tussen administratieve en gerechtelijke taken, territoriale of functionele scheiding, bevoegdheidsbeperkingen voor de ene of voor de andere politiedienst.

Bovendien blijken de twee politiediensten die geacht worden de basispolitiezorg te verlenen er soms een verschillende definitie op na te houden⁽⁹⁷⁾.

3.3. Het verschil in hiërarchie en besluitvorming

De drie algemene politiediensten bevinden zich in totaal verschillende structuren die in de

---

⁹⁶ V. PASMANS & S. STUYTS, Coördinatie tussen politiediensten, Uitgeverij Politeia vzw, Brussel, 1997, 120.

⁹⁷ C. DE TROCH, De gemeentepolitie en haar plaats voor de basispolitiezorg - R. DE SOMPEL, De basispolitiezorg en haar plaats binnen de rijkswacht, Politeia, 1995, nr. 9.

praktijk een ernstige hinderpaal betekenen voor de coördinatie. Bovendien doen zich binnen éénzelfde structuur nog grote verschillen voor, al naargelang de politiechef veel of minder vrijheid van handelen krijgt.

De toepassing van samenwerkingsakkoorden wordt vastgelegd via een protocol. In de praktijk blijken deze protocollen eerder remmend dan wel bevorderend te werken. De ene politiedienst beschouwt de afspraken als zijnde richtinggevend : de andere past ze naar de letter toe. De dupe is de burger ...

3.4. De eigenheid van de politiediensten

De algemene politiediensten zijn op één uitzondering na, ouder dan de staat zelf. In de loop der jaren hebben zij zich met wisselend succes en zeker niet in gelijke mate ontwikkeld tot wat ze nu zijn : drie afzonderlijke politiediensten.

Alle drie eisen zij voor zichzelf een of ander monopolie op waarbij men zich in de discussie bijwijlen zeer autarkisch opstelt als zijnde “meester van de situatie”⁽⁹⁸⁾.

Hun zelfstandigheid laat bovendien een zekere discretionaire machtsuitoefening toe zodat zij altijd tegen de afspraken in allerlei taken zullen blijven uitoefenen.

3.5. De rol van de lokale overheden

Het mag dan wel zijn dat de federale regering instaat en inspanningen doet voor de coördinatie van het beheer en beleid; in de praktijk zijn het de lokale overheden die het moeten doen. Er zijn er dus die moeite doen, en er zijn er die geen moeite doen.

Er zijn overheden die trachten te coördineren maar merken dat ze in feite niets te zeggen hebben. Er zijn er ook die de coördinatie gewoon verhinderen of met één politiedienst sloop gaan.

Verplichtingen die niet formeel zijn geregeld, worden immers niet aldusdanig ervaren.

Kortom, de drie algemene politiediensten overlappen elkaar gedeeltelijk maar lopen elkaar voortdurend voor de voeten.

Alleen op papier lijkt een en ander glashelder. In de praktijk is er van enige eenheid en coördinatie weinig sprake.

Het wettelijk arsenaal dat de relaties tussen de diensten, de taken, de bevoegdheden en verantwoordelijkheden moet regelen zit zodanig verspreid dat lacunes talrijk zijn, de vaagheden en onduidelijkheden nog meer.

Voegen we daarbij de “menselijke” rivaliteiten die in een paar ophefmakende dossiers aan het licht zijn gekomen dan moet dat leiden tot de situatie zoals ze nu is.

Het Vast Comité P kan dan ook niets anders doen dan vaststellen dat de huidige structuren en instrumenten niet (meer) voldoen en dat er nagenoeg geen mogelijkheden bestaan om de

---

⁹⁸ V. PASMANS & S. STUYTS, o.c., 122.

coördinatie en voor een stuk ook de doelmatigheid, met behoud van de huidige structuren, te waarborgen.

Er moet worden overgegaan tot een grondige hervorming van de politiediensten.

Het is een taak van het Vast Comité P om, op basis van de opgedane ervaring, aanbevelingen te doen.

Er bestaan op dit ogenblik een aantal voorstellen die de hervorming van de politiediensten beogen⁽⁹⁹⁾.

Deze voorstellen vertonen ondanks hun onderlinge verschillen een aantal merkwaardige gelijkenissen.

- ❑ Geen van alle geven ze een duidelijk beeld over de maatschappelijke finaliteit van de politie.
- ❑ Allemaal geven ze veranderingen aan die zowel op federaal als op lokaal niveau via een top down benadering worden gepropageerd.
- ❑ Allemaal verwachten ze resultaten op korte termijn.

Het is duidelijk dat reorganisaties en/of herstructureringen maar verantwoord zijn als daarbij wordt uitgegaan van de belangen van de bevolking en van de lokale, democratisch verkozen, overheden.

Het is al even duidelijk dat alvorens over structuren en functies te redetwisten men eerst moet klaarheid scheppen over de algemene en bijzondere doelstellingen van het veiligheidsbeleid in het algemeen en het politiebeleid in het bijzonder.

Vooraleer zich uit te spreken over een herstructurering is het noodzakelijk na te denken welke politie men wil voor deze samenleving. Het is maar nadat de missie van deze politie is vastgesteld dat men zich kan uitspreken over zijn structuren⁽¹⁰⁰⁾.

Het is helemaal niet ondenkbaar dat men na deze denkoefening tot andere conclusies komt dan deze die tot nu toe op tafel liggen.

De grote twistpunten tussen de algemene politiediensten zijn immers niet homogeen verdeeld en kunnen zowel functioneel als structureel onderscheiden worden.

---

⁹⁹ Parlementair onderzoek naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak "Dutroux-Nihoul en consorten", o.c.

Evaluatie van de politiediensten - Verslag namens de Commissie voor de Binnenlandse en administratieve aangelegenheden, Senaat 1-700/1.

De commissie voor een efficiëntere politiestructuur - eindrapport, 20 juni 1997.

¹⁰⁰ E. DERRIKS & G. RENAULT, La collaboration entre les trois services de police réguliers, Edts. Politeia asbl, Bruxelles, 1996.

Een hervorming van het politielandschap hoeft dus niet noodzakelijk een “tabula rasa” model te hanteren, maar zou zowel in hoofde van socio-economische redenen als in hoofde van reële haalbaarheid een gedeeltelijke hervorming kunnen zijn, met behoud van wat waardevol en goed werkend is en hervormende van wat moet hervormd worden.

Een herstructurering, ongeacht de keuze die men wil maken zal, wil ze enige kans op slagen hebben, aan een aantal basisvoorwaarden moeten voldoen.

- Een zo gelijk mogelijk administratief en geldelijk statuut voor alle politieambtenaren.
- Een eenvormige aanwerving en selectie en een zo identiek mogelijke opleiding en bijscholing.
- De noodzaak van centralisering van informatie en de compatibiliteit van de communicatie.
- De reeds eerder vermelde uniformisering van het tuchtstatuut en deontologische code.

Om deze basisvoorwaarden tot stand te brengen moet niet gewacht worden; ze zijn hoe dan ook onontbeerlijk en noodzakelijk en zullen zelfs in de veronderstelling dat een fundamentele herstructurering op de lange baan wordt geschoven bijdragen tot waar het uiteindelijk om gaat: het welzijn van alle mensen die in een democratische samenleving willen leven.

Tenslotte herinnert het Vast Comité P er aan, dat alhoewel niet tot zijn bevoegdheid behorende, een reorganisatie van het politielandschap maar kans op slagen heeft als ongeveer maar liefst helemaal gelijktijdig, de politieoverheden de nodige inspanningen doen en de nodige middelen krijgen om hun verantwoordelijkheden op te nemen.

Dit betekent dus een versterking en een kwaliteitsverbetering op het niveau van het bestuurlijk gezag en een ingrijpende reorganisatie van het justitieapparaat ⁽¹⁰¹⁾.

De regering heeft op 28 juni 1995 in de Kamer verklaard :

“(...) Deze samenwerking tussen de politiediensten zal het voorwerp uitmaken van een grondige evaluatie en van een parlementair debat (...)” ⁽¹⁰²⁾.

De evaluatie is er, het debat mag volgen !

4. HET EXTERN TOEZICHT OP DE POLITIEDIENSTEN

Met de afkondiging van de wet van 18 juli 1991, tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten heeft de wetgever de externe controle op de politiediensten geregeld ⁽¹⁰³⁾.

“(...)Het toezicht dat de Regering met dit wetsontwerp wil invoeren, heeft niet als

---

¹⁰¹ Parlementair onderzoek naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak “Dutroux-Nihoul en consorten”, o.c., 167.

¹⁰² Krachtlijnen voor het federaal regeringsprogramma, Kamer, 23/1-1995 (B.Z.).

¹⁰³ B.S van 26 juli 1991.

voornaamste bedoeling om bij de politie- en inlichtingendiensten individuele feiten vast te stellen met het oog op het sanctioneren ervan, maar wel om de handelingen en methodes van deze diensten te onderzoeken met het oog op het verstrekken van beleidsadviezen en -voorstellen, teneinde te komen tot een betere eerbiediging van de fundamentele democratische rechten en vrijheden en tot een meer doelmatige werking van de politie- en inlichtingendiensten.

(...)

De nieuwe organen komen niet in de plaats van de bestaande toezichtsinstanties en nemen hun taak niet over. Het gaat om een toezicht dat ingericht wordt in het bijzonder om een betere vrijwaring van de rechten van personen, een grotere doelmatigheid en een betere coördinatie te waarborgen en dat met deze doelstelling aan de verantwoordelijke overheden beleidsadviezen kan verstrekken.

Het toezicht zal de verschillende verantwoordelijke instanties toelaten een betere kennis van de feitelijke gang van zaken en een beter inzicht in de werking en de problemen van de politie- en inlichtingendiensten te hebben.

(...)

De toezichtsorganen waarvan de Regering de oprichting voorstelt, komen niet in de plaats van de parlementaire controle noch van de controle door de verantwoordelijke ministers en door de verantwoordelijke bestuurlijke en gerechtelijke overheden, maar staan daar los en onafhankelijk van. Het gaat om een instelling met een eigen karakter, die een nuttige en noodzakelijke aanvulling is voor de bestaande vormen van parlementaire en van hiërarchische controle. (...) ⁽¹⁰⁴⁾.

Over de aard en het doel van het toezicht dat aan het Vast Comité P wordt toebedeeld zegt de Regering onder meer :

(...)Het toezicht schendt op geen enkele wijze de bevoegdheden van de bevoegde ministers, hiërarchische overheden en gerechtelijke overheden. Integendeel, het gaat om organen die steeds door hen kunnen worden belast met een onderzoek bij een van de politie- en inlichtingendiensten. Het doel van de onderzoeken ligt er in na te gaan of bepaalde klachten of feiten die wijzen op schendingen van de fundamentele rechten en vrijheden of op de ondoelmatige werking van politie- en inlichtingendiensten al dan niet terecht en gegrond zijn, en of die schendingen te wijten zijn aan gebreken in de wetgeving, in de algemene reglementen of in de organisatie van de betreffende politie- of inlichtingendiensten. Op grond van de vaststellingen die uit de onderzoeken voortvloeien kunnen aanbevelingen worden verstrekt om aan de vastgestelde gebreken te verhelpen en in de toekomst dergelijke schendingen te voorkomen. In wezen bestaat de opdracht van het toezichtsorgaan erin vast te stellen of de politieke verantwoordelijken op één of andere wijze de werking van de politie- en inlichtingendiensten waarvoor ze bevoegd zijn zouden moeten bijschaven en of de wetgeving die van toepassing is op de

---

¹⁰⁴ Wetsontwerp tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten - Memorie van Toelichting - Kamer, 1305/1 - 90/91, 5.

genoemde diensten moet worden aangepast. (...)⁽¹⁰⁵⁾.

Het is op basis van deze toelichtingen van de wet dat het Vast Comité P in 1994 gestalte heeft trachten te geven aan zijn doelstellingen, zijn opdrachten en het toepassingsgebied van de wet⁽¹⁰⁶⁾.

Er is zowel binnen de Regering als binnen het Parlement nooit eensgezindheid geweest over de juiste rol van het Vast Comité P als extern controleorgaan. Bovendien meenden de federale politiediensten ook stokken in de wielen te moeten steken door geen medewerking te verlenen aan het toezicht⁽¹⁰⁷⁾.

Ook de academische wereld liet zich niet onbetuigd en pleitte zonder meer voor een soort ombudsfunctie naar Nederlands model⁽¹⁰⁸⁾.

In het jaarverslag van 1996 heeft het Vast Comité P reeds zijn visie op de verhouding van externe controle tot interne controle weergegeven.

“De externe controle ligt in het verlengde van het toezicht van de wetgever op de uitvoerende macht, maar dan wel binnen de perken die dezelfde wetgever voor het extern toezicht heeft uitgetekend. Het is de externe controle die de manier onderzoekt waarop beleidsbeslissingen worden uitgevoerd en de handelingen en methoden van de politiediensten met het oog op het vaststellen van eventuele disfuncties.

Het toezicht op de uitvoerende macht blijft beperkt tot de politiediensten zelf en slaat niet op de overheden onder wiens gezag en toezicht zij de opdrachten uitoefenen.

Principieel mag het extern toezicht niet in de plaats treden van het intern toezicht.”⁽¹⁰⁹⁾

“Intern toezicht is de controle op de dagelijkse werking van een politiekorps, met het oog op een efficiënt toezicht en een betere organisatie.

Het intern toezicht bestaat uit :

- ❑ *een toezicht op het terrein en in de administratieve diensten;*
- ❑ *een toezicht op de taakuitoefening van de individuele ambtenaar;*
- ❑ *een toezicht op de gespecialiseerde diensten die onafhankelijk werken.*

Het intern toezicht komt in de eerste plaats toe aan de korpschef en zijn officieren. Daar een groot deel van de taken zich echter afspelen op het terrein en/of in

---

¹⁰⁵ Wetsontwerp tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten - Memorie van Toelichting - Kamer, 1305/1 - 90/91, 8-9.

¹⁰⁶ Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslag 1994.

¹⁰⁷ Evaluatie van de werking van de Vaste Comités van Toezicht op politie- en inlichtingendiensten, Kamer en Senaat, 437/1 - 95/96 (Kamer) en 1-258/1 (Senaat), 8.

¹⁰⁸ F. HUTSEBAUT, *Wie bewaakt de bewakers ? (...)* in Politie en Gezag, Uitgeverij Politeia vzw, Brussel, 1995, 35.

¹⁰⁹ Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslag 1996.

gedecentraliseerde diensten is het soms noodzakelijk een bijkomend instrument te creëren, i.c. het Intern Toezicht.” ⁽¹¹⁰⁾

Het Vast Comité P heeft daar toen twee bedenkingen aan vastgeknoopt.

“1. Wanneer er voldoende aanwijzingen voorhanden zijn dat een politiekorps dermate functioneert dat de basisopdrachten niet meer naar behoren worden vervuld kan en moet het extern toezicht ingrijpen en als het ware de rol van het intern toezicht overnemen, de zgn. “audit-functie”.

2. Wanneer naar aanleiding van een toezichtsonderzoek naar de werking van een politiekorps de vastgestelde disfuncties van het korpsmanagement niet kunnen worden losgekoppeld van het korpsbeheer, kan en moet het extern toezicht de verantwoordelijkheid van de overheid onderstrepen en deze aan het Parlement en/of andere bevoegde overheden meedelen.”

In de reeds genoemde evaluatie van de werking van de Vaste Comités van Toezicht werd het Vast Comité P verweten teveel aan intern toezicht te willen doen ⁽¹¹¹⁾.

Het is nochtans geen geheim dat de interne controle vaak inadequaat blijkt omdat ze enerzijds in sommige diensten onbestaande is en anderzijds, waar ze bestaat soms uiterst defensieve reflexen vertoont. Een en ander heeft natuurlijk te maken met de politiecultuur die er toe leidt de eigen organisatie af te schermen voor de buitenwereld en het quasi totaal gebrek aan transparantie van sommige controleprocedures ⁽¹¹²⁾.

Het is evenmin een geheim dat disfuncties van politiediensten bijna nooit los kunnen beschouwd worden van het gezag en het beheer van die diensten. Een aantal delicate opdrachten, maar ook ambtshalve ingestelde toezichtsonderzoeken hebben dat uitvoerig aangetoond ⁽¹¹³⁾.

Drie jaar na de operationalisering van de wet, via de oprichting van de Vaste Comités van Toezicht, is iedereen het vrijwel eens over een aantal punten.

- ❑ Het wettelijk onderscheid tussen interne en externe controle is niet duidelijk genoeg omschreven.
- ❑ De uiterst complexe en verwarde structuur van het politielandschap is bijna niet te controleren.
- ❑ Weinig politiediensten beschikken over een degelijke en efficiënte interne controle.
- ❑ De externe controle is niet performant genoeg en wordt niet optimaal benut.

Waar iedereen het ook over eens is is het feit dat externe controle meer dan noodzakelijk is om de fundamentele rechten en vrijheden van burgers te waarborgen en een optimale werking van

---

¹¹⁰ Ibidem.

¹¹¹ Evaluatie van de werking van de Vaste Comités van Toezicht op politie- en inlichtingendiensten, o.c., 29.

¹¹² F. HUTSEBAUT, o.c., 33.

¹¹³ Toezichtsonderzoeken nr. 1472/94, 3697/94, 3152/95, 4623/95 en 9167/96.

Adviezen nr. 6346/96 en 8549/96.

politiediensten na te streven.

Formeel heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers het verslag namens de parlementaire onderzoekscommissie in de zaak “Dutroux-Nihoul en consorten” unaniem goedgekeurd ⁽¹¹⁴⁾. Dat betekent dat het Parlement een aantal aanbevelingen in verband met de structuur van het politielandschap heeft aanvaard :

- ❑ uitgangspunten voor een kwalitatieve politiezorg in een democratische rechtsstaat ⁽¹¹⁵⁾;
- ❑ basisvoorwaarden in hoofde van de gezagsautoriteiten voor de uitbouw van een efficiënte organisatie van het politielandschap ⁽¹¹⁶⁾;
- ❑ de algemene doelstelling : een geïntegreerde politiezorg op twee niveaus gestructureerd ⁽¹¹⁷⁾;
- ❑ een kwalitatieve interne en externe controle op de politiediensten ⁽¹¹⁸⁾.

In het zog van de parlementaire onderzoekscommissie in de zaak “Dutroux-Nihoul en consorten” heeft de Commissie Huybrechts op 20 juni 1997 een omschrijving van de externe controle opgegeven.

De commissie Huybrechts staat voor een performante externe controledienst die en voor het Parlement en voor de Regering werkt en die volgende taken vervult :

- ❑ verificatie ten behoeve van de politieoverheden en de democratisch verkozen instellingen dat het goedgekeurde beleid correct wordt uitgevoerd;
- ❑ controle van het goed beheer van de politiedienst (periodieke doorlichting alsmede jaarlijkse opvolging van de verbeteringsinitiatieven voortvloeiend uit deze doorlichting);
- ❑ onderzoeksprojecten om door de politieoverheid of de democratisch verkozen instellingen geformuleerde aandachtspunten in het beleid en beheer van de politie door te lichten;
- ❑ toezicht op de wijze waarop binnen de politie klachten worden behandeld. Zo nodig kan de controledienst het onderzoek naar de geformuleerde klacht naar zich toe trekken, indien hij niet akkoord gaat met het gegeven gevolg. ⁽¹¹⁹⁾

Een geïntegreerde politiezorg op twee niveaus gestructureerd heeft nood aan interne controle en externe controle.

Elke politiedienst is verantwoording verschuldigd en moet zijn acties wettigen op grond van de volgende gegevens :

- ❑ naleving van de federale en lokale plannen;

---

¹¹⁴ Parlementair onderzoek naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak “Dutroux - Nihoul & consorten”, o.c.

¹¹⁵ Ibidem, 166.

¹¹⁶ Ibidem, 167.

¹¹⁷ Parlementair onderzoek naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak “Dutroux - Nihoul & consorten”, o.c., 167-169.

¹¹⁸ Ibidem, 170.

¹¹⁹ De commissie voor een efficiëntere politiestructuur - Eindrapport, 20 juni 1997, 73.

- ❑ kwaliteit en professionalisme;
- ❑ doelmatigheid;
- ❑ legaliteit;
- ❑ moraliteit en eerbiediging van de mensenrechten;
- ❑ kwaliteit van het beheer ⁽¹²⁰⁾.

Al deze punten moeten in alle openheid kunnen worden gecontroleerd en geëvalueerd in een structuur van interne en externe controle.

Onverminderd het toezicht dat de bestuurlijke en de gerechtelijke politieoverheden uitoefenen op de politie kan een toezichtsstructuur opgebouwd worden met de volgende elementen.

Gedecentraliseerde diensten van intern toezicht die controle uitoefenen op de dagelijkse werking van de politiedienst bestaande uit :

- ❑ Toezicht op het terrein en de administratieve diensten.
- ❑ Toezicht op de taakuitoefening van de individuele politieambtenaar.
- ❑ Toezicht op de gespecialiseerde diensten.

Klachten en aangiften over politieoptreden worden in eerste instantie behandeld door het intern toezicht.

De bevindingen van deze onderzoeken worden gerapporteerd aan de bevoegde overheden die instaan voor het gevolg, hetzij disciplinair hetzij strafrechtelijk.

Het intern toezicht staat onder het gezag van de politiechefs, maar tevens onder toezicht van de parlementaire externe controle die kan fungeren als beroepsinstantie en over een evocatierecht beschikt om een bepaald dossier naar zich toe te trekken, omwille van specifieke redenen of omwille van het supra-lokaal karakter.

Periodiek worden activiteitenverslagen opgesteld ten behoeve van de hiërarchie en de externe controle.

- ❑ Één centrale maar gedeconcentreerde burgerlijke inspectie op het niveau van de Regering, die als taak heeft : regelmatige doorlichting van politie-eenheden op het vlak van het management, de doelmatigheid, de aanwending van de middelen, enzovoort.

De inspectie staat onder het gezag van de Regering, maar onder het toezicht van de parlementaire externe controle aan wie periodiek gerapporteerd wordt.

- ❑ De externe controle zelf staat in dienst van het Parlement als rechtstreekse onderzoeksarm van de op te richten Commissie politie.

De externe controle rapporteert aan de Commissie politie en legt daar tevens verantwoording af.

---

¹²⁰ Evaluatie van de politiediensten - Verslag namens de Commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden, Senaat, 1-700/1, 122.

De externe controle kan met eender welke opdracht worden belast, ambtshalve door het Parlement en op verzoek van de Regering, via het Parlement.

Het spreekt vanzelf dat de precieze invulling van de externe controle maar kan gebeuren wanneer de geïntegreerde politiestructuur op poten staat.

Wil het Parlement in de toekomst meer betrokken worden bij het fundamenteel toezicht op de politiediensten dan vormt de voorgestelde structuur daar zeker een aanzet toe.